

NACRT STRATEGIJE PREMA MLADIMA OPĆINE KALESIJA 2026-2031.

Kalesija, 2026. g.

Sadržaj

Popis tabela.....	6
Popis grafika	6
1.Uvod	7
Metodologija izrade strategije prema mladima Općine Kalesija i pristup izradi dokumenta	8
Koordinaciono tijelo i Radne grupe	8
Istraživanje o položaju i potrebama mladih.....	9
Usklađenost dokumenta	12
Strateško djelovanje prema mladima u Bosni i Hercegovini	13
Pravni okvir za donošenje Strategije prema mladima Općine Kalesija.....	13
Principi na kojima počiva strategija prema mladima Općine Kalesija	13
Politike prema mladima u Bosni i Hercegovini	15
Lokalni nivo i dodatni zakonski okvir.....	16
2. STRATEŠKA PLATFORMA.....	17
Izvod iz SWOT analize	17
2.1. Situaciona analiza	23
2.1.1. Obrazovanje mladih	25
2.1.1.1.Pravni i institucionalni okvir.....	25
2.1.1.2. Iz analize o položaju i potrebama mladih.....	27
2.1.2. Rad, zapošljavanje i preduzetništvo	33
2.1.2.1. Pravni i institucionalni okvir	33
2.1.2.2. Iz analize o položaju i potrebama mladih.....	35
2.1.2.3. Zaposlenost mladih na području općine Kalesija.....	36
2.1.3. Zdravstvena zaštita mladih	39
2.1.3.1. Pravni i institucionalni okvir.....	39
2.1.3.2. Iz analize o položaju i potrebama mladih.....	41
2.1.3.3. Zdravstvena zaštita na području općine Kalesija.....	43
2.1.4. Socijalna briga mladih.....	45
2.1.4.1. Pravni i institucionalni okvir	45
2.1.4.2. Iz analize o položaju i potrebama mladih.....	46
2.1.4.3. Socijalna zaštita na području općine Kalesija.....	47
2.1.5. Aktivno učešće mladih, kultura i sport, volonterizam i informisanje.....	50
2.1.5.1. Pravni i institucionalni okvir.....	50
2.1.5.2. Iz analize o položaju i potrebama mladih.....	54
2.1.5.3. Aktivno učešće mladih, kultura, sport i volonterizam u Kalesiji.....	55
2.1.6. Informisanje i mobilnost mladih.....	59
2.1.6.1. Pravni i institucionalni okvir.....	59

2.1.6.2. Iz analize o položaju i potrebama mladih.....	60
2.1.6.3. Informisanje i mobilnost mladih na području općine Kalesija.....	61
2.1.7. Sigurnost mladih	64
2.1.7.1. Pravni i institucionalni okvir	64
2.1.7.2. Iz analize o položaju i potrebama mladih.....	66
2.1.7.3. Stanje sigurnosti na području općine Kalesija.....	66
2.2. Vizija razvoja institucionalne brige o mladima u općini Kalesija	68
3. STRATEŠKI CILJEVI I OPIS.....	70
3.1. PREGLED STRATEŠKIH CILJEVA SA INDIKATORIMA.....	72
3.2. OPIS STRATEŠKIH CILJEVA, PRIORITETA I MJERA.....	74
Strateški cilj 1. Uspostaviti i razvijati sistem u općini koji povezuje obrazovanje, praktično učenje i tržište rada radi povećanja zapošljivosti mladih.....	74
Prioritet 1.1. Podržavati razvoj i dostupnost obrazovanja.....	75
Mjera 1.1.1. Poboljšanje obrazovnih uslova i prateće podrške za mlade.....	76
Mjera 1.1.2. Pružiti veću podršku mladima kroz sistem stipendiranja.....	76
Mjera 1.1.3. Poboljšati funkcionisanje i uređenost javnog prijevoza.....	77
Prioritet 1.2. Razvoj obrazovanja usmjerenog na potrebe lokalne privrede.....	77
Mjera 1.2.1. Uspostaviti bolju povezanost obrazovnog sistema i lokalne privrede.....	77
Mjera 1.2.2. Poboljšati uvjete izvođenja praktične nastave.....	78
Prioritet 1.3. Stvoriti nove prilike i mogućnosti za zapošljavanje i podršku mladima.....	78
Mjera 1.3.1. Podrška zapošljivosti i razvoju poduzetništva mladih kroz aktivne politike i mehanizme podrške.....	78
Mjera 1.3.2. Poduzimati aktivnosti na zapošljivosti mladih žena i mladih iz ruralnih područja	79
Mjera 1.3.3. Jačati finansijsku pismenosti i poznavanja uloga lokalnih institucija kao podrška poduzetništvu mladih	79
STRATEŠKI CILJ 2 Jačati humanu sigurnost kroz bolji pristup zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj podršci i sigurnom okruženju za mlade.....	81
Prioritet 2.1. Razvijati sistem podrške, zaštite i osnaživanja marginaliziranih mladih i mladih u stanju socijalne potrebe	82
Mjera 2.1.1. Razvoj mehanizama saradnje za socijalnu uključenost mladih	83
Mjera 2.1.2. Uspostaviti podršku za mlade kroz novi program u oblasti stambenog zbrinjavanja.....	83
Mjera 2.1.3. Osigurati jednaku uključenost i socijalnu podršku mladima kroz različite aspekte života u zajednici.....	83
Prioritet 2.2. Razviti sistem prevencije i rane identifikacije zdravstvenih problema.....	84
Mjera 2.2.1. Unaprjeđenje dostupnosti psihosocijalne podrške za mlade.....	84
Mjera 2.2.2. Povećati informisanost i svijest mladih o dostupnim zdravstvenim uslugama, pravima i važnosti brige o zdravlju.....	84
Prioritet 2.3. Jačati sistem prevencije svih oblika nasilja za unaprjeđenje sigurnosti mladih u lokalnoj zajednici.....	85
Mjera 2.3.1. Pružanje podrške upostavljanja i razvoja programa prevencije i suzbijanja različitih oblika nasilja i devijantnih ponašanja.....	86
Mjera 2.3.2. Pružati podršku PU Kalesija i raditi na razvijanju saobraćajne kulture kod mladih.....	86

Strateški cilj 3. Stvoriti poticajno okruženje za razvoj sporta, kulture i aktivizma koje prepoznaje, razvija i nagrađuje individualnu nadarenost, talenat i društveni angažman mladih u zajednici.....	87
Prioritet 3.1. Podržati rad i razvoj omladinskog sektora na području općine.....	88
Mjera 3.1.1. Osigurati kontinuiranu podršku Općine prema mladima.....	88
Prioritet 3.2. Razvijeni i prepoznati sistem volontiranja mladih kao oblika aktivnog učešća u razvoju lokalne zajednice.	89
Mjera 3.2.1. Uspostaviti održive mehanizme podrške i promocije volontiranja.....	89
Prioritet 3.3. Razviti i poboljšati sistem informisanja i komunikacije s mladima kroz prilagođene, dostupne i vidljive kanale.....	90
Mjera 3.3.1. Otvoriti i prilagoditi kanale informisanja potrebama mladih.....	90
Prioritet 3.4. Osigurati ravnopravan pristup sportskim i kulturnim sadržajima kroz ulaganje u infrastrukturu i sistemsku podršku.....	90
Mjera 3.4.1. Izgradnja, rekonstrukcija i opremanje sportskih terena i objekata.....	91
Mjera 3.4.2. Sistemska podrška sportskim klubovima i organizacija kvalitetnih sportskih i rekreativnih programa za mlade.....	91
Mjera 3.4.3. Razvijati i podržavati kulturno-umjetničko stvaralaštvo mladih kroz jačanje institucija kulture i novih kulturnih programa.....	91
4. INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR.....	93
5. OKVIR EVALUACIJE, IMPLEMENTACIJE, MONITORINGA I IZVJEŠTAVANJA.....	96
6. SAŽETI PRIKAZ STRATEŠKOG DOKUMENTA	99
7. USAGLAŠENOST DOKUMENTA	109
8. DETALJAN PREGLED MJERA.....	111
9. Prilozi.....	127
Akcioni plan Strategije prema mladima Općine Kalesija 2026-2031.....	127
Analiza istraživanja položaja i potreba mladih općine Kalesija.....	127

Popis tabela

Popis grafika

1.Uvod

Mladi ljudi predstavljaju vitalni i značajan segment stanovništva Općine Kalesija, čija energija, kreativnost, inventivnost i spremnost na prihvatanje promjena su nezaobilazni temelji za definiranje i oblikovanje njenog dugoročnog razvoja. Prepoznavajući ključnu činjenicu da budućnost lokalne zajednice u velikoj mjeri zavisi od sposobnosti da se mladi zadrže, podrže, inspirišu i aktivno uključe, Općina Kalesija donosi Strategiju prema mladima kao svoj ključni strateški i programski dokument. Ovom se Strategijom definišu osnovni pravci i prioriteti u razvoju cjelokupne omladinske politike u narednom petogodišnjem periodu (2026–2031).

Usvajanje Strategije prema mladima nije samo pitanje političke volje, već i direktna zakonska obaveza na svim nivoima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine. Naime, usvajanjem Zakona o mladima Federacije Bosne i Hercegovine 2010. godine, obaveza kreiranja i implementacije ovakvih dokumenata proširena je na lokalne, kantonalne i entitetske nivoe. "Strategija prema mladima" se, u tom smislu, definira kao programski orijentiran dokument lokalne uprave koji mora jasno uključiti detaljno definirane probleme i potrebe mladih, uspostaviti strateške pravce djelovanja te precizno odrediti ciljeve i prateće mjere za realizaciju tih ciljeva. Za Općinu Kalesija, ova Strategija je stoga izraz stvarne i mjerljive namjere da se izgradi održiv i sistemski okvir koji mladima omogućava kvalitetniji život i aktivniju ulogu u društvu.

U savremenom društvenom kontekstu, obilježenom izuzetno brzim tehnološkim promjenama, sve prisutnijim globalnim izazovima, složenim migracijskim kretanjima i novim oblicima digitalne komunikacije, mladi se suočavaju s brojnim, kompleksnim izazovima. Ti izazovi sežu od pronalaženja adekvatnog zaposlenja i kvalitetnog obrazovanja, preko aktivnog učešća u procesima donošenja odluka, do osiguranja smislenih prilika za razvoj u vlastitoj zajednici. Upravo zbog toga, potreba za strateškim, dugoročnim i sistematskim pristupom djelovanju prema mladima postaje neizostavna.

Strategija prema mladima Općine Kalesija razvijena je na principima participacije, partnerstva i jednakih mogućnosti za sve. Proces njenog kreiranja podrazumijevao je širok i sveobuhvatan konsultativni pristup, pri čemu su u izradi učestvovali predstavnici mladih, članovi omladinskih organizacija, javne ustanove, predstavnici privrednog sektora, nevladinog sektora, te predstavnici lokalne vlasti. Kroz različite participativne mehanizme kao što su fokus grupe, radionice, ankete i javne rasprave, prikupljene su informacije o stvarnim potrebama mladih, njihovim prioritetima, ključnim preprekama i konkretnim idejama za unapređenje života u Kalesiji. Dokument je time postao rezultat zajedničkog rada i konstruktivnog dijaloga, nadilazeći puki administrativni proces.

Fokus Strategije usmjeren je na sedam ključnih tematskih oblasti koje su od najveće važnosti za mladu populaciju: obrazovanje, zapošljavanje, participacija, zdravlje, kultura, sport, slobodno vrijeme, informisanje i sigurnost. Svaka od ovih oblasti analizirana je uzimajući u obzir lokalne specifičnosti, s krajnjim ciljem da se utvrde konkretne i ostvarive mjere koje će doprinijeti stvaranju boljih uslova za život i rad mladih ljudi. Poseban naglasak stavljen je na jačanje lokalnih kapaciteta, na podršku omladinskim inicijativama i na uspostavljanje održivih mehanizama kroz koje mladi mogu biti aktivni sukreatori, a ne samo korisnici programa i politika.

Općina Kalesija ovom Strategijom potvrđuje svoju snažnu opredijeljenost ka izgradnji zajednice koja mladima omogućava da ostanu, napreduju i svojim znanjem i energijom doprinesu razvoju svog kraja. Kroz jasno definirane ciljeve, mjere i aktivnosti, ovaj dokument postavlja temelje za koordinisano djelovanje svih relevantnih aktera. Svrha Strategije je da usmjeri sve lokalne politike prema stvarnim potrebama mladih, pruži im neophodnu podršku u ključnim životnim fazama i podstakne njihov puni doprinos razvoju općine Kalesija kao zajednice koja vjeruje u svoje mlade i ulaže u njih kao svoj najvrijedniji potencijal.

Metodologija izrade strategije prema mladima Općine Kalesija i pristup izradi dokumenta

Općina Kalesija se prijavila na Javni poziv, broj 23.05.0-N2.1-520 otvoren u okviru programa Smislimo, kreirajmo i usvojimo politike prema mladima, kojim Institut u partnerstvu sa Vijećem mladih Federacije BiH i Mrežom omladinskih centara za animiranje, razvoj i trening Republike Srpske (M.O.C.A.R.T.) podržavaju institucije vlasti u izradi i provedbi politika prema mladima i mehanizama koji osiguravaju institucionalnu brigu o mladima u BiH. Nakon završene komisijske procjene Općina Kalesija i Institut potpisali su Ugovor o saradnji i pristupili izradi strateškog dokumenta prema mladima sa područja općine Kalesija koji se odnosi na period 2026-2031. godine. Nosilac ovog procesa u ime Općine je Služba za opću upravu i društvene djelatnosti.

Koordinaciono tijelo i Radne grupe

Za potrebe izrade strategije prema mladima općinski načelnik je imenovao Koordinaciono tijelo i radne grupe koje je sa Institutom za razvoj mladih KULT sarađivalo u svim fazama izrade strategije a sukladno ključnim principima izrade strateških dokumenata, kako je definisano članom 3 Uredbe o izradi strateških dokumenata u Federaciji BiH¹.

Koordinaciono tijelo za izradu Strategije prema mladima Općine Kalesija sa akcionim planom za period 2026-2031. g. činili su:

- 1. Hata Mujčinović, predsjednik**
- 2. Suvada Alić, potpredsjednik/rukovodilac Radne grupe za obrazovanje**
- 3. Samra Valjevac, potpredsjednik/rukovodilac Radne grupe za zapošljavanje**
- 4. Ibrahim Hadžić, potpredsjednik/rukovodilac Radne grupe za socijalnu brigu**
- 5. Jasmina Rizvić, potpredsjednik/rukovodilac Radne grupe za zdravstvo**
- 6. Senaid Tupajić, potpredsjednik/rukovodilac Radne grupe za sigurnost**
- 7. Admir Karić, potpredsjednik/rukovodilac Radne grupe za aktivno učešće mladih u društvu i slobodno vrijeme (kultura, sport, volonterizam)**
- 8. Hajrija Šehić, potpredsjednik/rukovodilac Radne grupe za informisanje**

Zadatak potpredsjednika/rukovodioca radne grupe je da koordiniše i rukovodi Radnom grupom iz Rješenja o imenovanju Koordinacionog tijela i radnih grupa za izradu Strategije prema mladima na području općine Kalesija sa akcionim planom za period 2025-2029. godina u saradnji sa Predsjednikom.

Radna grupa oblast obrazovanja	Suvada Alić, rukovodilac (JU Mješovita srednja škola Kalesija) Zlatan Paloš, član (JU Osnovna škola „Kalesija“) Marizela Smajić, član (Predškolska ustanova „VEDI PRINC“)
Radna grupa za zapošljavanje	Samra Valjevac, rukovodilac (Biro za zapošljavanje Kalesija) Mirela Sakić, član (Služba za privredu i budžet Općine Kalesija) Ferid Hodžić, član (Općinsko vijeće Kalesija)
Radna grupa za socijalnu brigu	Ibrahim Hodžić, rukovodilac (JU Centar za socijalni rad Kalesija) Muharem Ibrić, član (Crveni križ Općine Kalesija) Miralem Huremović, član (Udruženje građana „Može bolje“)
Radna grupa za zdravstvo	Jasmina Rizvić, rukovodilac (JZU Dom zdravlja Kalesija) Mahir Huremović, član (Biciklistički klub Kalesija) Edis Sakić, član (Udruženje građana Alfa)
Radna grupa za sigurnost	Senaid Tupajić, rukovodilac (Služba civilne zaštite Općine Kalesija) Edin Hasanović, član (Polijska uprava Kalesija) Mirsad Imamović (Udruženje Gorska služba spašavanja Kalesija)
Radna grupa za aktivno učešće	Admir Karić, rukovodilac (Općinsko vijeće Kalesija)

mladih u društvu i slobodno vrijeme (kultura, sport, volonterizam)	Dženita Kurtić, član (Komisija za mlade Općine Kalesija) Merima Jašarević, član (Udruženje mladih „TRIK“) Muarem Tubić (Općina Kalesija)
Radna grupa za informisanje:	Hajrija Šehić, rukovodilac (Služba za opću upravu i društvene djelatnosti Općine Kalesija) Ramo Abidović, član (Stručna služba općinskog načelnika) Nermin Hodžić, član (JU BKC „Alija Izetbegović“ Kalesija)

Koordinaciono tijelo i radne grupe su u procesu izrade strateškog dokumenta radili na utvrđivanju sistemskih odgovora na potrebe mladih i uspostavljenih mehanizama brige o mladima a zatim kreiranju strateških ciljeva u okviru kojih će se razvijati mehanizmi i mjere podrške u oblastima od interesa za mlade a što su:

1. Obrazovanje i nauka mladih
2. Rad, zapošljavanje i preduzetništvo mladih
3. Socijalna briga mladih
4. Zdravstvena zaštita mladih
5. Kultura i sport
6. Aktivizam (učesće, volontiranje, migracije) mladih
7. Mobilnost mladih
8. Informisanje mladih
9. Slobodno vrijeme
10. Identitet mladih
11. Sigurnost mladih

Gore pomenute oblasti su takođe bile predmetom istraživanja o položaju i potrebama mladih a u svrhu kreiranja strateškog djelovanja prema mladima koje se utvrđuje strategijom prema mladima Općine Kalesija.

Istraživanje o položaju i potrebama mladih

Kvalitetno istraživanje o položaju i stvarnim potrebama mladih općine Kalesija predstavlja nezaobilaznu polaznu tačku i važan korak u metodološkom procesu izrade Strategije prema mladima. Ovaj empirijski pristup osigurava da strateški dokument bude utemeljen na dokazima, a ne na pretpostavkama.

Samo istraživanje, koje obuhvata demografske, socio-ekonomske i psihološke aspekte života mladih, dopunjuje se detaljnim mapiranjem postojećih institucionalnih i nevladinih odgovora. Mapiranje podrazumijeva analizu svih trenutno aktivnih programa, politika, organizacija i resursa koji su namijenjeni mladima u lokalnoj zajednici.

Prikupljanje podataka sa terena realizirano je od 27. maja do 17. jula 2025. godine. Anketari su za potrebe prikupljanja podataka sa terena koristili standardizirani upitnik koji Institut koristi za potrebe istraživanja položaja i potreba mladih u BiH. Za potrebe provedbe ovog istraživanja na terenu je metodom slučajnog uzorka anketirano 377 osoba u dobi između 15 i 30 godina, a koje žive na području općine Kalesija. Broj ispitanika i metoda slučajnog uzorka osiguravaju reprezentativnost uzorka za populaciju mladih iz Kalesije. Teoretski, svaka mlada osoba sa područja općine Kalesija imala je jednaku vjerovatnoću da bude anketirana i da njeni odgovori budu analizirani u okviru uzorka.

Za potrebe dobijanja više podataka i šire slike o položaju mladih u Kalesiji korišteni su podaci i drugih institucija, ali i publikacija. U okviru metodološkog okvira provedbe istraživanja, pored terenskog

prikupljanja podataka, održana je fokusna grupa sa mladima sa područja općine Kalesija, a na kojima je učestvovalo 13 osoba.

Po okončanom istraživanju, sačinjena je Analiza položaja i potreba mladih na području općine Kalesija sa ključnim nalazima i preporukama u pravcu unapređenja položaja mladih.

Referentni period koji je obuhvaćen analizom stanja u institucijama vlasti je 2022., 2023. i 2024. i dio 2025. godine.

Uzorak koji je određen za ovo istraživanje je kreiran na osnovu podataka dostupnih iz Popisa stanovništva BiH provedenog 2013 . Iako je od popisa prošlo više od 12 godina, u ovom trenutku ne postoji precizniji i pouzdaniji podatak na osnovu kojeg se mogao odrediti uzorak.

Prema podacima iz Federalnog zavoda za statistiku, mladi čine 25,36% populacije Kalesije.

Tabela 1. Demografske karakteristike populacije mladih u Kalesiji

Kalesija	UKUPNO STANOVNIŠTVO	M	Ž	15–19	20–24	25-29	15-30	%	UKUPNO ISPITANIHI	M	Ž
	33.053	4.100	3.825	2.670	2.617	3.102	8.389	25,38	377	50,13%	49,86%
	51,74%	48,26%	31,83%	31,20%	36,98%						

Izvor: Federalni zavod za statistiku²

Tabela 2. Demografske karakteristike uzorka

Spol	Broj ispitanika	Cijeli uzorak	Gradsko	Vangradsko
		Muškarci	50,1%	8,99%
Žene		49,9%	10,63%	89,36%
Bračni status	Neudata/neoženjen, ne živi s partnerom	84,1%	9,1%	90,9%
	Razvedena/razveden	0,5%	50%	50%
	Udata/oženjen	14,3%	13%	87%
	Zajednički život; Nisu u braku, ali žive s partnerom	0,5%	0%	100%
	Ne želi odgovoriti	0,3%	0%	100%
Radni status	Nezaposlen	52,5%	8,1%	91,9%

	Povremeno zaposlen – freelancer	1,3%	20%	80%
	Pripravnik/stažist/specijalizant	1,3%	0%	100%
	Samozaposlen	1,1%	0%	100%
	Volonter	3,4%	23,1%	76,9%
	Zaposlen na puno radno vrijeme	37,1%	10,7%	89,3%
	Zaposlen na pola radnog vremena	2,1%	12,5%	87,5%
	Ne želi odgovoriti	1,1%	25%	75%
Broj članova u domaćinstvu	1	1,9%	42,9%	57,1%
	2	6,4%	41,7%	58,3%
	3	27,3%	9,7%	90,3%
	4	40,6%	4,6%	95,4%
	5	13%	6,1%	93,9%
	6+	10,9%	11,8%	88,2%

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Nakon provedene ankete među mladima, analiza bračnog statusa pokazuje da je najviše neoženjenih/neudatih mladih osoba, odnosno 84,1%, dok je mladih koji su u braku 14,3%. Osim toga, 8,8% mladih je odgovorilo da ima djecu, dok ih je 91% odgovorilo da nemaju.

Kad je u pitanju radni status, nezaposleno je više od polovine mladih, odnosno 52,5%. Prema vlastitoj procjeni, skoro trećina mladih zaposlena je na puno radno vrijeme, odnosno njih 37,1%. Mladih koji su tokom istraživanja odgovorili da volontiraju ima 3,4%, a zaposlenih na pola radnog vremena je 2,1%.

Podatak o nezaposlenosti mladih treba uzeti s rezervom jer je prikazani procent (ne)zaposlenosti izračunat na osnovu vlastite procjene mlade osobe da li ona sebe definira kao zaposlenu, nezaposlenu ili po nekoj drugoj ponuđenoj kategoriji.

Prema broju članova u domaćinstvu, najviše mladih u Kalesiji živi u četveročlanim domaćinstvima, odnosno 40,6%, dok je 27,3% u domaćinstvima s tri člana. U domaćinstvima s pet članova živi 13% ispitanika, a sa šest i više živi njih 10,9%.

Proces izrade dokumenta odvijao se u nekoliko faza koje su imale za cilj osigurati izradu dokumenta uz učešće svih neophodnih aktera iz zajednice, a posebno mladih.

Usklađenost dokumenta

Sukladno Uredbi o izradi strateških dokumenata u Federaciji BiH obavezna je međusobna usklađenost strateških dokumenata na lokalnom nivou te je proces izrade strategije prema mladima Općine Kalesija za period 2026–2031. u svim fazama usmjeravan osiguravajući tako usklađenost s relevantnim strateškim dokumentima, prije svega Strategijom razvoja Federacije Bosne i Hercegovine 2021–2027. godine³, Strategijom razvoja Tuzlanskog kantona 2021-2027.⁴, te Strategijom lokalnog razvoja Općine Kalesija 2018-2027⁵.

Izrada Strategije prema mladima Općine Kalesija rađena je na način da je u skladu i sa dokumentima relevantnim za proces evropskih integracija i drugim međunarodno preuzetim obavezama Bosne i Hercegovine što uključuje Strategiju Evropske unije za mlade za period 2019–2027. godina, Strategiju omladinskog sektora Savjeta Evrope do 2030. godine, Strategiju Ujedinjenih nacija za mlade 2018–2030. godine, Agendu Ujedinjenih nacija za održivi razvoj 2015–2030. godina, odnosno Okvir za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH. Ovakav pristup osigurava usklađenost strategije prema mladima općine Kalesija i sa svim relevantnim međunarodnim strateškim dokumentima od važnosti za mlade.

3

Federacija Bosne i Hercegovine. *Strategija razvoja Federacije Bosne i Hercegovine, 2021–2027*. Dostupno na: [Strategija razvoja FBiH 2021-2027_bos.pdf](#) [Pristupljeno: 4.11.2025.]

4

Vlada Tuzlanskog kantona. *Strategija razvoja Tuzlanskog kantona za period 2021–2027*. Tuzla, 2021. Dostupno na: https://tk.gov.ba/media/dokumenti/STRATEGIJA_RAZVOJA_TUZLANSKOG_KANTONA_ZA_PERIOD_2021.-2027.pdf. [Pristupljeno: 4.11.2025.]

5

Općina Kalesija. *Strategija lokalnog razvoja Općine Kalesija 2018-2027*. Kalesija, 2017. Dostupno na: [Sl. glasnik 1A-2018.pdf](#). [Pristupljeno: 4.11.2025.]

Strateško djelovanje prema mladima u Bosni i Hercegovini

Na nivou Bosne i Hercegovine ne postoji jedinstvena zakonska regulativa koja uređuje oblast omladinskog organizovanja i pitanja mladih, budući da su te nadležnosti većim dijelom ustavno prenesene na niže nivoe vlasti. Zbog toga BiH trenutno nema strateški dokument ni institucionalni okvir koji bi definisao brigu o mladima, njihova prava i obaveze.

U Republici Srpskoj je na snazi Zakon o omladinskom organizovanju RS, a implementira se i Omladinska politika Republike Srpske 2023–2027, treći strateški dokument ovog tipa u tom entitetu.

U Brčko distriktu BiH omladinska politika je regulisana Zakonom o mladima BD BiH, dok se strateško djelovanje prema mladima provodi kroz Strategiju za mlade Brčko distrikta BiH 2022–2026.

S druge strane, Federacija BiH do novembra 2025. godine još uvijek nije usvojila nijedan strateški dokument za mlade, iako je to predviđeno važećim Zakonom o mladima Federacije BiH. Trenutno se većina strategija i inicijativa za mlade razvija i usvaja na nivou kantona i jedinica lokalne samouprave.

Pravni okvir za donošenje Strategije prema mladima Općine Kalesija

Metodološki pristup strateškom planiranju u Federaciji BiH temelji se na Zakonu o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH („Sl. novine Federacije BiH“, broj: 32/17), Uredbi o izradi strateških dokumenata u Federaciji BiH („Sl. novine Federacije BiH“, broj: 74/19) i Uredbi o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u Federaciji BiH („Sl. novine Federacije BiH“, broj: 74/19).

Glavni cilj donošenja navedenih zakonskih i podzakonskih akata je uspostavljanje koherentnog zakonodavnog i institucionalnog okvira razvojnog planiranja. Novouspostavljeni pravni okvir za donošenje strateških dokumenata nalaže da se prilikom izrade sektorskih strategija mora voditi računa o njihovom posebnom kvalitetu, što znači da sektorski strateški ciljevi moraju biti jasno definirani i koherentni s razvojnim ciljevima Bosne i Hercegovine, da moraju sadržavati akcioni plan s finansijskim i vremenskim okvirom provedbe i nosiocima aktivnosti, te da postoji dovoljna podrška ključnih institucija u provedbi strateških dokumenata. Osim toga, kako bi se prioriteta i ciljevi transformirali u provedive aktivnosti, strateški dokumenti na entitetskom, kantonalnom i lokalnim nivoima vlasti u Federaciji BiH moraju biti povezani i usklađeni u pogledu relevantnih finansijskih i budžetskih okvira.

Jedan od ciljeva Zakona o mladima Federacije je stvaranje i provođenje politika prema mladima na svim nivoima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine. Prema Zakonu o mladima Federacije BiH, strategija prema mladima, u skladu sa članom 4. stav 7. i članom 11. stav 2. definira se, usvaja i provodi na osnovu istraživanja o potrebama i problemima mladih. Na nivou kantona i Federacije, u skladu sa ustavnim nadležnostima i zakonom, strategija iz stava 1. obavezno sadrži programe djelovanja za mlade u pojedinim oblastima omladinskog sektora. Zakonom se definira da svi nivoi vlasti u Federaciji trebaju u skladu sa nadležnostima održati javne rasprave i konzultacije uz učešće predstavnika vijeća mladih u procesu usvajanja strategije prema mladima. Članom 11. se obavezuju se svi nivoe vlasti u Federaciji za definiranje, usvajanje i provedbu strategija prema mladima.

Principi na kojima počiva strategija prema mladima Općine Kalesija

Dva su ključna principa kojima se vodi ovaj strateški dokument i odnose se na **uključivanje mladih u procese odlučivanja** te **kreiranje jednakih šansi za sve mlade**. Ovi principi su zastupljeni u procesu planiranja strategije, analize položaja i potreba mladih te uspostavljanja ciljeva, prioriteta i mjera za sve oblasti.

Pristup u kreiranju posebnih programa u okviru politike prema mladima kao ukupnog mehanizma djelovanja prema mladima posebno je važno istaći elemente koji prethodili prijedlozima u strategiji:

zasnovane na pravima – osmišljene i implementirane unutar okvira zasnovanog na ljudskim pravima, u skladu s globalnim i regionalnim obavezama države;

uključive – osiguravaju jednake prilike za ostvarivanje punog životnog potencijala, uključujući uklanjanje prepreka inkluzivnosti, pogotovo za ranjive skupine, te omogućavaju građansko učestvovanje svim mladima;

participativne – kreirane, razvijane, primijenjene, nadzirane i procijenjene uz značajnu participaciju mladih i uz učestvovanje svih interesnih strana, na svim nivoima, i u ruralnoj i u urbanoj sredini i u svim kontekstima razvoja, uključujući okolnosti nakon sukoba i tokom tranzicije;

rodno osjetljive – potiču određene aktivnosti koje bi promovirale jednakost spolova, osigurale da mlade žene budu jednaki partneri mladim muškarcima i pozabavile se rodnim razlikama u svim okolnostima, od političkih do društveno-ekonomskih i kulturnih;

razumljive – da usvajaju cjelovit pristup razvoju mladih, kroz pojačanu saradnju među političkim sektorima, ministarstvima i drugim značajnim tijelima, i pružaju integrirani strateški okvir koji bi usmjerio zakone i mjere koje se tiču mladih;

zasnovane na znanju i u skladu s dokazima – razvijane i redovno održavane, zasnovane na skupu, analizi i raspodjeli kvantitativnih ili kvalitativnih informacija o trenutnoj situaciji, potrebama, izazovima i prilikama za mlade žene i muškarce u nekom datom kontekstu;

s potpunim sredstvima – da imaju prikladna, transparentna i namjenska sredstva za implementaciju, nadzor i evaluaciju i da maksimalno povećavaju raspoloživa sredstva kroz koordinaciju te da omogućavaju formiranja partnerstava između više interesnih strana i zajedničko vlasništvo;

odgovorne – u vlasništvu i pod rukovodstvom nacionalnih i lokalnih organizacija, redovno nadzirane i procjenjivane u odnosu na određene ciljeve i indikatore o razvoju mladih, uz aktivno učešće mladih.

Politike prema mladima u Bosni i Hercegovini

Pitanja mladih na državnom nivou su pod nadležnošću Ministarstva civilnih poslova BiH koje koordinira aktivnosti u oblastima obrazovanja, rada i zapošljavanja, zdravstva, kulture i sporta, te međunarodne saradnje, uključujući i učešće u evropskim programima poput Erasmus+. Uloga državnog nivoa ogleda se prije svega u usklađivanju i povezivanju entitetskih i kantonalnih politika prema mladima, kao i u predstavljanju interesa mladih BiH na međunarodnoj sceni. Međutim, na državnom nivou Bosna i Hercegovina nema poseban zakon koji uređuje pitanja mladih, niti postoji institucionaliziran mehanizam isključivo zadužen za omladinsku politiku.

Briga o mladima u Bosni i Hercegovini podijeljena je između različitih nivoa vlasti, s obzirom na to da Ustav BiH entitetima daje nadležnost nad pitanjima mladih, jer nisu izričito dodijeljena državnim institucijama. Na teritoriji BiH trenutno se primjenjuju tri zakona koji uređuju prava i položaj mladih i to Zakon o mladima Federacije Bosne i Hercegovine⁶ (u daljem tekstu: Zakon o mladima FBiH), Zakon o omladinskom organizovanju Republike Srpske⁷ (u daljem tekstu: Zakon o omladinskom organizovanju RS-a) te Zakon o mladima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine⁸ (u daljem tekstu: Zakon o mladima BD BiH). Sva tri zakona, pored toga što naglašavaju važnost poštovanja ljudskih i građanskih prava mladih, definiraju dodatna prava za mlade u društvu. Mladi imaju pravo na podršku i unapređivanje svog razvoja bez diskriminacije po bilo kojem osnovu.

Zakon o mladima FBiH propisuje da su svi nivoi vlasti u Federaciji BiH obavezni pružiti podršku mladima kroz izradu, usvajanje i provođenje strategija prema mladima. Prema članu 12. ovog Zakona, općinski/gradski i kantonalni nivoi vlasti dužni su imenovati službenika/icu za pitanja mladih ili formirati odgovarajući odjel unutar nadležnog ministarstva.

Također, zakon propisuje da općine i gradovi moraju osigurati minimalne mjere i mehanizme podrške mladima, koji uključuju:

- osiguranje prikladnog prostora za mlade te osiguranje plaćanja troškova njegovog održavanja;
- osiguranje budžetske stavke koja se tiče pitanja mladih, kao dijela ukupnog budžeta općine;
- određivanje nadležne općinske/gradske službe za pitanja mladih;
- osiguranje službenika/ce za mlade
- osiguranje godišnjih grantova za projekte za mlade;
- osnivanje komisija za mlade pri općinskom vijeću kao stalnog radnog tijela;
- uspostavljanje stručnog radnog tijela za izradu, ažuriranje i praćenje provođenja lokalnih strategija prema mladima;
- istraživanje ili podršku istraživanju u cilju donošenja strategija prema mladima;
- pružanje sveopće podrške radu općinskog vijeća mladih.

Zakon također naglašava da mladi moraju biti pravovremeno i istinito informisani o svim pitanjima od njihovog interesa. Svi nivoi vlasti u Federaciji BiH obavezni su da, u skladu sa svojim nadležnostima, organizuju javne rasprave i konsultacije uz učešće predstavnika vijeća mladih tokom izrade i usvajanja strategija, programa i budžeta koji se tiču mladih. Nadležne službe vode spisak omladinskih udruženja i neformalnih grupa koje djeluju na području općine ili grada i imaju mogućnost predlaganja projekata za mlade.

6

Zakon o mladima Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, 36/10).

7

Zakon o omladinskom organizovanju Republike Srpske (Službeni glasnik RS, 98/04, 119/08, 1/12).

8

Zakon o mladima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, 18/17).

Lokalni nivo i dodatni zakonski okvir

Oblast mladih u jedinicama lokalne samouprave u FBiH dodatno je uređena i Zakonom o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine⁹ (u daljem tekstu: Zakon o principima lokalne samouprave FBiH). Ovaj zakon, koji se temelji na Evropskoj povelji o lokalnoj samoupravi i Ustavu FBiH, definiše da se lokalna samouprava ostvaruje kroz općine i gradove kao osnovne jedinice lokalne vlasti. Prema članu 3, organi lokalne samouprave, zajedno s građanima, ostvaruju svoja prava u skladu sa zakonima i statutom jedinice lokalne samouprave.

U članu 8. Zakona taksativno su navedene nadležnosti lokalnih vlasti koje se direktno ili indirektno odnose na mlade, među kojima su:

- osiguranje i zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda u skladu s Ustavom;
- donošenje budžeta jedinice lokalne samouprave;
- donošenje programa i planova razvoja jedinice i stvaranje uvjeta za privredni razvoj i zapošljavanje;
- utvrđivanje i provođenje politike uređenja prostora i zaštite čovjekove okoline;
- utvrđivanje i provođenje stambene politike i donošenje programa stambene i druge izgradnje;
- organizovanje unapređenje lokalnog javnog prijevoza;
- utvrđivanje politike predškolskog obrazovanja, unapređenje mreže ustanova te upravljanje i finansiranje javnih ustanova predškolskog obrazovanja (osnivanje predškolskih obrazovno-odgojnih ustanova, dječijih vrtića/obdaništa);
- osnivanje, upravljanje, finansiranje i unapređenje ustanova osnovnog obrazovanja;
- osnivanje, upravljanje, unapređenje i finansiranje ustanova i izgradnja objekata za zadovoljavanje potreba stanovništva u oblasti kulture i sporta (centri za kulturu općina, razni sportski klubovi i dr.);
- ocjenjivanje rada ustanova i kvaliteta usluga u djelatnosti zdravstva, socijalne zaštite, obrazovanja, kulture i sporta te osiguranje finansijskih sredstava za unapređenje njihovog rada i kvaliteta usluga u skladu s potrebama stanovništva i mogućnostima jedinice;
- poduzimanje mjera za osiguranje higijene i zdravlja;
- osiguravanje uvjeta rada lokalnih radijskih i televizijskih stanica u skladu sa zakonom.

Ovim zakonima i politikama postavljen je temelj institucionalne brige o mladima u Bosni i Hercegovini, iako je sistem u velikoj mjeri decentraliziran. Zbog toga su saradnja, koordinacija i razmjena dobrih praksi između različitih nivoa vlasti od presudnog značaja za unapređenje položaja mladih i njihovo aktivno uključivanje u društveni život.

2. STRATEŠKA PLATFORMA

Strateška platforma u glavnim crtama prikazuje mapirano stanje i položaj mladih u referentnim oblastima života od značaja za mlade koji su predstavljeni u vidu situacione analize, sačinjene SWOT analize, analize o položaju i potrebama mladih te određivanjem fokusa i prioriteta pravaca strateškog djelovanja u narednom periodu za ostvarenje vizije i strateških ciljeva razvoja.

Izvod iz SWOT analize

SWOT analiza je ključni okvir za analizu situacije koji omogućava integraciju drugih metoda i koristi za utvrđivanje prilika i prijetnji, kao i snaga i slabosti u općini.

Kod izrade SWOT analize nastojalo se da analiza bude što objektivnija, koncentrirajući se što je moguće više na posmatranje stvari iz ugla učesnika u strateškom procesu. Tablica je nastala kao rezultat analize matrica koje su popunjavale radne grupe i time ukazale na trenutnu situaciju unutar svog sektora i na osnovnu provedenog istraživanja na uzorku mladih. Koristeći SWOT analizu određujemo trenutne faktore u gradu i izvan njega koji imaju utjecaj na provedbu Strategije prema mladima.

Tabela predstavlja SWOT analizu Koordinacionog i radnog tijela Općine Kalesija za izradu Strategije prema mladima i njene primjene za predloženi period. Svaka stavka analize predstavljena u tabeli obrađena je kroz matrice na kojima su radili

Tabela 3. SWOT analiza

SNAGE- interni faktori	SLABOSTI – interni faktori
Nešto u čemu smo uspješni; Npr. pozitivni primjeri postojećih programa	Nešto što nam nedostaje ili nismo uspješni u tome; Npr. ne radi se monitoring postojećeg programa
OBRAZOVANJE <ul style="list-style-type: none"> -Postojeće obrazovne ustanove (osnovne i srednje škole) koje djeluju u zajednici; -Postoji interes mladih za dodatna znanja, kurseve i obuke; -Nastavnici i profesori koji su voljni uključiti se u dodatne obrazovne programe i sticati nova znanja i vještine; -Osnovna digitalna pismenost mladih; -Postoje nevladine organizacije i pojedinci koji su provodili edukativne aktivnosti; -Velik broj mladih koji su uključeni u sistem formalnog obrazovanja; -Postojanje biblioteke (i knjižnog fonda u školama); -Postojanje organizacija koje promovišu cjeloživotno učenje; -Postojanje programa profesionalne orijentacije (uključenost J.U. Zavod za zapošljavanje u programe profesionalne orijentacije).	OBRAZOVANJE <ul style="list-style-type: none"> -Nedovoljna finansijska sredstva za modernizaciju opreme u školama i kvaliteti nastavnog procesa i sadržaja za mlade. -Nedostatak kontinuiranih i strukturiranih programa neformalnog obrazovanja; -Ograničen broj edukatora za savremene vještine (npr. programiranje, poduzetništvo, medijska pismenost); -Nedostatak kvalitetnih i uređenih sportskih poligona (u vangradskom području); - Prijevoz učenika koji putuju do obrazovnih ustanova ne odgovara njihovim potrebama (potrebno je usklađivanje reda vožnje sa satnicom nastave, slaba povezanost ruralnih sredina (linije i učestalost javnog prijevoza), -Zastarjeli tehnički kapaciteti u obrazovnim ustanovama za provođenje praktične nastave; -Nedovoljan broj raznovrsnih programa neformalnog obrazovanja u skladu sa potrebama mladih; -Nedovoljno priznavanje značaja neformalnog obrazovanja u zajednici; - Nerazvijena kultura učenja i svijesti o cjeloživotnom obrazovanju. -Nedostatak edukacija o poduzetništvu u školama.
RAD I ZAPOSŁJAVANJE <ul style="list-style-type: none"> -Uspješno realizovani projekti kroz FZZZ programe; -Saradnja sa nevladinim sektorom i USAID programom; -Angažman pojedinaca iz zajednice kao i određenih javnih institucija u savjetodavnom radu i mentorstvu;	

<p>-Lokalna prepoznatljivost uspješnih primjera samozapošljavanja mladih; -Aktivno učešće mladih u projektima samozapošljavanja i zapošljavanja.</p> <p>SOCIJALNA BRIGA</p> <p>- Profesionalnost, stručnost i obučenost radnika JU Centar za socijalni rad Kalesija; - Postojeća infrastruktura i resursi – kao Centar za socijalni rad, postoji pristup određenim resursima, mrežama podrške i prostorijama koje se mogu koristiti za aktivnosti rada na strateškim dokumentima koji se tiču mladih. -Poznavanje lokalne zajednice što se odnosi na dubinsko razumijevanje društvenih, ekonomskih i kulturnih specifičnosti Kalesije, što omogućava da se strategija prilagodi stvarnim potrebama mladih; -Postojanje programa podrške rješavanju stambenog pitanja socijalno ugroženih kategorija (korisnici su i mladi).</p> <p>ZDRAVSTVO</p> <p>-Mladi su zadovoljni uslugama u Domu zdravlja. -Provedba projekata udruženja koji su usmjereni prema očuvanju mentalnog zdravlja. -Rade se i preventivni skriningi za mlade kroz službu ginekologije poput papa testa i preventivnih pregeleda i specijalističkih konsultacija i edukacija za polno prenosive bolesti i rane trudnoće. - Dom zdravlja Kalesija nudi usluge porodične medicine. -Preventivni školski pregledi. -Dom zdravlja aktivno provodi edukacije što individualno što grupno usmjerene na mlade.</p> <p>KULTURA I SPORT</p> <p>- Uključenost BKC-a „Alija Izetbegović“ u aktivnosti KUD-ova i drugih Udruženja mladih, je pozitivan primjer jer nudi svoje kapacitete i resurse, stavljajući im sve svoje prostorije na raspolaganje za različite aktivnosti, kao što su igra, gluma, ples, muzika, slikanje i dr. ; -Saradnja sa srednjom i osnovnim školom na području Općine Kalesija; - Prostorije za realizaciju aktivnosti iz oblasti kulture. -Kadar koji pruža usluge za realizaciju aktivnosti iz muzike, glume... (profesore Muzičke kulture, diplomirani glumac); -Postojanje redovnog budžeta za sportsku i kulturnu</p>	<p>- Stipendije su dostupne samo za studente. - Nedovoljna saradnja između obrazovnih ustanova i poslodavaca; - Nedostatak sajмова znanja, inovacija i zanimanja</p> <p>RAD I ZAPOSŁJAVANJE</p> <p>- Ne postoji fond za zapošljavanje mladih ili podršku biznisima; -Nedovoljna informisanost i pristup informacijama mladih. -Neujednačen pristup informacijama o programima podrške -posebno za žene i ranjive kategorije; -Nema podrške za biznise koji se razvijaju u ruralnim zajednicama; - Slaba povezanost institucija i obrazovnog sistema s tržištem rada. - Nizak stepen digitalnih i praktičnih vještina kod mladih u ruralnim područjima što utječe na prilike za njihovu zapošljivost; -Nedostatak systemske podrške za održivost pokrenutih biznisa; -Prisutni su izazovi u subvencioniranju pripravničkog stažiranja.</p> <p>SOCIJALNA BRIGA</p> <p>-Percepcija u javnosti o Centru za socijalni rad isključivo kao institucije za rješavanje problema, što može otežati proaktivan pristup mladima i njihovo uključivanje u preventivne programe. -Nedostatak budžetskih stavki za provođenje direktnih projekata i programa za mlade.</p> <p>ZDRAVSTVO</p> <p>-Mladi ne vode brigu o vlastitom zdravlju; -Mladi ne obavljaju redovno sistematske preglede; -Mlade žene ne rade redovno ginekološke preglede što ugrožava zdravlje; -Korištenje droge i opojnih sredstava. -Mladi se ne bave rekreativnim aktivnostima. Mentalno i seksualno-reproduktivno zdravlje su još uvijek tabu teme. -Dom zdravlja Kalesija nema redovno uposlenog psihologa.</p> <p>KULTURA I SPORT</p> <p>-Nedostatak filmskih projekcija, koje bi se obzirom na kapacitet dvorane mogle realizirati, ali nedostaje</p>
--	--

<p>infrastrukturu (gradska dvorana, stadioni, igrališta);</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktivna saradnja sa omladinskim klubovima; -Veliki broj mladih koji su uključeni u sportske aktivnosti; -Održavanje tradicionalnih manifestacija koje okupljaju veliki broj posjetilaca (Kalesijsko ljeto, Dani otvorenih vrata..); <p>AKTIVNO SUDJELOVANJE MLADIH U DRUŠTVU</p> <ul style="list-style-type: none"> -Formirana je Komisija za mlade kao radno tijelo pri Općini koja je aktivna u svom radu. -Na području općine djeluje Udruženje mladih Trik koje okuplja značajan broj mladih. <p>INFORMISANJE MLADIH</p> <ul style="list-style-type: none"> - Postojanje službe i saradnika za mlade unutar Općine koji kreiraju sadržaje prilagođene mladima. -Aktivna upotreba zvanične web stranice i Facebook stranice Općine za objavu informacija relevantnih za mlade. -Podrška lokalnih medija i kulturnih ustanova u promociji aktivnosti za mlade. <p>SIGURNOST</p> <ul style="list-style-type: none"> -Na području općine formiran je multidisciplinarni tim za prevenciju maloljetničkog prestupništva i promociju alternativnih mjera za maloljetnike. -Organizuju se edukativne aktivnosti koje su usmjerene na prevenciju nasilja i promociju sigurnosti mladih. 	<p>filmski projektor koji bi to omogućio, te je mnogo mladih uskraćeno za projekcije novijih filmova, te su prinuđeni odlaziti u druge gradove.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Opremljenost prostorija za aktivnosti iz oblasti kulture i sporta koje organiziraju mladi; -Nedostatak sistemskog monitoringa efekata programa kulture i sporta koji se odnosi na mlade; -Neadekvatna promocija postojećih programa prema mladima (mladi često nisu informisani); -Nedovoljna institucionalna saradnja između sektora kulture, sporta i obrazovanja; -Ograničeni kadrovski kapaciteti za rad s mladima u institucijama kulture i sporta. -Nedostatak dvorane koja bi pružila adekvatne uslove za aktivnosti. <p>AKTIVNO SUDJELOVANJE MLADIH U DRUŠTVU</p> <ul style="list-style-type: none"> -Niska motivacija i pasivnost (iako postoje neke prilike za uključivanje u društveni život, mnogi mladi ne pokazuju inicijativu, ne učestvuju aktivno u zajednici i često izražavaju osjećaj da "ništa ne mogu promijeniti); - Ograničena finansijska sredstva (kroz budžet Općine Kalesija ograničena su finansijska sredstva namijenja isključivo omladinskim organizacijama, jer kroz transfer od 40.000 KM mogu da se prijave sve organizacije civilnog društva); -Nedostatak sistema koji bi podržao volontiranje; -Loša komunikacija između mladih sa službenicima iz Općine Kalesija. -Nepostojanje systemske podrške mladima: nedostatak omladinskog centra, kluba, savjetovališta ili sigurnog mjesta za mlade, ne postoji priznat i podržan sistem volontiranja, nedovoljna finansijska podrška omladinskim organizacijama i projektima, slaba institucionalna povezanost, manja podrške aktivnim omladinskim organizacijama, stalne promjene službenika za mlade. -Nepostojanje registra omladinskih organizacija na nivou Općine. -Mladi nisu uključeni u procese odlučivanja u zajednici. <p>INFORMISANJE MLADIH</p> <ul style="list-style-type: none"> -Nedovoljna prisutnost na društvenim mrežama poput Instagrama koje mladi najviše koriste. -Slaba interakcija i neposredna komunikacija Općine sa mladima, bez redovnih informativnih sesija ili konsultacija.
---	--

	<p>-Mladi rijetko prate web stranicu Općine i ne dolaze lično po informacije, što smanjuje efikasnost komunikacije.</p> <p>SIGURNOST</p> <p>-Prisustvo različitih oblika nasilja: vršnjačko, verbalno, fizičko te nasilje putem interneta.</p>
<p>PRILIKE - eksterni faktori</p> <p>Povoljan trend/situacija u okolini koji otvara prostor za nove prilike; Npr. nevladine organizacije dodjeljuju grantove za samozapošljavanje mladih.</p> <p>OBRAZOVANJE</p> <p>-Pristup grantovima EU i domaćih fondova za projekte mladih i obrazovanja;</p> <p>-Rastuća potražnja za digitalnim i praktičnim vještinama;</p> <p>-Spremnost nekih lokalnih firmi da sarađuju kroz praksu i mentorski rad;</p> <p>- Postojanje kapaciteta za pokretanje novih obrazovnih smjerova u skladu sa tržištem rada;</p> <p>- Veliki broj privrednih subjekata koji mogu bit uključeni u poboljšanje praktične nastave u cilju poboljšanja ishoda obrazovanja.</p> <p>RAD I ZAPOŠLJAVANJE</p> <p>-Prisutnost lokalnih udruženja spremnih da realizuju projekte za mlade;</p> <p>-Mogućnost saradnje s obrazovnim ustanovama za razvoj praktične obuke;</p> <p>-Rast interesovanja mladih za samozapošljavanje i freelancing.</p> <p>SOCIJALNA BRIGA</p> <p>-Federalno ministarstvo rada i socijalne politike unapređuje zakonska rješenja koja će rezultirati većim obimom korisnika prava;</p> <p>-Podrška federalnog nivoa vlasti radu i razvoju centra za socijalni rad;</p> <p>-Redovno finansiranje od strane osnivača;</p> <p>-Dostupnost različitih fondova: Mogućnost apliciranja za projekte putem domaćih i međunarodnih fondova (EU fondovi, grantovi nevladinih organizacija) namijenjenih podršci mladima i socijalnoj inkluziji.</p> <p>-Saradnja s nevladinim sektorom: Jačanje partnerstva s aktivnim omladinskim organizacijama i nevladinim sektorom na lokalnom, kantonalnom i državnom</p>	<p>PRIJETNJE - eksterni faktori</p> <p>Nepovoljan trend/situacija u okolini koji umanjuje prostor za napredak. Npr. nadležno ministarstvo nije donijelo odluku</p> <p>OBRAZOVANJE</p> <p>-Slaba povezanost obrazovnog sistema sa potrebama tržišta rada (posebno u IT i zanatskim zanimanjima);</p> <p>-Nema sistemskog praćenja napretka i uspješnosti mladih izvan školskog sistema (formalnog obrazovanja);</p> <p>-Odlazak mladih prema većim centrima i inostranstvu;</p> <p>-Nizak nivo motivacije dijela mladih za neformalnim obrazovanjem zbog ekonomske situacije i nedostatka perspektive;</p> <p>-Otpornost formalnog sistema obrazovanja prema inovacijama i savremenijim metodama.</p> <p>-Korupcija u obrazovanju te utjecaj politike na obrazovni sistem;</p> <p>- Otežan pristup obrazovanju za djecu s poteškoćama u razvoju;</p> <p>-Neprikladan nastavni plan i program sa modernim potrebama tržišta rada;</p> <p>-Nedovoljna finansijska sredstva za modernizaciju obrazovnog sadržaja i opreme na području općine Kalesija</p> <p>RAD I ZAPOŠLJAVANJE</p> <p>-Nedostatak dugoročnih strategija zapošljavanja mladih na višim nivoima;</p> <p>-Neusklađenost obrazovnog sistema s potrebama tržišta rada;</p> <p>-Neizvjesnost u budžetskom planiranju i kasna realizacija sredstava.</p> <p>SOCIJALNA BRIGA</p> <p>-Nedovoljna informisanost mladih o uslugama socijalne zaštite.</p> <p>-Pasivnost dijela mladih: Dio mladih može ostati pasivan i nezainteresovan za učešće u aktivnostima.</p> <p>-Nezainteresovanost mladih za aktivno volontiranje i</p>

<p>nivou, što može donijeti nove ideje, resurse i volontere.</p> <p>-Pristup edukativnim programima i obukama: Mogućnost učešća u obukama i seminarima iz oblasti omladinskog rada, socijalne politike i razvoja zajednice.</p> <p>-Podrška Općine Kalesija i Švicarskog Crvenog križa u održavanju i implementaciji programa „Njega i pomoć u kući“.</p>	<p>obavljanje misije Crvenog križa;</p> <p>-Odustajanje donatora od programa „Njega i pomoć u kući“.</p> <p>-Mladi kao kategorija, različito definisani u Zakonu o mladima a različito u propisima koji se odnose na oblast socijalne, dječije i porodične zaštite.</p>
<p>KULTURA I SPORT</p> <p>-Saradnja Općine sa srednjom i osnovnim školama na području općine Kalesija.</p> <p>-Rad i aktivnosti Kulturno-umjetničkih i drugih udruženja;</p> <p>-Povećan interes međunarodnih donatora za projekte mladih (grantovi za neformalne grupe);</p> <p>-Mogućnost prekogranične i regionalne saradnje u kulturi i sportu (EU programi, IPA fondovi);</p> <p>-Povećanje broja mladih koji su uključeni u nevladine organizacije i volonterske aktivnosti;</p> <p>-Tehnološki napredak i digitalni alati omogućavaju kreativniji pristup promociji kulture među mladima.</p>	<p>KULTURA I SPORT</p> <p>-Migracije stanovništva, naročito mladih što utiče na njihovu neaktivnost u polju kulture, nisu zainteresovani za kulturu te su njihovi ciljevi drugačiji u odnosu na ono što im se može omogućiti u zajednici.</p> <p>-Brza promjena tehnologije koja zahtijeva konstantno učenje i promjenu opreme u ustanovama kulture, što iziskuje dodatne troškove.</p> <p>-Opadanje interesovanja mladih za fizičke aktivnosti uslijed povećavanja korištenja društvenih mreža i drugih online platformi;</p> <p>-Moguće smanjenje budžetskih sredstava uslijed ekonomske nestabilnosti.</p>
<p>AKTIVNO SUDJELOVANJE MLADIH U DRUŠTVU</p> <p>-Rastući interes mladih za društveno korisne teme (mentalno zdravlje, sigurnost, nasilje);</p> <p>-Tehnologija i digitalne platforme omogućavaju lakšu organizaciju i informisanje mladih;</p> <p>-Mogućnost za razvoj školskog i lokalnog volonterizma;</p> <p>-Pristup regionalnim i međunarodnim fondovima koji utječu na razvoj aktivizma mladih na području općine;</p> <p>-Mogućnost proširenja kapaciteta postojećeg centra u kojem se okupljaju mladi;</p> <p>-Osnivanje Vijeća mladih općine Kalesija;</p> <p>-Uspostava mehanizma za koordinaciju između lokalnih vlasti i omladinskih organizacija.</p>	<p>AKTIVNO SUDJELOVANJE MLADIH U DRUŠTVU</p> <p>-Niska motivacija i pasivnost mladih;</p> <p>-Ograničena finansijska sredstva u budžetu Općine kojim se podržava aktivizam mladih i dostupnost sredstava za projekte mladih.</p>
<p>INFORMISANJE MLADIH</p> <p>-Mogućnost proširenja komunikacije na popularne društvene mreže i video-formate prilagođene mladima.</p>	<p>INFORMISANJE MLADIH</p> <p>-Brza promjena navika mladih u konzumiranju informacija može smanjiti uticaj tradicionalnih i postojećih kanala informisanja.</p> <p>- Nedovoljna koordinacija između institucija u zajednici može dovesti do dupliciranja informacija ili njihovog gubitka.</p> <p>-Oslanjanje na usmene preporuke i neformalnu komunikaciju može rezultirati nejednakim pristupom informacijama među mladima.</p> <p>SIGURNOST</p> <p>- Loša koordinacija između viših nivoa vlasti i</p>

<p>-Uključivanje mladih direktno u kreiranje i dijeljenje informativnih sadržaja uz pomoć omladinskih organizacija.</p> <p>- Jačanje saradnje s lokalnim medijima i školama za širu i efektivniju promociju programa i događaja koji su namijenjeni mladima.</p> <p>SIGURNOST</p> <p>-Dostupnost sredstava i fondova koji bi se mogli koristiti za projekte zaštite i spašavanja;</p> <p>-Jačanje NVO i realizacija zajedničkih projekata u oblasti zaštite i spašavanja kroz programe, projekte i realizaciju aktivnosti.</p> <p>- Potpisani sporazumi i memorandum sa susjednim i drugim državama i međunarodnim organizacijama, općinama;</p> <p>-Postoji uspostavljena saradnja PS Kalesija sa školama, drugim ustanovama kao i nevladinim organizacijama.</p>	<p>Općine Kalesija.</p> <p>-</p>
---	----------------------------------

Izvor: Koordinaciono tijelo i radne grupe.

2.1. Situaciona analiza

Općina Kalesija je smještena u Tuzlanskom kantonu u sjeveroistočnoj BiH, te graniči sa gradom Tuzla i općinama Živinice i Sapna u Federaciji BiH te opštinama Šekovići, Zvornik i Lopare iz entiteta Republika Srpska.

Ukupna površina općine je 201 km², a prema Federalnom zavodu za statistiku, u općini Kalesija je prema popisu iz 2013. živjelo 33.053 stanovnika, od toga je mladih bilo 8.389. S gustom naseljenosti od 164 stanovnika/km², Kalesija spada u grupu gusto naseljenih općina u Tuzlanskom kantonu.

Općinu Kalesija čini 28 naseljenih mjesta organiziranih u 24 mjesne zajednice: Kalesija Centar, Kalesija Gornja, Memići, Prnjavor, Gojčin, Jajići, Bulatovci, Tojšići, Petrovice, Kikači, Vukovije Gornje, Vukovije Donje, Dubnica, Rainci Gornji, Rainci Donji, Seljublje, Miljanovci, Hrasno Donje, Hrasno Gornje, Sarači-Lipovice, Zukići, Brda, Jeginov Lug i Zates.¹⁰

Općina Kalesija nalazi se u sjeveroistočnoj Bosni, smještena otprilike na pola puta između Tuzle i Zvornika, u dolini gornjeg toka rijeke Spreče, okružena južnim padinama Majevice i sjevernim padinama Javornika. Kroz općinu prolaze važne saobraćajne veze, uključujući magistralni put Tuzla – Zvornik, regionalne puteve prema Živinicama i Sapni, kao i željezničku dionicu Tuzla – Zvornik.

Ovo područje je prvobitno bilo obilježeno dominantnom poljoprivrednom proizvodnjom, pri čemu je poljoprivredno dobro "Spreča" bilo ključno sa svojom modernom farmom i razvijenom ratarskom proizvodnjom, uglavnom žitarica. Nakon gašenja te velike firme, uslijedila je transformacija i usitnjavanje proizvodnje, te je nastao čitav niz manjih proizvođača koji su diverzificirali poljoprivrednu ponudu uključujući proizvodnju mlijeka, junećeg, pilećeg i ovčijeg mesa, raznovrsne ratarske kulture, te nove zasade šljive, jabuke, kruške, jagode, kao i manju proizvodnju povrća.

U oblasti privrede danas dominira industrijska proizvodnja, posebno u sektorima metaloprerade, proizvodnje kartonske i plastične ambalaže, grafičke industrije, te proizvodnje drvene građe, namještaja, pvc, aluminijske i drvene stolarije, ukrasnog i drugog kamena, te betonskih cijevi i galanterije. Najznačajniji izvozni doprinos ostvaruje se izvozom čeličnih otkivaka na njemačko tržište, namještaja na zapadna tržišta, te plastične i najlon-folija ambalaže na tržišta Bliskog i Dalekog istoka. Uslužni sektor je također razvijen, sa najvažnijim uslugama kao što su trgovina, ugostiteljstvo, zanatske usluge, prevoz putnika i roba, sve vrste građevinskih usluga i drugo.¹¹

Općina Kalesija, osim prirodnih ljepota i geografskog položaja, posjeduje i bogato kulturno-povijesno nasljeđe koje svjedoči o dugoj i raznolikoj prošlosti ovog kraja. Najpoznatiji vjerski objekti na ovom području uključuju Atik džamiju, koja je izgrađena prije više od 400 godina, te stare džamije u Hemlijašima i Lipovicama, podignute u vrijeme turske vladavine na starom "Pašinom putu". U Dubnici se također nalazi pravoslavna crkva čija se izgradnja datira u 16. stoljeće. Najstariji kulturni spomenici su stećci. Na više od stotinu stećaka, smještenih na raznim lokacijama, mogu se pronaći najraznovrsniji simboli i gravure uklesane u kamenu.

Općina Kalesija je u prošlosti, prije rata, bila klasificirana kao nerazvijena općina. Međutim, prema rangiranju razvijenosti općina u Federaciji Bosne i Hercegovine, današnje stanje je značajno poboljšano, s obzirom na to da je Kalesija sada pozicionirana kao 40. po rangu razvijenosti.

10

Općina Kalesija. Strategija lokalnog razvoja Općine Kalesija 2018-2027. Kalesija, 2017. Dostpno na: [SL.glasnik 1A-2018.pdf](#). [Pristupljeno: 17. 11.2025.]

11

Općina Kalesija. www.kalesija.ba. [Pristupljeno 17. novembar 2025.]

✓ **Minimum mjera u radu s mladima**

U procesu ispunjavanja minimuma mjera na planu rada s mladima Općina Kalesija postiže sljedeće rezultate:

1. U Općini Kalesija postoji **Centar za djecu i mlade**, kojim upravlja Udruženje mladih "TRIK". Svrha prostora je provođenje edukativnih radionica, neformalnog obrazovanja, psihosocijalne podrške, kulturnih aktivnosti, ali i slobodno provođenje vremena. Općina Kalesija se obavezala da će snositi troškove režija Centra u trajanju od pet godina, s mogućnošću produženja saradnje.
2. Budžet Općine Kalesija za 2025. godinu uključuje **direktne i indirektne stavke namijenjene podršci mladima**. Nominalna budžetska stavka za organizacije i udruženja koja pomažu rad mladih (budžetski kod 614311) koja je u budžetu za 2025. g. iznosila 15.000 KM. Ovaj transfer se dodjeljuje direktno i njegov način utroška, kao i kriteriji za dodjelu, nisu transparentno definirani niti predstavljeni omladinskim organizacijama. Pored ove stavke, mladi u Kalesiji mogu aplicirati i na veći iznos od 40.000 KM namijenjen "Tekućim transferima neprofitnim organizacijama" iako on nije specifično usmjeren samo na omladinske organizacije. Ipak, značajna podrška mladima ostvaruje se kroz druge, indirektne ili direktne, stavke u budžetu poput stipendija, nagrada za učenike. U budžet za 2025. g. uvrštena je izrada "Strategije prema mladima" (kod 613915), za koju je rebalansom u aprilu 2025. godine izdvojeno 7.000 KM.
3. U Općini Kalesija nadležna služba za pitanja mladih je Služba za opću upravu i društvene djelatnosti.
4. U Općini Kalesija postoji imenovan službenik za mlade.
5. Općina Kalesija omogućava profesionalni razvoj i usavršavanje službenika za mlade.
6. Općina Kalesija ima Komisiju za mlade, međutim ne uključuje predstavnike mladih u njen rad.
7. Za potrebe izrade Strategije prema mladima Općine Kalesija imenovano je Koordinaciono tijelo i radne grupe. Predstavnica Udruženja mladih „TRIK“, uključena je u izradu strategije kroz imenovanje u radnu grupu.
8. Općina Kalesija je u partnerstvu sa Institutom uradila istraživanje o položaju i potrebama mladih. Analiza ovog istraživanja je predstavljala osnov za izradu Strategije prema mladima;
9. Općina Kalesija do 2025. godine nema formirano vijeće mladih.

2.1.1. Obrazovanje mladih

Obrazovanje predstavlja temelj razvoja svake zajednice i ključni faktor u oblikovanju društva zasnovanog na znanju, inovacijama i jednakim prilikama. Kroz formalne i neformalne oblike obrazovanja mladi u općini Kalesija stiču znanja, vještine i vrijednosti koje im omogućavaju da postanu aktivni učesnici u društvenom i ekonomskom životu. Ipak, savremeni izazovi, brze promjene na tržištu rada i potreba za cjeloživotnim učenjem zahtijevaju modernizaciju obrazovnog sistema i veće prepoznavanje neformalnog obrazovanja. Obrazovni sistem u Federaciji Bosne i Hercegovine, pa tako i u Kalesiji, suočava se s brojnim izazovima koji proizlaze iz složene administrativne strukture, neujednačenih nastavnih planova i programa te nedostatka systemske povezanosti između obrazovanja i tržišta rada. Mladi često ističu da formalno obrazovanje ne odgovara u potpunosti potrebama savremenog tržišta, zbog čega sve češće posežu za neformalnim programima kako bi unaprijedili svoje kompetencije i šanse za zapošljivost. Neformalno obrazovanje, kroz radionice, obuke, volonterske programe i projekte omladinskih organizacija, mladima u Kalesiji pruža priliku da razvijaju praktične i društvene vještine, jačaju samopouzdanje i preuzimaju aktivnu ulogu u zajednici. Međutim, ovaj oblik učenja još uvijek nije dovoljno institucionalno prepoznat niti integrisan u lokalne razvojne politike.

Stoga je neophodno osigurati usklađen i održiv pristup obrazovanju koji će povezati formalne institucije, lokalne vlasti i organizacije civilnog društva. Kroz modernizaciju obrazovnih sadržaja, unapređenje nastavnih uslova i afirmaciju neformalnog učenja, općina Kalesija može doprinijeti stvaranju obrazovnog okruženja koje podržava razvoj mladih, njihovu konkurentnost i dugoročni napredak lokalne zajednice.

2.1.1.1. Pravni i institucionalni okvir

Oblast obrazovanja je, shodno ustavnom uređenju u Bosni i Hercegovini, u isključivoj nadležnosti entiteta Republika Srpska, deset kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Svaka administrativna jedinica ima ministarstvo obrazovanja, zakone iz oblasti obrazovanja i budžet za obrazovanje. Pored toga, svaka jedinica zasebno utvrđuje obrazovnu i udžbeničku politiku.

Zakonsku regulativu koja regulira pitanje formalnog obrazovanja u Bosni i Hercegovini i Federaciji Bosne i Hercegovine čine:

- Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini;
- Okvirni zakon o srednjem stručnom obrazovanju i obuci u Bosni i Hercegovini i
- Okvirni zakon o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini.

Isključivu i nepodijeljenu nadležnost za obrazovanje imaju kantonalna ministarstva obrazovanja. Propisima u oblasti obrazovanja različito se reguliraju nadležnosti lokalnog nivoa u obrazovnom sektoru. To se odnosi na organiziranje obrazovnog procesa, održavanje školskih objekata, učešće u kreiranju dijela nastavnog plana i programa bitnog za lokalnu zajednicu, pa i finansiranje obrazovanja. Iako su nekim općinama date šire nadležnosti, zbog nedostatka finansijskih sredstava one se često i ne izvršavaju.

Ustavom FBiH propisano je da su kantoni administrativne jedinice nadležne za donošenje svojih zakonskih akata iz oblasti obrazovanja. Shodno navedenom, u Tuzlanskom kantonu na snazi su sljedeći zakonski akti koji reguliraju oblast obrazovanja:

- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju – prečišćeni tekst (“Službene novine TK”, broj: 10/20 i 5/22);
- Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju – prečišćeni tekst (“Službene novine TK”, broj: 10/20, 8/21, 11/21, 22/21, 5/22, 10/22 i 11/22);

- Zakon o srednjem obrazovanju i odgoju – prečišćeni tekst (“Službene novine TK”, broj: 10/20, 11/20, 8/21, 11/21, 22/21, 5/22, 10/22 i 11/22);
- Zakon o visokom obrazovanju-prečišćeni tekst (“Službene novine TK”, broj: 21/21, 5/22, 11/22 i 16/22);
- Zakon o obrazovanju odraslih (“Službene novine Tuzlanskog kantona”, broj: 9/15 i 5/22);
- Zakon o Univerzitetu u Tuzli (“Službene novine TK”, broj: 9/08, 8/10 i 7/11);
- Zakon o naučnoistraživačkom radu (“Službene novine TK”, broj: 14/17, 8/21 i 16/22).

Osim navedenih zakona, oblast obrazovanja u Tuzlanskom kantonu uređena je i setom kantonalnih pravilnika, kodeksa, standarda i smjernica koje je propisala Vlada Kantona.

Iako je Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine nadležno, između ostalog, i za obrazovanje na nivou Bosne i Hercegovine, ono, kao i Ministarstvo obrazovanja i nauke Federacije Bosne i Hercegovine, ima isključivo koordinacijsku ulogu. Ministarstvo civilnih poslova BiH je od 2003. godine zaduženo za koordinacijske aktivnosti u sektoru obrazovanja u BiH, kao i na planu evropskih integracija i međunarodne saradnje. Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke nema izvorne nadležnosti u oblasti obrazovanja, nego se bavi saradnjom i koordinacijom s kantonima.

Ustavom Federacije BiH predviđeno je da kantonalna ministarstva obrazovanja imaju isključivu i nedjeljivu nadležnost za obrazovanje u FBiH, koja, između ostalog, pripremaju, izrađuju i usvajaju obrazovnu politiku, relevantne zakonske i podzakonske akte te su odgovorna za finansiranje obrazovanja.

Oblast obrazovanja u Tuzlanskom kantonu u nadležnosti je Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona. Pored Sekretarijata ministarstva i Odjeljenja za ekonomsko-finansijske poslove, Ministarstvo se sastoji od Odjeljenja za obrazovanje, Odjeljenja za saobraćajnu edukaciju i Odjeljenja za visoko obrazovanje i nauku. Odjeljenje za obrazovanje djeluje kroz tri odsjeka: Odsjek za predškolsko i osnovno obrazovanje, Odsjek za srednje i obrazovanje odraslih te Odsjek za Informatizaciju i opće poslove. Pored navedenog u Kantonu djeluje i Komisija za obrazovanje i nauku Tuzlanskog kantona koja je nadležna da:

- a) razmatra pitanja iz oblasti uspostave i razvoja infrastrukture javnih obrazovnih institucija na svim nivoima obrazovanja u nadležnosti Kantona i o tome daje mišljenje i prijedloge rješenja Skupštini,
- b) razmatra pitanja politike finansiranja institucija javnog obrazovanja na nivou Kantona i o tome podnosi prijedloge Skupštini i resornom ministarstvu,
- c) razmatra pitanja iz oblasti politike odgoja i obrazovanja,
- d) vrši i druge poslove određene Poslovníkom i drugim aktom Skupštine.

Formalno obrazovanje se u Tuzlanskom kantonu provodi kroz nadležne obrazovne ustanove a temeljem zakonske regulative a kroz registrovane ukupno 24 privatne i javne predškolske ustanove, 90 osnovnih škola, uključujući i 2 osnovne muzičke škole, 34 srednje škole te 7 ustanova visokoškolskog obrazovanja.

Kada su u pitanju osnovne škole, u Kalesiji djeluje pet javnih ustanova koje su centralne škole¹²: OŠ "Kalesija", OŠ "Memići", OŠ "Rainci Gornji", OŠ "Tojšići" i OŠ "Vukovije".

Prema informacijama Federalnog zavoda za statistiku, u ovoj općini je 19 škola, a u koje su ubrajaju centralne i područne osnovnih škola¹³.

12

[Općina Kalesija – obrazovne institucije](#)

13

[Tuzlanski kanton u brojkama](#)

U Kalesiji se nalazi jedna srednja škola, i to Javna ustanova Mješovita srednja škola Kalesija. Kako je navedeno na zvaničnoj stranici pomenute škole, postoje sljedeći smjerovi i zanimanja: Gimnazija - opći smjer, Medicinska sestra - tehničar, Mašinski tehničar za kompjutersko projektovanje, Mašinski tehničar operator za CNC mašine, Veterinarski tehničar, Ekonomski tehničar - smjer poslovna informatika, Automehaničar, Instalater centralnog grijanja, Zavarivač, Trgovac i Frizer – vlasuljar. Ne postoje visokoškolske ustanove u ovoj općini.

2.1.1.2. Iz analize o položaju i potrebama mladih

U Kalesiji, prema Istraživanju o položaju i potrebama mladih, osnovnu školu završilo je 21,8% mladih, s tim da u pomenuti procenat ulaze i mladi koji pohađaju deveti razred osnovne škole i oni koji su još procesu srednjoškolskog obrazovanja.

Kad je u pitanju srednjoškolsko obrazovanje, prema odgovorima anketiranih, četverogodišnju školu u Kalesiji završilo je 58,9% mladih, dok je trogodišnju završilo 10,3%. Dakle, ukupno 69,2% ispitanih ima srednjoškolsko obrazovanje.

Prema odgovorima ispitanika, fakultet/bachelor je završilo 8% mladih, od toga 63,3% žena i 36,7% muškaraca. Magisterij je završilo 0,3% mladih Kalesijaca. Prema svim ovim podacima, visokobrazovanih ispitanika ima 8,3%.

Trendovi u obrazovanju na području Kalesije i Tuzlanskog kantona u periodu od školske/akademske 2021/2022. do 2024/2025. godine pokazuju značajno **smanjenje broja učenika u osnovnim školama**, što se ogleda u padu broja upisanih prvaca i ukupnog broja učenika, kako na kantonalnom nivou, tako i u Kalesiji, gdje je ukupan broj đaka osnovne škole smanjen. Za razliku od osnovnog, u **srednjem obrazovanju u Kalesiji prisutan je porast ukupnog broja učenika**, kao i značajan rast broja upisanih đaka u prvi razred, suprotno kantonalnom trendu koji bilježi blagi pad. Mladi u Kalesiji u srednjoj školi najviše biraju tehničke smjerove, iako je primjetan blagi pad u tom sektoru, dok istovremeno raste interes za strukovne škole, a u Gimnaziji u Kalesiji u posljednje tri školske godine nije bilo upisanih učenika.

Tabela 4. Broj upisanih učenika u srednje škole u Kalesiji i TK

Školska godina	Srednjoškolsko obrazovanje	Broj upisanih učenika prema vrsti škole						
			Ukupno	Djevojke/djevojčice	Gimnazije	Umjetničke škole	Tehničke škole	Stručne/strukovne škole
2021/2022.	Kalesija	598	300	7	0	341	250	0
	Tuzlanski kanton	14.384	7.187	1.941	204	7.975	3.753	511
2022/2023.	Kalesija	581	296	0	0	327	254	0

	Tuzlanski kanton	14.128	7.080	1.853	218	7.843	3.691	523
2023/2024.	Kalesija	593	297	0	0	326	267	0
	Tuzlanski kanton	14.117	7.120	1.809	241	7.775	3.771	521
2024/2025.	Kalesija	615	300	0	0	328	287	0
	Tuzlanski kanton	14.091	7.083	1.742	227	6.665	3.076	531

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Konačno, trend smanjenja broja prisutan je i na **visokoškolskom nivou**, gdje je broj studenata porijeklom iz Kalesije, kao i ukupan broj studenata u Tuzlanskom kantonu, također smanjen.¹⁴

Tabela 5. Studenti prema mjestu prebivališta

Akademska godina	Broj upisanih studenata			
	2021/2022.	2022/2023.	2023/2024.	2024/2025.
Tuzlanski kanton	7.820	7.957	7.339	7.510
Kalesija	418	364	349	376

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Kada se govori o razlozima nenastavljanja daljeg obrazovanja, 39,3% mladih nije nastavilo jer su pronašli stalno zaposlenje, a da nisu vidjeli perspektivu u daljem obrazovanju odgovorilo je 50,3%. Treba imati u vidu da je zbog finansijskih razloga od daljeg obrazovanja odustalo 8,4% mladih. Osim toga, 6% mladih je odgovorilo da obrazovanje nije nastavilo zbog obaveza u domaćinstvu.

Kada je riječ o **formalnom obrazovanju**, mladi iz Kalesije jasno artikuliraju da je neophodno provesti značajne reforme kako bi se poboljšao kvalitet i osiguralo sticanje relevantnih znanja. Kao najveći i najkritičniji nedostatak ističe se manjak praktičnog rada u nastavi, što direktno ukazuje na raskorak između teorijskog učenja i potreba realnog svijeta. Ovo je, kako navode, dodatno pogoršano problemom preopširnih nastavnih planova i programa. Osim metodičkih problema, finansijska dimenzija obrazovanja je također pod kritikom, pri čemu se naglašava nedostatak adekvatnog sistema stipendiranja ili kreditiranja, posebno u oblasti visokog obrazovanja.

Od mladih koji su popunili upitnik u sklopu istraživanja, 5,6% je kazalo da prima stipendiju od Općine. Od tog procenta 95,2% živi u vangradskim sredinama, a 4,8% u gradskim. Od kantona stipendiju prima 1,6% mladih. Od određene organizacije ili fondacije stipendiju, prema njihovim tvrdnjama, prima 4,8% mladih. Nikakvu stipendiju ne prima 61,8% ispitanika. Da nisu u procesu obrazovanja da bi primali stipendiju odgovorilo je 25,5%.

Grafik 1. Stipendiranje mladih

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Prema istraživanju Instituta za razvoj mladih KULT¹⁵, u Kalesiji 67,4% mladih nije pohađalo neki kurs ili edukaciju koji nisu u sklopu redovnog obrazovanja, dok je 31,8% ispitanih išlo na neku dodatnu edukaciju. Rezultati istraživanja pokazuju da su žene (58,3%) sklonije dodatnoj edukaciji od muškaraca (41,7%).

Grafik 2. Pohađanje kurseva

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Mladi koji su pohađali kurseve/edukacije najviše su učili strane jezike, od toga najčešće engleski i njemački, te se usavršavali u polju poznavanja IT vještina (programiranje). Dodatnu edukaciju 25,8% mladih upisivalo je zbog jačanja kompetencija za izlazak na tržište rada, a 55,8% je željelo jačati znanje u određenoj oblasti. Osim toga, neformalnu edukaciju je odlučilo pohađati 30% mladih jer ih interesuje određena tema i smatraju to kvalitetnim načinom za provođenje slobodnog vremena.

Prema rezultatima anketiranja, 13,8% mladih nije nikako imalo praktičnu nastavu tokom redovnog školovanja, dok ju je rjeđe od jednom sedmično imalo njih 4,8%. Jednom sedmično praksu je imalo 27,1% mladih, a nekoliko puta sedmično praktičnu nastavu je pohađalo 52%, što je dobar podatak. Rezultat je to prakse mladih u Kalesiji da upisuju usmjerene škole s obaveznom praktičnom nastavom. Svaki dan praktičnu nastavu imalo je 1,3% ispitanih.

Grafikon 3. Praktična nastava

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

U Kalesiji više od polovine anektiranih mladih (59,4%) smatra da im znanje stečeno tokom formalnog obrazovanja u velikoj mjeri pomaže za nastavak školovanja, a 30% je mladih koji kažu da im pomaže u maloj mjeri. Da im znanje stečeno tokom školovanja nikako nije koristilo za nastavak obrazovanja ističe 9,3% ispitanih.

Kada se govori o zaposlenju, 55,2% mladih reklo je da im je prethodno stečeno znanje pomoglo u velikoj mjeri da se zaposle u struci, a 29,4% istaklo je da im je pomoglo, ali u maloj mjeri. Nikakvu korist od znanja stečenog tokom obrazovanja za zaposlenje u struci kazalo je da nema 14,9% ispitanih.

✓ **Pregled finansijskih izdvajanja i aktivnosti Općine u oblasti obrazovanja**

Općina Kalesija ulaže u sistem obrazovanja iako on nije u nadležnostima lokalnog nivoa vlasti. Važna je i podrška od Ministarstva obrazovanja i anuke TK. Značajno je izdvojiti da je JU Mješovita srednja škola kroz nekoliko projekata uspjela da obnovi određene dijelove škole. U 2022. godini u okviru projekta „Unaprjeđenje nastave iz informatike“ nabavljeno je 10 računara a finansijeri su bili Ministarstvo obrazovanja i nauke TK te Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke. U sklopu drugih projekata urađena je rekonstrukcija mokrih čvorova i kanalizacije što je finansiralo Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica a sufinansirala je Vlada TK. Izdvaja se i rekonstrukcija krova škole što je finansiralo Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke a sufinansirala Vlada TK.

Općina Kalesija svake godine dodjeljuje stipendije studentima koji zadovoljavaju uslove konkursa. Posljednji konkurs za dodjelu stipendija objavljen je krajem januara 2025.¹⁶, a odnosio se na dodjelu

---

15

Analiza istraživanja o položaju i potrebama mladih općine Kalesija

16

stipendija redovnim studentima prvog ciklusa studija sa područja općine Kalesija u akademskoj 2024/2025. godini.

Tabela 6. Broj stipendiranih studenata u referentnom periodu

Godina	2022.	2023.	2024.
Broj stipendiranih studenata	146	146	120

Izvor: Radna grupa za obrazovanje

JU Mješovita srednja škola Kalesija ostvaruje određene oblike saradnje s firmama i institucijama koje podržavaju obrazovanje i profesionalni razvoj učenika kroz programe stipendiranja. Ova saradnja ima za cilj povezivanje učenika s realnim sektorom i podsticanje razvoja karijera u skladu s potrebama tržišta rada. Primjeri takvih programa uključuju:

- SOLINA METALI d.o.o. Tuzla: stipendira jednog učenika zanimanja zavarivač u školskoj 2024/2025. godini;
- LAFAT Komerc Kalesij: Stipendirao 12 učenika zanimanja zavarivač u školskim godinama 2022/2023 godina
- Nije bilo stipendista u školskoj 2023/2024. godine, kao ni u 2024/2025.godine
- Ministarstvo obrazovanja TK: dodijelilo stipendiju jednom učeniku u školskoj 2023/2024.

Općina Kalesija nagrađuje i učenike završnih razreda osnovnih škola pod nazivom „Ponos Općine Kalesija“. Naime, riječ je o priznanjima koja se dodjeljuju učenicima završnog razreda osnovnog školovanja koji su tokom cijelog školovanja u svakom razredu osnovne na kraju školske godine imali odličan uspjeh. Pored priznanja koja se uručuju, svaki učenik dobija i novčanu nagradu u iznosu od 100 KM. Krajem 2024. godine dodijeljena su priznanja za 105 učenika. U 2025. godini uručena su priznanja za 84 učenika završnog razreda osnovnog školovanja koji su tokom cijelog školovanja u svakom razredu osnovne škole na kraju školske godine imali uspjeh odličan (5). Ovo priznanje se dodjeljuje od 2018. godine, a riječ je o inicijativi vijećnika koja je jednoglasno podržana od strane Općinskog vijeća i do sada je ovo priznanje dobilo preko 550 učenika.

	2022.	2023.	2024.
Stipendije	136.000 KM	136.000 KM	170.000 KM
Nagrade za učenike završnih razreda osnovnih škola	10.000 KM	10.000 KM	10.000 KM
Izdaci za volonterski rad	50.000,00	30.000,00	25.000,00
Predškolsko obrazovanje	25.000,00	25.000,00	25.000,00
Podrška obrazovanju romske i druge djece	5.000,00	5.000,00	5.000,00
Sufinansiranje prevoza djece	55.000,00	42.000,00	42.000,00

Izvor: Radna grupa za obrazovanje mladih

- ✓ **Neformalno obrazovanje i praktično iskustvo mladih u Općini Kalesija**

Uprkos ograničenim obukama, kursevima i radionicama koje organizuju lokalne vlasti ili škole, aktivnosti neformalnog obrazovanja za mlade se realizuju kroz intenzivnu saradnju obrazovnih ustanova sa vanjskim partnerima.

Osnovne škole aktivno saraduju sa subjektima poput Investicijske fondacije IMPAKT i Udruženja za prevenciju ovisnosti "Laboratorijum" iz Tuzle, fokusirajući se na edukativne radionice, seminare i projekte namijenjene razvoju poduzetničkih vještina, prevenciji ovisnosti i opštem osnaživanju mladih.

Slično tome, Javna ustanova Mješovita srednja škola Kalesija (JUMSS) razvija širok spektar partnerstava koja direktno doprinose jačanju uključenosti učenika u društvene procese i razvoju njihovih ličnih i društvenih kompetencija. Značajna je saradnja sa Fondacijom tuzlanske zajednice, pri čemu se naglasak stavlja na promovisanje volonterizma, građanskog aktivizma, participacije mladih i neformalnog obrazovanja.

Ova ustanova također ostvaruje saradnju sa lokalnim udruženjem TRIK Kalesija, koje kroz sportske aktivnosti, edukativne radionice i društvene kampanje aktivno promoviše zdrav način života i podstiče angažman mladih u zajednici. Dodatno, saradnja sa Crvenim križem Kalesija usmjerena je na humanitarni rad, obuke iz prve pomoći i organizaciju volonterskih akcija, čime se jačaju solidarnost i humanost među učenicima. Ekološka svijest se razvija kroz partnerstvo sa organizacijom Eko zeleni Tuzla, gdje učenici aktivno učestvuju u akcijama zaštite okoliša, čišćenja i pošumljavanja.

S druge strane, kada je u pitanju **praktična nastava** JU Mješovita srednja škola Kalesija (JUMSS) razvija stratešku saradnju sa privrednim sektorom i relevantnim institucijama s ciljem podrške profesionalnom razvoju učenika i njihovom boljem povezivanju s tržištem rada, što se dijelom realizuje kroz programe stipendiranja.

U okviru praktične nastave, učenici određenih smjerova stiču dragocjena iskustva na terenu: učenici četvrtog razreda smjera veterinarski tehničar, kao i učenici drugih, trećih i četvrtih razreda smjera medicinska sestra-tehničar, dio nastave obavljaju u relevantnim ustanovama. Međutim, važno je napomenuti da učenici smjera mašinski tehničar trenutno ne realizuju praktičnu nastavu van školskih prostorija.

Unapređenje položaja učenika na praksi postignuto je izmjenama zakonskih i podzakonskih akata u 2024. godini (Zakon o radu i Pravilnik o praktičnoj nastavi u školama TK), koje poslodavcima omogućavaju isplatu mjesečne naknade učenicima, i to do 80,00 KM za trogodišnja i do 100,00 KM za četverogodišnja zanimanja, uz uslov da je poslodavac stariji.

Sigurnost učenika na praksi je obezbjeđena tako što su svi učenici JUMSS Kalesija koji izvode praktičnu nastavu van škole, kod privrednih subjekata, osigurani za vrijeme provedeno na praksi. Ova mjera osiguranja se odnosi i na učenike koji praktičnu nastavu izvode u školskim radionicama (za zanimanja mašinske i frizerske struke), a budžetska sredstva za ovu namjenu, prijavljena Poreznoj upravi FBiH, iznose 0,30 KM po danu. Prema evidenciji koordinacije, ukupan broj učenika obuhvaćen ovim aktivnostima je 253.

Facebook stranice obrazovnih ustanova predstavljaju dinamičan i lako dostupan alat za brzu i efikasnu komunikaciju s učenicima, roditeljima i lokalnom zajednicom. Putem društvenih mreža škole redovno objavljuju fotografije s događaja, najave školskih aktivnosti te važna saopštenja i obavještenja. Pored toga, sve škole imaju i vlastite web stranice na kojima objavljuju informacije od značaja za učenike i roditelje. Komunikacija roditelja s razrednicima i predmetnim profesorima odvija se i putem ličnih dolazaka u školu, kao i putem aplikacije Viber, što omogućava brzu razmjenu informacija i bolju saradnju između škole i roditelja. Lokalni mediji (radio stanice, portali, televizija) također prenose informacije o uspjesima učenika, organizaciji takmičenja, školskim manifestacijama i drugim relevantnim obrazovnim temama.

Identifikovani problemi:

1. Nedostatak stručnog kadra u oblasti formalnog ali i neformalnog obrazovanja.

Obrazovne ustanove i programi neformalnog obrazovanja suočavaju se s nedostatkom adekvatno obučenog nastavnog kadra, što utiče na kvalitet nastavnog procesa i mogućnosti uvođenja savremenih obrazovnih sadržaja.

2. Nedostatak saradnje između Općine, srednje škole i privrednika.

Izostaje sistemska saradnja između Općine, obrazovnih institucija i privrednika što im ograničava zajedničko planiranje djelovanje, te prilagođavanje potrebama tržišta rada. Nedostaje inicijativa koje bi pokrenule povećanje Općine sa lokalnim privrednicima a zatim i uključivanje obrazovnih institucija odnosno učenika kroz određene programe ili ponudu za sticanjem praktične nastave ili prvog radnog iskustva nakon završetka školovanja.

3. Nepovezanost obrazovanja i tržišta rada

Obrazovni programi u školama nisu dovoljno usklađeni s potrebama lokalnog tržišta rada, što dovodi do sticanja znanja i vještina koje ne povećavaju zapošljivost mladih na području općine.

4. Praktična nastava slabo povezana s realnim sektorom

Praktična nastava ne odgovara na potrebe učenika, zbog čega mladi nemaju dovoljno prilika za sticanje konkretnih radnih iskustava. Potrebno je razviti bolji sistem praktične nastave i uvezati škole sa lokalnim privrednicima da bi se provjerile mogućnosti i kapaciteti za realizaciju praktične nastave.

5. Nedostatak adekvatne infrastrukture i digitalizacije u školama

Obrazovne ustanove raspolažu ograničenim tehničkim kapacitetima i digitalnom opremom, što otežava primjenu savremenih metoda učenja i nastave.

6. Nedostatak sistema praćenja napretka i motiviranosti mladih

Ne postoji uspostavljen mehanizam za praćenje napretka, interesa i motivacije kod mladih, što otežava pravovremenu podršku i intervencije.

7. Ograničene mogućnosti finansiranja obrazovanja kroz stipendije, subvencija prijevoza, te subvencioniranja mladih roditelja

Potrebno je daljnje razvijanje programa i modela stipendija, subvencija prijevoza i podrške mladim roditeljima koji utječu na smanjenje pristupačnosti obrazovanja, posebno za socijalno osjetljive grupe.

8. Nedostatak sadržaja iz neformalnog obrazovanja

Ponuda neformalnih edukativnih programa je ograničena i nedovoljno raznovrsna, što mladima smanjuje mogućnosti za dodatno usavršavanje i razvoj vještina. Potrebno je prije svega prepoznati interese i zanimanja mladih da bi se moglo adekvatno djelovati i obogatiti ponudu u neformalnom obrazovanju.

9. Ne postoje kontinuirani programi za razvoj savremenih vještina (programiranje, poduzetništvo, medijska pismenost).

U općini još uvijek ne postoje sistemski i dugoročni programi usmjereni na razvoj savremenih vještina poput programiranja, poduzetništva i drugog, što je ključno za savremeno tržište rada.

2.1.2. Rad, zapošljavanje i preduzetništvo

Rad i zapošljavanje mladih predstavljaju temelj ekonomske stabilnosti i društvenog napretka svake zajednice. Za mlade u općini Kalesija, zaposlenje nije samo izvor prihoda, nego i prilika za lični razvoj, društveno uključivanje i dugoročno planiranje života u lokalnoj zajednici. Međutim, savremeno tržište rada karakterišu brze promjene, nestabilnost radnih mjesta i potreba za novim, digitalnim i preduzetničkim vještinama, što zahtijeva prilagođavanje obrazovnih i razvojnih politika na lokalnom nivou. Mladi se često nalaze između nedovoljno prilagođenog obrazovnog sistema i ograničenih mogućnosti zapošljavanja, što ih potiče na traženje prilika van lokalne zajednice ili zemlje. Pored nezaposlenosti, izazov predstavlja i nesigurno zapošljavanje, odnosno rad na određeno vrijeme, honorarni angažmani ili poslovi koji ne omogućavaju napredak i profesionalni razvoj. Takvi oblici rada smanjuju motivaciju mladih da dugoročno ostanu u zajednici i doprinesu njenom razvoju. U tom kontekstu, lokalna uprava ima važnu ulogu u stvaranju stimulativnog i inkluzivnog tržišta rada. To podrazumijeva jačanje saradnje s lokalnim poslodavcima, poticanje praktične obuke i pripravnčkih programa, razvoj mehanizama podrške samozapošljavanju i društvenom preduzetništvu mladih, te osiguravanje prostora za inovacije i razvoj karijere. Posebnu pažnju potrebno je usmjeriti na informisanje i savjetovanje mladih o mogućnostima zapošljavanja, finansiranja i razvoja poslovnih ideja. Integrisanim pristupom, koji povezuje obrazovanje, zapošljavanje i podršku preduzetništvu, općina Kalesija može doprinijeti smanjenju odlaska mladih, unapređenju njihove ekonomske sigurnosti i razvoju lokalne ekonomije zasnovane na znanju i inovacijama.

2.1.2.1. Pravni i institucionalni okvir

Oblasti rada, zapošljavanja i samozapošljavanja u Bosni i Hercegovini uređena je zakonima o radu koji se primjenjuju u BiH i predstavljaju temeljne propise za navedene oblasti. Ustav Federacije BiH predviđa da su federalna vlast i kantoni nadležni za socijalnu politiku, te, u skladu s tim, Federacija BiH i kantoni imaju zajedničku nadležnost u oblasti radnih odnosa i zapošljavanja, pa se određena pitanja iz te oblasti mogu urediti propisima kantona.

Zakon o radu Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 26/16 , 89/18 i 44/2022) regulira oblast rada i radnih odnosa, dok oblast zapošljavanja uređuje Zakon o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 41/01, 22/05 i 10/08). Zakonom o radu Federacije BiH utvrđuju se osnovni pojmovi i principi te definiraju najznačajnija pitanja iz oblasti radnog zakonodavstva, poput zaključivanja ugovora o radu, radnog vremena, plate, prestanka ugovora o radu i ostvarivanja prava i obaveza iz radnog odnosa. Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba u Federaciji BiH uređena su prava i obaveze Federacije BiH u utvrđivanju i provođenju ukupnih mjera kojima se pospješuju i unaprjeđuju uvjeti za zapošljavanje, osnovni principi u posredovanju za zapošljavanje, materijalna i socijalna sigurnost nezaposlenih osoba za vrijeme privremene nezaposlenosti, finansiranje ukupne djelatnosti zapošljavanja i druga pitanja, poštujući nadležnosti kantona i njihove različitosti.

Oblast zapošljavanja mladih regulirana je, u određenom dijelu i Zakonom o mladima Federacije Bosne i Hercegovine, gdje se propisuje obaveza nadležnog ministarstva u Federaciji Bosne i Hercegovine za kreiranje federalnih grantova i transfera s namjenom podrške zapošljavanju mladih i podrške omladinskom preduzetništvu, a posebno mladima bez iskustva.

Iz navedenog vidljivo je da, kada je u pitanju politika zapošljavanja, manje nadležnosti se nalazi u okviru djelovanja lokalnih zajednica. Ipak, saradnja lokalne zajednice i viših nivoa vlasti može dovesti do unapređenja i poboljšanja situacije na tržištu rada.

Institucije vlasti koje su na nivou BiH nadležne za oblast rada i zapošljavanja su Ministarstvo civilnih poslova BiH., u sklopu kojeg djeluje Sektor za rad, zapošljavanje, socijalnu zaštitu i penzije i ima koordinirajuću ulogu u oblasti rada i zapošljavanja, i Agencija za rad i zapošljavanje BiH.

U Federaciji BiH odgovornost za zapošljavanje dijele Vlada FBiH i kantoni.

Institucije nadležne za pitanja rada i zapošljavanja na entitetskom nivou su:

- Federalno ministarstvo rada i socijalne politike,
- Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta,
- Federalni zavod za zapošljavanje,
- Federalna uprava za inspekcijske poslove i
- Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

Institucija odgovorna za kreiranje i finansiranje Programa zapošljavanja mladih na nivou FBiH je Federalni zavod za zapošljavanje (FZZ). Cilj ovog programa je da se „omogući zapošljavanje mladih osoba do 30 godina starosti, bez radnog iskustva, sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH, koji se po prvi put zapošljavaju“.

Za oblast rada, zapošljavanja i samozapošljavanja na području Tuzlanskog kantona nadležni su:

- Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona
- Komisija za rad i socijalnu politiku Skupštine Tuzlanskog kantona¹⁷
- JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona¹⁸

Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona obavlja upravne, stručne i druge poslove koji se odnose na rad, zapošljavanje, radne odnose i prava iz radnih odnosa, provođenje politike i zakona u oblasti rada, radnih odnosa i zapošljavanja te stručnu obradu sistemskih rješenja od značaja za oblast rada i zapošljavanja.

Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba FBiH utvrđeno je da posrednici u zapošljavanju mogu biti javni zavodi za zapošljavanje (Federalni zavod za zapošljavanje i kantonalne službe zapošljavanja) te privatne agencije. Uslovi i način obavljanja djelatnosti posredovanja u zapošljavanju privatnih agencija utvrđeni su Uredbom o privatnim agencijama za posredovanje u zapošljavanju („Službene novine Federacije BiH“, br. 28/09, 43/11 i 36/18).

JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona svoju djelatnost obavlja kroz ispostave – biroe koji djeluju u Tuzli, Kalesiji, Lukavcu, Gradačcu, Banovićima, Srebreniku, Gračanici, Teočaku, Sapni, Čeliću, Doboj-Istoku, Kladnju i Živicama.

Djelatnost Službe za zapošljavanje, saglasno Zakonu o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i drugim propisima, opredijeljena je ciljevima koji treba da se realizuju u oblasti:

- ostvarivanja prava na rad,
- stvaranja uslova za radno angažovanje radno sposobnog stanovništva,
- zadovoljavanja potreba za radom organizacija i poslodavaca, novog zapošljavanja zaposlenika za čijim je radom prestala potreba,
- ostvarivanja prava po osnovu privremene nezaposlenosti i njihove socijalne, materijalne i pravne zaštite,

---

17

<https://skupstina.tk.gov.ba/radna-tijela> (pristupljeno 3.11.2025)

18

<http://szztk.ba/> (pristupljeno 3.11.2025)

- utvrđivanja prava osobama za slučaj nezaposlenosti,
- donošenje i provođenje programa profesionalne orijentacije, obuke i prekvalifikacije nezaposlenih osoba i njihovo ponovno zapošljavanje na odgovarajućim poslovima.

2.1.2.2. Iz analize o položaju i potrebama mladih

Statistike o stopama nezaposlenosti stanovništva dosta su neprecizne zbog postojanja velikog broja kontroliranih i nekontroliranih varijabli značajnih za precizno određivanje stope nezaposlenosti. S jedne strane, u nezaposlene osobe ne ubraja se stanovništvo koje ne radi, ali koje po osnovu nekih drugih kategorija ne spada u nezaposleno (penzioneri, osobe nesposobne za rad, učenici i slično), općenito, stanovništvo koje se vodi kao radno neaktivno.

Zvanične statistike vode se brojem osoba prijavljenih na biroa za zapošljavanje, pri čemu je nepoznat broj osoba koje su nezaposlene, ali isto tako i neprijavljene na zvanične zavode za evidenciju nezaposlenosti.

Kako je 2023. godine objavio Federalni zavod za statistiku u biltenu „Tuzlanski kanton u brojkama“, prema stanju do 31. decembra 2022. godine u Kalesiji je bilo registrirano 712 obrta¹⁹. Godinu kasnije u ovoj općini bilo je 711 registriranih obrta.

Tabela 8. Zaposlenost u Tuzlanskom kantonu po općinama

Kanton / Lokalna zajednica	2021.	2022.	2023.	2024.
Tuzlanski kanton	99.589	101.192	101.715	102.838
Kalesija	4.399	4.620	4.550	4.582
Gradačac	8.786	8.895	8.940	8.917
Kladanj	1.663	1.637	1.602	1.572
Lukavac	9.146	9.516	9.800	9.878
Srebrenik	6.306	6.513	6.635	6.860
Tuzla	38.233	38.492	38.542	39.325
Živinice	10.929	11.084	11.176	11.408
Čelić	1.104	1.173	1.220	1.264
Doboj-Istok	1.815	1.865	1.937	1.961
Sapna	603	593	580	565
Teočak	448	430	424	432
Gračanica	10.953	11.065	11.017	10.952
Banovići	5.204	5.309	5.292	5.122

Izvor: Zavod za statistiku FBiH

Prema dostupnim zvaničnim podacima koje objavljuje Federalni zavod za statistiku, u Kalesiji je od 2021. do 2024. godine, uglavnom, rastao broj zaposlenih. Najveći skok zabilježen je 2022. kada je u ovoj općini bilo 4.620 zaposlenih. Naime, 2021. u Kalesiji je bilo 4.399 zaposlenih, dok je 2024. taj broj iznosio 4.582, što je više za 4,16%.

Kontinuirani rast prosječne neto plate, samim tim, bilježi se i u Kalesiji. Od 2021. do 2024. godine prosječna plata u ovoj općini porasla je za 36,4%.

Prema rezultatima sprovedene ankete, nezaposleno je oko polovine mladih u Kalesiji, odnosno 52,5%. Ako se gleda spolna struktura, među nezaposlenim je 62,1% osoba ženskog spola i 37,9% osoba muškog spola.

Zaposlenih na puno radno vrijeme je 37,1%, od toga je 71,4% muškaraca i 28,6% žena. Povremeno zaposlenih, odnosno, freelancera ima 1,3%. Mladih koji rade pola radnog vremena ima 2,1%, samozaposlenih je 1,1%, a pripravnika/specijalizanata ima 1,3%. Prema odgovorima mladih koji su odgovarali na upitnik, volontera ima 3,4%.

Kroz fokus grupe, mladi navode da im je teško pronaći prvo zaposljenje jer poslodavci najčešće ne žele upošljavati mlade bez radnog iskustva.

Grafik 4. Radni status

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Da je najbolje imati vlastiti biznis smatra 43,5% mladih Kalesije, dok ih 32,4% kaže da je najbolje raditi u javnom, odnosno državnom sektoru. Rad u realnom sektoru odabralo je 8,2% mladih. Porodična firma je najbolji izbor za 5,3% ispitanika, a internacionalna korporacija za njih 2,4%. Samostalan rad, odnosno rad kao freelancer, najbolji je izbor za 3,2% mladih. Da ne znaju gdje je najbolje raditi istaklo je 2,9% ispitanika.

Grafikon 5. Gdje bi mladi najviše voljeli raditi

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Kao najbitniji vid podrške prilikom pokretanja biznisa više od polovine mladih odabralo je finansijsku podršku (57,6%). Međutim, pokazalo se i da je mentorska, odnosno, savjetodavna, podrška mladima jako važna te je 20,7% ispitanika označilo da je bitno imati i ovaj vid podrške prilikom pokretanja biznisa. Edukativnu podršku u ovom segmentu voljelo bi imati 13,8% mladih, a profesionalno-edukativnu podršku o specifičnoj djelatnosti kojom bi se željeli baviti voljelo bi 12,7% mladih. Povezivanje sa klijentima cijenilo bi 8,8% mladih Kalesijaca, kao i pravnu podršku, koju je kao važnu odabralo 9,6% ispitanika. Da ne znaju kakva bi im podrška bila najpotrebnija odgovorilo je 1,3% ispitanika.

Grafik 6. Potrebna podrška za pokretanje biznisa

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Na području općine Kalesija 84,6% ispitanih mladih nikada nije čulo za neki vladin program zapošljavanja te samim tim nisu ni bili korisnici. Od ukupnog broja ispitanih, njih 14,3% je odgovorilo da jesu čuli za neki od programa zapošljavanja koje podržava lokalna zajednica. Mladih koji su čuli za neki program zapošljavanja, ali nisu bili korisnici ima 83,3% a 16,6% mladih koji su čuli za ove programe su bili korisnici vladinog programa za zapošljavanje.

Grafikon 7. Vladini programi zapošljavanja

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

2.1.2.3. Zaposlenost mladih na području općine Kalesija

✓ **Pregled izdvajanja i aktivnosti Općine u oblasti rada, zapošljavanja i preduzetništva mladih**

Što se tiče podataka JU Službe za zapošljavanje TK- Biro Kalesija 2022. godine bilo je nezaposleno 385 mladih osoba, u 2023. godini taj broj je iznosio 362, dok je u 2024. godini 341 mlada osoba bila nezaposlena. Većina nezaposlenih mladih su osobe sa srednjom stručnom spremom, bez radnog iskustva, iz urbanih i ruralnih sredina podjednako.

Tokom referentnog perioda u Općini Kalesija realizovano je više programa i mjera koje se direktno ili posredno odnose na zapošljavanje i samozapošljavanje mladih.

Nema javno dostupnih informacija da općina Kalesija samostalno kroz određene projekte podržava zapošljavanje ili samozapošljavanje mladih, odnosno, biznis ideje mladih osoba.

Ono što je prisutno u Tuzlanskom kantonu jeste saradnja sa Investicijskom fondacijom „Impakt“, te podrška programu pod nazivom „IMPAKT inkubator poslovnih ideja“, koji je namijenjen mladima sa područja ovog kantona koji žele pokrenuti biznis ili unaprijediti postojeći. U sklopu zajedničke saradnje između Ministarstva za kulturu, sport i mlade Tuzlanskog kantona, Investicijske fondacije Impakt, JU Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona i Općine Kalesija realizuje se program koji, između ostalog, obuhvata program poduzetničke obuke, te finansijsku, stručnu i mentorsku podršku za najbolje ocjenjene poslovne ideje na području Kalesija, u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima za podršku poduzetnicima. U 2023. godini podržane su tri poslovne ideje iz Kalesije koje su dobile dodatnu stručnu, mentorsku i finansijsku podršku. U 2024. podržano je 5 mladih za njihove poslovne ideje.

Postojala je i saradnja sa Omladinskom bankom, ali posljednji poziv za podršku biznis idejama mladih koji se odnosio na područje Tuzlanskog kantona, posredstvom Fondacije tuzlanske zajednice, objavljen je 2023. godine.

Određene aktivnosti koje su dostupne mladima iz Kalesije su implementirane kroz državne institucije, javne službe, kao i lokalne i međunarodne donatorske organizacije.

- Tokom 2022-2024. godine, ukupno je zaposleno 137 mladih iz Kalesije kroz program sufinansiranja zapošljavanja mladih FZZZ koji je bio otvoren za mlade do 30 godina, a posebno mlade bez prethodnog radnog iskustva (Prvo radno iskustvo, Obuka na zahtjev poslodavca, Prilika za sve, Zapošljavanje pripravnika).
- U svrhu samozapošljavanja mladih, odobreno je 14 mikrograntova za mlade iz Kalesije za pokretanje malih biznisa u oblastima zanatstva, usluga i digitalnih djelatnosti kroz USAID u saradnji sa lokalnim udruženjima poput Udruženja „Naš glas mladih“.
- U periodu od 2022-2023. godine, FZZZ i USAID pokrenuli su programe osnaživanja žena u ruralnim područjima kroz koje je uključeno 16 žena u programe zapošljavanja i samozapošljavanja. Posebni pozivi namijenjeni isključivo mladim ženama (npr. samohranim majkama, povratnicima) rezultirali su uključivanjem 16 žena iz Kalesije u programe zapošljavanja i poduzetništva. Prema podacima iz javno dostupnih programa FZZZ i USAID, prosječan iznos finansijske podrške po korisnici iznosio je između 5.000 i 7.000 KM (ovisno o vrsti programa i troškovima opreme ili edukacije), dok je ukupna procijenjena vrijednost podrške za sve učesnice iz Kalesije iznosila približno 96.000 KM. U okviru navedenih mjera javne pozive mogli su koristiti mlade žene od 18 do 35 godina. U periodu od 2024-2024. godine, kroz projekte neformalnog obrazovanja i stručnih obuka za automehaničare, elektroinstalateru i frizere, 11 mladih je prošlo certificirane obuke.²⁰

Kroz programe zapošljavanja mladih uloženo uloženo je oko 237.500 KM u periodu od 2022-2024. godine.

Od 2025. godine, Općina Kalesija planira uspostavljanje stavke *Podrška zapošljavanju mladih* čiji je predviđen iznos za prvu godinu implementacije 50.000 KM. Planirano je uspostavljanje lokalnog fonda za podršku samozapošljavanja do kraja 2026, također sa planiranim sredstvima iz Općinskog budžeta za što je procijenjeni početni iznos 80.000 KM, uz mogućnost sufinansiranja putem kantonalnih i federalnih programa zapošljavanja.²¹

Općina Kalesija omogućava stručno osposobljavanje mladima iz Kalesije koji su završili VII. stepen stručne spreme, odnosno, sa visokim obrazovanjem prvog ili drugog stepena Bolonjskog sistema studiranja, a koji poslije završenog obrazovanja nemaju radno iskustvo. Stručno osposobljavanje ovakve vrste podrazumijeva rad bez zasnivanja radnog odnosa, a Ugovor se zaključuje do 12 mjeseci.

U Budžetu općine Kalesija za 2025. godinu, u ove svrhe, pod stavkom "Izdaci za volonterski rad" izdvojeno je 28.000 KM.

Što se tiče informisanja o prilikama koje se nude mladima, informisani su dominantno putem web stranice FZZZ, JU SZZ TK i Facebook stranice. Informacije ne dopiru jednako do mladih iz ruralnih područja. Nema systemske strategije informisanja. Institucije informišu mlade kroz online kanale, ali dijalozi sa mladima se ne organizuju redovno. Tematski forumi i konsultacije s mladima nisu ustaljena praksa, iako su neformalni susreti ponekad organizovani od strane udruženja.

Identifikovani problemi:

1. U budžetu ne postoji stavka usmjerena na poticanje zapošljavanja mladih ili podrške razvoju biznisa mladih.

Općina nema uspostavljen poseban finansijski mehanizam za podršku zapošljavanju i samozapošljavanju mladih ili podršku biznisima mladih, što ograničava mogućnost systemskog djelovanja u ovoj oblasti.

2. Nedovoljna informisanost i pristup informacijama o programima zapošljavanja.

Mladi nemaju pravovremene i dostupne informacije o postojećim programima zapošljavanja, obukama i poticajima, zbog čega rijetko koriste raspoložive mjere podrške. Ne postoji prenos informacija koje mogu biti korisne za mlade za prijavljivanje na programe viših nivoa vlasti.

3. Slaba povezanost institucija i obrazovnog sistema s tržištem rada.

Jop uvijek je nedovoljno razvijena koordinacija između nadležnih institucija, obrazovnog sistema i lokalnih privrednika što otežava planiranje zapošljavanja i razvoj relevantnih kompetencija mladih.

4. Visoka stopa nezaposlenosti mladih, posebno među ženama i osobama sa srednom stručnom spremom.

Izražena je nezaposlenost mladih, naročito žena i osoba sa srednjom stručnom spremom, što ukazuje na potrebu budućih intervencija u ovom polju djelovanja. Potrebno je razmisliti i o drugim vidovima podrške, kao što su jačanje kapaciteta i omogućavanje učenja novih vještina koje su potrebne tržištu rada na području općine.

5. Ograničene prilike za stručno osposobljavanje i sticanje praktičnih vještina kroz programe prakse ili pripravništva

Postoji mali broj programa prakse, pripravništva ili stručnog osposobljavanja, što mladima otežava izlazak na tržište rada i sticanje prvog radnog iskustva.

6. Nepostojanje aktivne politike zapošljavanja mladih na lokalnom nivou.

Općina nema razvijenu i koordiniranu politiku zapošljavanja mladih, niti dugoročne mjere usmjerene na njihovo systemsko zapošljavanje ili plan djelovanja kojim bi se poduzele određene mjere. Zapošljavanje mladih ovisi o programima viših nivoa vlasti ili organizacija koje nude mogućnost podrške za pokretanje biznisa.

2.1.3. Zdravstvena zaštita mladih

Uvod

Zdravstvena zaštita mladih predstavlja jedan od ključnih temelja razvoja otporne i prosperitetne zajednice. Mladi su u periodu života u kojem se formiraju navike i obrasci ponašanja koji dugoročno određuju njihovo fizičko i mentalno zdravlje.

U savremenom kontekstu, mladi se suočavaju s izazovima koji nadilaze tradicionalne okvire zdravstvene zaštite, od porasta problema mentalnog zdravlja i digitalnog preopterećenja do nedostatka pristupa pravovremenim i prilagođenim zdravstvenim uslugama. Iako zdravstveni sistem u Federaciji BiH formalno garantuje univerzalan pristup, mladi često nailaze na prepreke u komunikaciji, povjerenju i dostupnosti usluga koje bi trebale biti sigurne i pristupačne.

Prevenција, edukacija i promocija zdravih stilova života trebaju postati prioriteta lokalnih zajednica. Potrebno je razvijati programe koji povezuju škole, zdravstvene ustanove, omladinske organizacije i sportske klubove, s ciljem jačanja svijesti o značaju fizičkog, mentalnog i reproduktivnog zdravlja. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti osnaživanju mladih da aktivno učestvuju u kreiranju inicijativa iz oblasti zdravlja i time preuzmu veću odgovornost za vlastito zdravlje. Razvijanjem međusektorskog pristupa, s fokusom na prevenciju, digitalnu edukaciju o zdravlju i dostupnost mentalno-zdravstvenih usluga, Općina može doprinijeti stvaranju sigurnijeg, zdravijeg i otpornijeg okruženja za mlade. Zdravstvena zaštita mladih time postaje zajednički društveni proces, a ne samo institucionalna obaveza.

2.1.3.1. Pravni i institucionalni okvir

Mladi u Bosni i Hercegovini ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu, a to pravo im je, između ostalog, garantirano različitim međunarodnim dokumentima, poput Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, Međunarodnog sporazuma o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima te Konvencije Ujedinjenih Nacija o pravima djeteta. Također, neophodno je spomenuti i Evropsku socijalnu povelju kao najznačajniji dokument koji regulira ostvarivanje evropskih i socijalnih prava Evropske unije. BiH je ratificirala Evropsku socijalnu povelju u septembru 2008. godine, čime se obavezala na usklađivanje svih domaćih zakona i prakse sa standardima iz Povelje.

Zdravstvo je, prema ustavnim rješenjima u Bosni i Hercegovini, u nadležnosti entiteta Republika Srpska, podijeljenoj nadležnosti entiteta i kantona u Federaciji BiH, odnosno u nadležnosti Brčko Distrikta BiH. Pravni okvir kojim je uređena i regulirana zdravstvena zaštita mladih, čine, prije svega, sistemski zakoni – Zakon o zdravstvenoj zaštiti Federacije BiH i Zakon o zdravstvenom osiguranju Federacije BiH, kao i niz drugih zakonskih i podzakonskih akata.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti Federacije BiH propisuje osnovna načela, mjere, način organiziranja i provedbe zdravstvene zaštite, nosioce društvene brige za zdravlje stanovništva, prava i obaveze lica u korištenju zdravstvene zaštite, te sadržaj, način obavljanja i nadzor nad obavljanjem zdravstvene zaštite na teritoriji Federacije BiH. Uz to, Zakonom je propisano da se na primarnoj razini zdravstvene zaštite, odnosno pri domovima zdravlja razvija prijateljski pristup mladima.

Zdravstveno osiguranje djece i mladih kroz pripadnost porodici osiguranika, te obavezno zdravstveno osiguranje do 15 godina starosti definirano je Zakonom o zdravstvenom osiguranju Federacije BiH. Mladi ljudi iznad 15 godina mogu ostvariti zdravstveno osiguranje preko pripadnosti porodici osiguranika do svoje 26. godine ukoliko imaju status redovnog učenika ili studenta.

Pored dva navedena sistemski zakona, zdravstvena zaštita mladih je, direktno ili indirektno, uređena i drugim propisima. Zakon o mladima Federacije BiH propisuje da se oblast omladinskog sektora odnosi i na pitanja socijalne, zdravstvene i preventivne zaštite mladih te reproduktivnog zdravlja mladih. Zakonom o ograničenoj upotrebi duhana i duhanskih prerađevina Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH”, br.

50/11) zabranjena je upotreba duhana i duhanskih proizvoda u odgojno – obrazovnim ustanovama, ustanovama za smještaj i boravak djece i studenata, zdravstvenim ustanovama, socijalnim ustanovama te drugim javnim ustanovama. Istim Zakonom zabranjuje se prodavati duhanske proizvode osobama mlađim od 15 godina.

Zakon o pravima, obavezama i odgovornostima pacijenata ("Službene novine Federacije BiH", broj 40/10) propisuje osnivanje zdravstvenih savjeta na nivou lokalne samouprave, kantonalnih i Federalnog ministarstva zdravstva, a u svrhu ostvarivanja i unapređenja prava pacijenata. Uz to, Zakon predviđa da se prilikom formiranja članova zdravstvenih savjeta imenuje predstavnici i iz reda mladih, čime je ispunjen jedan od ciljeva predviđen Zakonom o mladima Federacije BiH koji se odnosi na jačanje učešća i uključenja mladih na svim nivoima odlučivanja u Federaciji kroz uređene mehanizme sudjelovanja.

Zdravstvena zaštita građana, a samim tim i mladih dodatno je regulirana sljedećim zakonima:

- Zakon o liječnistvu („Službene novine FBiH“, broj 56/13),
- Zakon o lijekovima („Službene novine FBiH“ broj 109/12),
- Zakon o apotekarskoj djelatnosti („Službene novine FBiH“ broj 40/10),
- Zakon o stomatološkoj djelatnosti („Službene novine FBiH“ broj 37/12),
- Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službene novine FBiH“ broj 29/05) i
- Zakon o sestrinstvu i primaljstvu („Službene novine FBiH“, broj 43/13).

Ustav Tuzlanskog kantona, a temeljem Ustava Federacije BiH, propisuje da su kanton i federalna vlast ovlašteni za oblast zdravstva te da Kanton može prenijeti svoje nadležnosti na općinu i grad na svojoj teritoriji ili na federalnu vlast, na osnovu međusobnog dogovora i prihvatanja. Dodatno, Ustavom je predviđeno da Skupština Kantona donosi i druge propise u obavljanju kantonalnih ovlaštenja, na osnovi čega je Vlada Tuzlanskog kantona na sjednici Kolegija održanog 06.04.2023. godine donijela stav kojim se podržava Zaključak Skupštine Tuzlanskog kantona i inicijativa poslanika u Skupštini o ukidanju uplate premije osiguranja. Na osnovu Stava Vlade Tuzlanskog kantona osigurana lica više nisu u obavezi uplaćivati premiju osiguranja, obavezu plaćanja preuzet će Vlada Tuzlanskog kantona. Stanovnici Tuzlanskog kantona zdravstvenu zaštitu pored obaveznog zdravstvenog osiguranje mogu osigurati i putem Ličnog obavezno osiguranje (dobrovoljno osiguranje).

Na nivou Bosne i Hercegovine politike u oblasti zdravstva uređuju se u okviru Sektora za zdravstvo Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, u čiju nadležnost spada utvrđivanje osnovnih principa koordinacije aktivnosti, usklađivanja planova entitetskih tijela vlasti i definiranje strategije na međunarodnom planu. U Federaciji Bosne i Hercegovine zdravstvo je decentralizirano i većina nadležnosti, funkcija i odgovornosti prenesena je na kantone. Federalno ministarstvo zdravstva uspostavlja okvirne zakone na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, utvrđuje potrebe za zdravstvenim ulogama i ima koordinirajuću ulogu u odnosu na kantone. Kantonalna ministarstva zdravstva zadužena su za specifičnu

legislativu o zdravstvu na nivou kantona, kao i za provedbu mjera i politika u oblasti zdravstvene zaštite u Federaciji BiH, uključujući i populaciju mladih.

Oblast zdravstva u Tuzlanskom kantonu definirana je i uređena različitim pravnim aktima Skupštine Kantona koji se oslanjaju na Zakon o zdravstvenoj zaštiti FBIH (Službene novine Federacije BiH, broj 46/2010), Zakon o zdravstvenom osiguranju FBIH (Službene novine Federacije BiH, broj: 30/97.) i Zakon o Zavodu zdravstvenog osiguranja Tuzlanskog kantona²².(Službene novine Tuzlanskog kantona, broj 14/99).

Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona krovno je tijelo sa nadležnostima očuvanja i unapređenja zdravlja stanovništva. Jedan od zadataka Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona jeste kontrolisanje kvaliteta važnih elemenata za ljudsko zdravlje kao što su zrak, pitka voda i zdrava hrana. Pored toga Zavod obavlja distribuciju vakcina te realizuje akcije koje za cilj imaju popularizaciju svjesnosti o javnom zdravlju i suzbijanju štetnih ponašanja.

Vizija Zavoda za javno zdravstvo je da kao moderna javno zdravstvena medicinska ustanova u kojoj se primjenjuju savremene metode planiranja zdravstvene zaštite, provodi sveobuhvatne programe promocije zdravlja i prevencije bolesti, vrši redovno praćenje uticaja životne sredine na zdravlje ljudi i prati mjere intervencije kao i redovni monitoring i evaluaciju svih aktivnosti koje vode unapređenju zdravlja i prevencije bolesti u populaciji.

Komisija za zdravstvo Skupštine Tuzlanskog kantona nadležna je da prati stanje u oblasti zdravstva i predlaže mjere za unaprijeđenje stanja u zdravstvu, preduzima mjere za unapređenje sistema edukacije građana iz zaštite javne sigurnosti u oblasti zdravlja ljudi, razmatra i daje prijedloge u oblasti zaštite javnog zdravlja, posebno zaštite građana na području ispravnosti hrane i vode te da vrši i druge poslove određene Poslovníkom i drugim aktom Skupštine.

Stanovništvo u Kantonu zdravstvenu zaštitu može ostvariti kroz 3 javne ustanove tercijarne zaštite (bolnički, klinički i/ili banjski kapacitet), 13 javnih domova zdravlja, 11 privatnih zdravstvenih ustanova (od čega su dvije specijalne bolnice, tri poliklinike te šest ordinacija) te 54 ugovorne apoteke na području Tuzlanskog kantona.

✓ **Zdravstvena zaštita u Općini Kalesija:**

Javna ustanova Dom Zdravlja Kalesija funkcioniše kao matična zgrada Doma zdravlja u općini Kalesija i sa 8 područnih ambulanti i to u Donje Vukovije, Gornje Vukovije, Tojšići, Donje Hrasno, Gornji Rainci, Donji Rainci, Memići i Gojčin. Osnovna odnosno primarna zdravstvena zaštita se provodi kroz timove porodične medicine kojih trenutno ima 16. Osim primarne zdravstvene zaštite, Dom zdravlja Kalesija pruža i usluge konsultativno-specijalističke zdravstvene zaštite na ovom lokalitetu, i to iz interne medicine, oftamologije, neuropsihijatrije, fizikalne medicine i rehabilitacije, kao i specijalističke usluge iz pneumofiziologije, pedijatrije, ginekologije i akušerstva. Za ostale konsultativno-specijalističke djelatnosti oslanja se na usluge UKC Tuzla i Doma zdravlja sa poliklinikom "Dr. Mustafa Šehović" Tuzla.²³

22

https://skupstina.tk.gov.ba/Dokumenti/sl_novine/1999/sl_novine_14-1999.pdf ; (pristupljeno 07.6.2023.)

23

dzkalesija.ba/o-nama/

2.1.3.2. Iz analize o položaju i potrebama mladih

Na osnovu provedenog istraživanja među mladima u Kalesiji, primjetna je niska svijest o važnosti preventivnih zdravstvenih pregleda. Značajan dio, 28,1% mladih, izjavilo je da nikada nije obavilo sistematski pregled, dok je samo 31,3% to učinilo u posljednjih godinu dana. Glavni motiv za obavljanje pregleda kod 72,2% ispitanika nije bila samoinicijativna briga o zdravlju, već nužnost zbog posla ili polaganja vozačkog ispita.

Grafik 8. Obavljanje sistematskih pregleda

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Reproduktivno zdravlje mladih žena

Podaci o reproduktivnom zdravlju mladih žena u Kalesiji ukazuju na ozbiljan izazov u pristupu i svijesti o preventivnim pregledima. Zabrinjavajući podatak je da 56,9% mladih žena nikada nije obavilo ginekološki pregled. Samo 13,8% ispitanica obavilo je jedan pregled u posljednjih godinu dana. Prvi ginekološki pregledi se u većini slučajeva obavljaju kasno, s tim da je manje od 10% djevojaka prvi pregled imalo do 18. godine. Dodatni izazov predstavlja visok postotak nevoljnosti davanja odgovora na pitanja o reproduktivnom zdravlju (npr., 10,1% nije željelo navesti dob prvog pregleda), što ukazuje na potrebu za prilagodbom pristupa informisanju i edukaciji o ovim temama radi smanjenja stigme i nelagode.

Zadovoljstvo uslugama

Na pitanje koliko su zadovoljni uslugama koje pruža njihov dom zdravlja, ukupno 36,6% ispitanika je odgovorilo da je zadovoljno i u potpunosti zadovoljno pruženim uslugama. Svoje nezadovoljstvo njihovim radom iskazalo je 19,1% mladih, dok je u potpunosti nezadovoljno 4,8% ispitanika. Najviše je mladih koji su odgovorili da nisu ni zadovoljni ni nezadovoljni (37,1%).

Grafikon 9. Zadovoljstvo uslugama u domu zdravlja

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Briga o mentalnom zdravlju

Podaci o korištenju usluga psihologa među mladima u Kalesiji ukazuju na značajan jaz u traženju stručne pomoći za mentalno zdravlje. Velika većina, 60,7% mladih, nikada nije koristila usluge psihologa, dok je 38,7% njih potražilo pomoć. Među onima koji su potražili pomoć, većinu čine muškarci (59,6%).

Glavni razlog nekorištenja usluga je izostanak osjećaja potrebe (89%). Međutim, manji, ali indikativan postotak ispitanika naveo je nelagodu (4,8%) ili nedostupnost usluga u mjestu stanovanja (2,6%) kao razloge. Osim navedenog, percepcija mladih je da vršnjaci izbjegavaju traženje psihološke pomoći zbog straha od osude okoline i stigmatizacije. Dodatno, ističe se kako škole u Kalesiji ne pružaju pristup psiholozima, što ukazuje na nedostatak institucionalne podrške i ranog pristupa uslugama mentalnog zdravlja.

Grafikon 10. Pomoć psihologa

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Sport i rekreacija

Podaci o sportskim i rekreativnim aktivnostima mladih u Kalesiji ukazuju na visoku stopu tjelesne neaktivnosti. Gotovo polovina mladih, preciznije 45,1%, izjavila je da se ne bavi sportom ili bilo kakvim

rekreativnim aktivnostima, pri čemu u ovoj neaktivnoj kategoriji dominiraju žene (61,8%). Samo mali dio mladih, 6,6%, bavi se sportom svakodnevno. Najčešća učestalost aktivnosti je dva do tri puta sedmično, što čini četvrtina mladih (24,9%).

Grafikon 11. Bavljenje sportom i rekreacijom

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

2.1.3.3. Zdravstvena zaštita na području općine Kalesija

U JU Dom zdravlja Kalesija su dostupne usluge neuropsihijatra, dok u Centru za socijalni rad stručna pomoć pedagoga-psihologa primarno služi kao podrška u okviru socijalne, dječije i porodične zaštite, čime je funkcionalno ograničena i nije usmjerena na širu populaciju mladih za opće savjetovanje i prevenciju mentalnog zdravlja.

Dom zdravlja pruža i usluge školskih sistematskih pregleda i vakcinacije, uključujući HPV vakcine. Psihijatrijska ambulanta u Domu zdravlja pruža podršku mladima s problemima poput anksioznosti, depresije, stresnih i razvojnih teškoća. Rade se i preventivni skriningi za mlade kroz službu ginekologije poput papa testa i preventivnih pregeleda i specijalističkih konsultacija i edukacija za polno prenosive bolesti i rane trudnoće. Periodično se organiziraju i predavanja za mlade na temu spolno prenosive bolesti, „papa test, trudnoća, štetnosti pušenja i alkoholizma. Izdvajaju se još neke aktivnosti u zajednici poput radionice za roditelje koju su održavali pedijatri i ljekari porodične medicine 2022. godine pod nazivom „Akutne respiratorne infekcije kod djece – terapija i prevencija“ .

Preventivni (školski) pregledi obuhvataju učenike 2., 4., 6. i 8. razreda osnovnih škola: mjerenje visine, težine, vida, sluha, ortopedija (kičma, stopala), govor i dentalni pregledi. U slučaju problema, djeca se upućuju na dalju dijagnostiku i terapiju (logoped, fizijatar, ortoped itd.).

Za stanovnike Kalesije uvedena je besplatna psihosocijalna pomoć tokom dana, u periodu od ponedjeljak do petka u terminu od 07:00 do 15:00. Ustanova je angažovala socijalnog radnika i kliničkog psihologa da bi mladi imali svu uslugu koju trebaju, tokom 2024. godine. Od početka 2025. godine socijalni radnik nije angažovan.

Identifikovani problemi:

1. Nedostatak dugoročnih i redovnih finansijskih sredstava

Finansiranje zdravstvenih i preventivnih programa za mlade nije sistemski planirano, što onemogućava kontinuitet i razvoj kvalitetnih usluga. Nedostaju aktivnosti za djelovanje koje bi se pokrenule sa višim nivoima vlasti.

2. Dom zdravlja Kalesija nema redovnog psihologa

Dom zdravlja Kalesija nema stalno zaposlenog psihologa, što značajno ograničava dostupnost usluga mentalnog zdravlja mladima.

3. Usluge poput savjetovališta za adolescente, seksualno-reproduktivnog zdravlja, nisu dovoljno razvijene ili formalizovane.

Usluge savjetovanja za adolescente, za psihosocijalnu podršku kao i za seksualno-reproduktivno zdravlje, nisu dovoljno razvijene niti formalizovane u okviru zdravstvenog sistema. Ove teme još uvijek nisu zastupljene dovoljno te se o njima ne razgovara.

4. Ne postoje edukacije niti informativne kampanje iz oblasti zdravstvene zaštite, kao ni savjetovalište za mlade.

Ne postoje edukativne niti informativne aktivnosti koje bi mladima pružale dovoljno informacija o važnosti brige o vlastitom zdravlju. U općini nije uspostavljeno ni savjetovište za mlade koje bi pružalo informacije, edukaciju i savjetodavnu podršku u oblasti zdravlja.

5.

2.1.4. Socijalna briga mladih

Socijalna zaštita mladih u Bosni i Hercegovini suočava se s brojnim izazovima koji proizlaze iz složenog društvenog, ekonomskog i političkog konteksta. Mladi se često suočavaju s ograničenim pristupom obrazovanju, zapošljavanju, zdravstvenoj zaštiti i socijalnim uslugama, što povećava rizik od marginalizacije i socijalne isključenosti. Visoka stopa nezaposlenosti, nesigurni uslovi stanovanja i nedostatak podrške za osamostaljivanje zahtijevaju sistemski i dugoročni pristup. Prevladavajuća praksa kratkoročnih i adhoc mjera nije dovoljna. Potrebno je razviti politike koje djeluju preventivno, osnažuju mlade i omogućavaju im pristup pravima, uslugama i mogućnostima za aktivno učešće u društvu. Socijalna politika prema mladima mora biti posebno definisana, jer mladi imaju specifične potrebe i razvojne izazove koji ih razlikuju od drugih društvenih grupa. Prioritet treba dati razvoju populacijskih politika i programa koji olakšavaju tranziciju mladih ka samostalnom životu kroz podršku pri zapošljavanju, obrazovanju, stambenom zbrinjavanju i planiranju porodice. Neophodno je jačati međusektorsku saradnju institucija socijalne zaštite, obrazovanja, zapošljavanja, zdravstva i omladinskih organizacija, kako bi se obezbijedio sveobuhvatan i efikasan odgovor na potrebe mladih.

2.1.4.1. Pravni i institucionalni okvir

Bosna i Hercegovina nema jedinstven pravni okvir koji bi na državnom nivou regulisao ostvarivanje prava iz socijalne zaštite. Nadležnosti u ovoj oblasti prenesene su na entitete i Brčko distrikt BiH, koji samostalno uređuju socijalnu politiku u okviru svojih zakonodavstava. Takva decentralizacija dovela je do neujednačenosti propisa i fragmentiranosti sistema socijalne zaštite na teritoriji države. U Federaciji BiH, odgovornost za provođenje socijalne politike dijele federalne i kantonalne vlasti, dok se konkretna prava i usluge u ovoj oblasti najčešće finansiraju iz budžeta kantona i općina.

Socijalna zaštita u Federaciji BiH uređena je Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“, broj 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16 i 40/18).

U Tuzlanskom kantonu ovu oblast reguliraju:

- Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti obitelji sa djecom TK (Službene novine TK broj: 18/23)

Kao osnovni zakon uz određene *lex specialis* zakone iz oblasti socijalne zaštite i to: Zakon o roditeljima njegovateljima u FBiH („Službene novine FBiH“ broj: 75/21), Zakon o materijalnoj podršci porodicama sa djecom („Službene novine FBiH“ broj: 52/22 i 58/24), Zakon o jedinstvenim načelima i okviru materijalne podrške licima sa invaliditetom u FBiH („Službene novine FBiH“ broj: 13/25), Zakon o zaštiti civilnih žrtava rata („Službene novine FBiH“ broj: 60/23), Zakon o hraniteljstvu u FBiH („Službene novine FBiH“ broj: 19/17) uz podzakonske akte koji regulišu načine ostvarivanja prava definisanih zakonima.

Zakonima se definiše socijalna zaštita građana i njihovih obitelji socijalna zaštita građana i njihovih porodica te određuju iznosi novčanih i drugih davanja kao i uvjeti i postupak sticanja prava iz socijalne zaštite. Dodatno, zakon uređuje i osnivanje i rad ustanova socijalne zaštite, te definiše uvjete i finansiranje prava porodice s djecom.

Djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom je od interesa za Kanton, ipak, mladi kao posebna kategorija korisnika socijalne zaštite nisu definirani gore navedenim zakonima, kao

ni podzakonskim aktima koji reguliraju ovu oblast. Korisnici socijalne zaštite među koje se svrstavaju i mlade osobe jesu: djeca bez roditeljskog staranja, odgojno zanemarena djeca, odgojno zapuštena djeca, djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, osobe s invaliditetom i osobe ometene u fizičkom ili psihološkom razvoju i osobe izložene zlostavljanju i nasilju u porodici.

Nepostojanje zakonskog okvira na nivou države i istovremeno neusklađenost zakona između entiteta kojima se regulira ova oblast dovode do isključivanja pojedinih grupa stanovništva, poput mladih, iz sistema zaštite i do diskriminacije.

Oblast socijalne zaštite ne spada pod nadležnost niti jednog od devet ministarstava na državnom nivou. U Federaciji Bosne i Hercegovine svaki kanton ima svoje ministarstvo zaduženo za oblast socijalne i zdravstvene zaštite, zaštite ratnih invalida i njihovih porodica, raseljenih lica, izbjeglica, rada i zapošljavanja, koje, između ostalog, vrši nadzor nad provođenjem kantonalnog zakona i drugih podzakonskih akata donesenih za njegovo provođenje, inspekcijски nadzor i poslove revizije.

U Tuzlanskom kantonu je za navedene poslove zaduženo **Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona**. Pored Ministarstva, Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodica sa djecom propisuje da poslove neposredne socijalne zaštite obavljaju centri za socijalni rad koji su prva adresa u traženju i ostvarivanju prava iz socijalne zaštite i zaštite porodica s djecom. Centar za socijalni rad osniva općina/ grad radi obavljanja poslova neposredne socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom utvrđenih kantonalnim i federalnim zakonom kao i radi obavljanja drugih poslova utvrđenim zakonom, drugim propisima i općim aktima.

Na području Tuzlanskog kantona djeluje dvanaest centara za socijalni rad i to: Centar za socijalni rad Banovići, Centar za socijalni rad Gračanica, Centar za socijalni rad Gradačac, Centar za socijalni rad Kalesija, Centar za socijalni rad Teočak, Centar za socijalni rad Lukavac, Centar za socijalni rad Srebrenik, Centar za socijalni rad Tuzla, Centar za socijalni rad Zvornik – Sapna, Centar za socijalni rad Živinice, Centar za socijalni rad Čelić i Centar za socijalni rad Doboj Istok.

Javna ustanova Centar za socijalni rad Kalesija pruža širok spektar usluga usmjerenih na socijalnu zaštitu i brigu o socijalno ugroženim kategorijama stanovništva. Djelatnosti Centra obuhvataju prava iz socijalne zaštite (kao što je smještaj u drugu porodicu/obitelj ili ustanovu socijalne zaštite za djecu, osobe s invaliditetom i stare osobe), naknade porođiljama, te različite oblike socijalne brige. Centar se bavi i brigom o djeci iz socijalno ugroženih porodica, brigom o romskoj populaciji, te kontinuirano nastoji ublažiti stanje socijalne potrebe, često kroz saradnju sa nevladinim sektorom. Kada su u pitanju propisi koji se odnose na mlade, bitno je naglasiti da prema propisima iz oblasti socijalne, dječije i porodične zaštite, mladi kao kategorija obuhvaćeni su u godinama od rođenja do navršениh 18 godina života, a iznimno do navršene 26. godine života (predviđeno za ostvarivanje pojedinih prava).

2.1.4.2. Iz analize o položaju i potrebama mladih

Mladi u Kalesiji također u velikom procentu doprinose kućnom budžetu. Mladih koji doprinose svom kućnom budžetu, ima 41,9%, dok je 15,6% mladih koji doprinose, ali ne redovno. Trećina mladih u Kalesiji nema nikakvih ličnih primanja, dok 12,2% mladih imaju primanja veća od prosječne neto plate u Kalesiji koja je u 2024. godini iznosila 1.044 KM. U skladu s tim, 60,2% mladih je izjavilo da na kraju mjeseca uspije uštedjeti određenu sumu novca pored svih mjesečnih izdataka. S druge strane, 36,3% nije u mogućnosti ništa uštedjeti.

Grafikon 12. Doprinos kućnom budžetu

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Mladi su prilično pozitivni kada se radi o finansijskoj situaciji u njihovom domaćinstvu, pa je tako 76,7% ispitanika finansijsku situaciju u svom domaćinstvu ocijenilo kao vrlo dobro. S druge strane, kada posmatraju širu sliku, ekonomsku situaciju u državi većina njih (56,5%) ocjenjuje kao prilično lošu.

Stambeno zbrinjavanje

Životna situacija mladih u Općini Kalesija, gdje 81,7% njih živi u stambenom objektu roditelja, odražava uobičajenu praksu u Bosni i Hercegovini koja je često uvjetovana kako kulturološkim faktorima tako i ekonomskom računicom. Iako je vlastito stanovanje zabilježeno kod 7,7% mladih, značajan broj njih nema alternativne opcije, što se očituje i u izjavama mladih da je život s roditeljima finansijski lakši ili jedini pristupačan izbor. Stoga je ključno da se mladima omogući mogućnost izbora i osamostaljenja. Općina Kalesija trenutno ne nudi olakšice za kupovinu prve nekretnine ili subvencioniranje najma, stoga finansijska podrška primarno dolazi s višeg nivoa: Tuzlanski kanton subvencionira kamate na namjenske kredite za mlade (18-35 godina) koji prvi put rješavaju stambeno pitanje, dodjeljujući do 3.000 KM.

2.1.4.3. Socijalna zaštita na području općine Kalesija

JU Centar za socijalni rad Kalesija, kao centralna ustanova socijalne zaštite na području općine Kalesija, nadležna je za obavljanje poslova iz oblasti socijalne, dječije i porodične zaštite u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima. Kada generalno govorimo o propisima koji se odnose na mlade, bitno je naglasiti da prema propisima iz oblasti socijalne, dječije i porodične zaštite, mladi kao kategorija obuhvaćeni su u godinama od rođenja do navršениh 18 godina života, a iznimno do navršene 26. godine života (predviđeno za ostvarivanje pojedinih prava). Centar za socijalni rad ima uspostavljenu saradnju sa nekolicinom međunarodnih i domaćih nevladinih organizacija i institucija. U određenim segmentima, navedena saradnja odnosi se i na populaciju mladih osoba. Međutim, ne postoji direktna saradnja koja se odnosi samo na mlade. U cilju transparentnog rada i pravovremenog informisanja javnosti, Centar za socijalni rad sve aktuelnosti objavljuje na zvaničnoj web i facebook stranici. Također u ovu svrhu je početkom 2025. godine izrađen i objavljen Katalog socijalnih usluga i prava iz oblasti socijalne, dječije i porodične zaštite na području općine Kalesija. U decembru 2025. godine objavljen je Vodič za ostvarivanje prava lica sa invaliditetom, lica sa smetnjama u fizičkom i psihičkom razvoju i članova njihovih porodica u oblasti socijalne zaštite.

Općina Kalesija, kao osnivač JU Centar za socijalni rad Kalesija finansira tekuće troškove ove ustanove.

Tabela 9. Izdvajanja Općine za Centar za socijalni rad

Godina	2022.	2023.	2024.
Novčana izdvajanja	420.000,00 KM	470.000,00 KM	570.000,00 KM

Izvor: Radna grupa za socijalnu brigu

Općina Kalesija kao organ uprave u oblasti socijalne brige pruža određene vidove podrške u kojima se i mladi pojavljuju kao korisnici iako ne postoje podaci o kojem broju mladih se radi. To su sljedeći vidovi podrške:

- Podrška u oblasti pronatalitetne politike,
- Podrška u vidu dodjele jednokratnih novčanih pomoći,
- Podrška u rješavanju stambenog pitanja socijalno ugroženih,
- Sufinansiranje logopedskih tretmana za djecu,
- Socijalno neprofitno stanovanje.

U redovnom opisu poslova, u najve

em procentu, mladi se prepoznaju kao korisnici sljedećih prava:

- Prava na dje

iji dodatak (2022. – 1650 korisnika, 2023. – 1730 korisnika, 2024. – 1750 korisnika),
- Prava iz oblasti zaštite lica sa invaliditetom (2022. – 185 korisnika, 2023. – 176 korisnika, 2024. – 192 korisnika),
- Kao direktni korisnici prava na stalnu novanu pomoć ili članovi porodice korisnika prava na stalnu novanu pomoć (2022. – 82 korisnika, 2023. – 76 korisnika, 2024. – 80 korisnika),
- Kao korisnici određenih naknada za lica sa smetnjama u fizičkom ili psihičkom razvoju (2022. – 89 korisnika, 2023. – 72 korisnika, 2024. – 85 korisnika),
- Prava na subvenciju troškova prijevoza i boravka djece u predškolskim ustanovama (2022. – nije bilo ovog prava, 2023. – 6 korisnika, 2024. – 12 korisnika),
- Smještaj u hraniteljske porodice i/ili ustanove (2022. – 18 korisnika, 2023. – 15 korisnika, 2024. – 17 korisnika),
- Prava iz oblasti pronatalitetne politike (2022. – 180 korisnika, 2023. – 173 korisnika, 2024. – 162 korisnika),
- Prava iz oblasti statusa roditelja njegovatelja (2022. – 21 korisnika, 2023. – 32 korisnika, 2024. – 40 korisnika).

Kompletna izdvajanja za oblast socijalne zaštite sa federalnog i kantonalnog nivoa variraju od broj korisnika i iznose otprilike od 8.000.000,00 do 11.000.000,00 KM godišnje.

U pogledu projekata JU Centar za socijalni rad Kalesija je u prethodnom periodu, u saradnji sa domaćim i međunarodnim nevladinim organizacijama, radila na razvijanju operativnih dokumenata zaštite i procjene najboljeg interesa djece, edukacija u oblasti prevencije ovisnosti i prevencije, intervencije i resocijalizacije maloljetničke delinkvencije. Također, proveden je i program „Snažne porodice“ koji je imao u fokusu jačanje porodica (roditelja i maloljetne djece).

Trenutno na području općine Kalesija ne postoji općinski mehanizam besplatne pravne pomoći. Međutim, zainteresovani za besplatnu pravnu pomoć istu mogu ostvariti posredstvom Zavoda za pružanje besplatne pravne pomoći Tuzlanskog kantona ukoliko ispunjavaju uslove u skladu sa pozitivnim propisima.

✓ **Podrška stambenom zbrinjavanju mladih**

U pogledu stambenog zbrinjavanja mladih važno je napomenuti da se mladi pojavljuju kao korisnici u oblasti socijalnog neprofitnog stanovanja (kao posebna kategorija – mladi bračni partneri) te kao korisnici u okviru programa podrške rješavanju stambenog pitanja socijalno ugroženih kategorija. Oba navedena programa podrške provode se posredstvom općine Kalesija, a u 2024. godini tri mlada bračna para su uselila u nove stambene jedinice.

Općina Kalesija uz pomoć Razvojne banke Vijeća Europe, realizira projekat kroz koji se u najam dodjeljuju slobodne stambene jedinice na privremeno korištenje uz primjenu principa socijalnog neprofitnog stanovanja. Među ostalim korisnicima, interno raseljenim licima, članovima porodica šehida i poginulih boraca, osoba sa invaliditetom i drugima, su i mladi bračni parovi koji nemaju riješeno stambeno pitanje. JU Centru za socijalni rad Kalesija su, odlukom OV Kalesija, dati na upravljanje, korištenje i održavanje objekti koji su korišteni kao kolektivni centri pa mladi, uz ispunjavanje propisanih uslova, mogu dobiti i te objekte na korištenje posredstvom JU Centar za socijalni rad Kalesija.

Osiguravanje dostupnih opcija za stambeno zbrinjavanje, bilo kroz subvencionisanje najma ili olakšice pri kupovini, predstavlja važan segment strateškog djelovanja za stvaranje uslova u kojima mladi mogu samostalno birati svoju životnu putanju.

✓ **Djelovanje Crvenog križa općine Kalesija**

Crveni križ općine Kalesija je humanitarna, dobrovoljna organizacija koja djeluje na području općine Kalesija. Crveni križ djeluje po svojim osnovnim principima Međunarodnog pokreta i programskim aktivnostima. Crveni križ općine Kalesija u skladu sa potrebama provodi programske aktivnosti, te je uključen u razne druge programe koje imaju za cilj pomoć cjelokupnom društvu. Kada je u pitanju socijalna briga, Crveni križ općine Kalesija sprovodi razne aktivnosti koje uključuju sve kategorije stanovništva. Svakodnevno se provode razne humanitarne pomoći lokalnom stanovništvu, a korisnici istih su i mladi ljudi.

Identifikovani problemi:

1. Nedostatak budžetskih stavki za provođenje direktnih projekata i programa za mlade

U općinskom budžetu ne postoje jasno definisane stavke namijenjene finansiranju projekata i programa usmjerenih direktno na mlade iz oblasti socijalne brige. Nedostatak ovih sredstava predstavlja veliki problem jer mladi koji se nalaze u marginaliziranim grupama nemaju mogućnost korištenja ovih sredstava.

2. Negativna percepcija Centra za socijalni rad u javnosti, te neodgovarajući uslovi za rad Centra

Centar za socijalni rad se u javnosti često percipira kao administrativna, a ne razvojna institucija, što smanjuje povjerenje mladih i njihovu spremnost na korištenje usluga. Mladi nisu upoznati sa djelovanjem i aktivnostima Centra za socijalni rad kao ni vrstom usluga koje pruža. Potrebno je raditi na informisanju i edukaciji mladih kao i na razvoju socijalnih programa i podrške na nivou jedinice lokalne samouprave. Pri tome, ograničeni kancelarijski i operativni kapaciteti Centra otežavaju kvalitetno pružanje usluga i razvoj novih programa za mlade.

3. Birokratske i administrativne prepreke unutar institucija

Složene i spore administrativne procedure unutar institucija otežavaju mladima pravovremen pristup pravima, uslugama i programima podrške. Potrebno je unaprijediti odnos prema oblasti socijalne zaštite pogotovo u domenu koji se odnosi na potrebe mladih i mladih porodica koje trebaju različite vidove podrške.

2.1.5. Aktivno učešće mladih, kultura i sport, volonterizam i informisanje

Uvod

Aktivno učešće mladih predstavlja jedan od osnovnih pokazatelja demokratskog razvoja i društvene uključenosti. Ono podrazumijeva stvarne mogućnosti mladih da učestvuju u procesima odlučivanja, kreiranju sadržaja i inicijativa koje utiču na njihov život i razvoj zajednice. Osnajivanje mladih kroz obrazovanje, neformalne programe, volontiranje i druge oblike angažmana doprinosi razvoju njihovih kompetencija, odgovornosti i osjećaja pripadnosti. Aktivno učešće zahtijeva dvosmjernu komunikaciju između mladih i institucija, otvorenost vlasti za uključivanje mladih i spremnost mladih da preuzmu inicijativu i odgovornost. Kvalitetno provođenje slobodnog vremena dodatno doprinosi ličnom i društvenom razvoju mladih. Kulturne, sportske, edukativne i volonterske aktivnosti omogućavaju mladima da razvijaju vještine, kreativnost i društvenu povezanost. Zajednice koje sistematski potiču aktivno učešće i stvaraju podržavajuće okruženje za korištenje slobodnog vremena mladih doprinose razvoju otvorenog, uključivog i otpornog društva. Stoga je važno uspostaviti trajne mehanizme i programe koji osiguravaju da mladi budu prepoznati kao ravnopravni partneri u razvoju zajednice.

2.1.5.1. Pravni i institucionalni okvir

Na državnom nivou ne postoji niti je u proceduri zakon koji bi regulirao položaj mladih, kao ni njihovo učešće u organima mladih ili mobilnost mladih. Zakoni koji direktno tretiraju populaciju mladih usvojeni su na nivou entiteta i Brčko distrikta BiH, i to: Zakon o omladinskom organizovanju Republike Srpske, Zakon o mladima Federacije BiH i Zakon o mladima Brčko distrikta BiH.

Usvajanjem Zakona o mladima Federacije BiH 2010. godine prvi put je regulirano pitanje učešća mladih u procesima odlučivanja te se mladima garantiraju prava na uključenost i informisanost na svim nivoima vlasti. Zakonom o mladima Federacije BiH uređeni su sistem organiziranja mladih od lokalnog do entitetskog nivoa te programi i oblasti od interesa za mlade. Također, neformalno obrazovanje je prepoznato kao oblast od interesa za mlade i omladinski sektor, te stoga treba biti sastavni dio strateških dokumenata za mlade na nivou kantona i Federacije BiH. Pored neformalnog obrazovanja, Zakon o mladima definira i sljedeće oblasti:

-
- formalno i cjeloživotno obrazovanje;
  - zapošljavanje, mjere protiv nezaposlenosti te omladinsko preduzetništvo;
  - socijalna, zdravstvena i preventivna zaštita mladih te reproduktivno zdravlje mladih;
  - stambeno zbrinjavanje mladih;
  - rad s mladima, jačanje i razvoj sposobnosti mladih i slobodno vrijeme mladih;
  - aktivno učešće mladih u javnom životu, izgradnja civilnog društva i volonterstvo;
  - mobilnost i saradnja među mladima;
  - informiranje i savjetovanje mladih;
  - stručni rad i usavršavanje u vezi s radom s mladima;
  - usavršavanje za rad u omladinskim udruženjima i prostorima za mlade;
  - omladinski turizam, oporavak mladih i boravak u prirodi;

- aktivnosti mladih po pitanju kulture, sporta, estetike, etike, ekologije, duhovnosti, humanističkih vrijednosti, lične i društvene odgovornosti;
- rad s mladima s teškoćama u razvoju;
- i druga pitanja od interesa za mlade i poboljšanje njihovih uvjeta život;

Institucionalno organizovana briga o mladima znači, prije svega, društvenu i materijalnu brigu o mladim pojedincima, omladinskim udruženjima, kao i o učestvovanju mladih na svim nivoima odlučivanja. Zasniva se na principima poštivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda, na poštivanju ustavnog poretka, zakona i međunarodnog prava, izgradnji demokratskih institucija i principa vladavine prava, kao i upražnjavanju međunarodno-pravnih standarda i najbolje međunarodne prakse.

Na nivou države BiH nadležnost nad pitanjima mladih pripada Ministarstvu civilnih poslova BiH, gdje u okviru Sektora za obrazovanje djeluje Odsjek za mobilnost i mlade. U nadležnost Sektora za obrazovanje, između ostalih, spadaju i poslovi vezani za učešće u evropskim programima i projektima u oblasti obrazovanja i mobilnosti mladih.

Glavni akter politike prema mladima u Federaciji BiH je Federalno ministarstvo kulture i sporta, ali je nadležnost nad pitanjima mladih podijeljena na deset kantona, gdje su u svakom određena ministarstva koja nose nadležnost za pitanja mladih. Nadležno resorno ministarstvo za pitanja mladih u Tuzlanskom kantonu je Ministarstvo za kulturu, sport i mlade Tuzlanskog kantona.

Pored Zakona o mladima Federacije BiH, učešće i mobilnost mladih regulirani su i Zakonom o volontiranju Federacije BiH.²⁴

Za pitanja mladih iz oblasti kulture, sport, aktivizma, volonterizma u Općini Kalesija nadležna je Služba za opću upravu i društvene djelatnosti koja ima sistematizovano radno mjesto „Viši stručni saradnik za društvene djelatnosti, mlade i NVO“. U okviru Službe djeluju dva Odsjeka. Odsjek za društvene djelatnosti i opću upravu obezbjeđuje izvršavanje zakona, općih akata i drugih propisa u oblasti: brige o djeci, obrazovanja, socijalne zaštite, kulture, fizičke kulture, sporta i informisanja, organizuje pomaže funkcionisanje mjesnih zajednica, koordinira i nadzire njihov rad, prati rad udruženja građana,

Komisija za pitanja mladih Općinskog vijeća je stalno tijelo pri Općinskom vijeću i formira se nakon svakih lokalnih izbora na mandatni period od 4 godine. Zadatak ove Komisije je da u okviru svojih nadležnosti razmatra sve akte upućene vijeću koji se odnose na problematiku mladih, podstiče uključivanje i saradnju mladih sa ustanovama obrazovanja, nauke, kulture, sporta te predstavnicima, daje prijedloge za unapređenje učešća mladih u javnom životu, ostvaruje suradnju sa organizacijama mladih radi unapređenja pozicija mladih u javnom životu i o naprijed navedenom izvještava Vijeće. Općina Kalesija ima formiranu Komisiju za mlade.²⁵ U radu Komisije za mlade trenutno učestvuju isključivo njeni stalni članovi, bez šireg stalnog uključivanja mladih iz zajednice, predstavnika omladinskih organizacija, vijeća učenika ili drugih relevantnih aktera. Ovakav sastav ograničava djelovanje i ulogu mladih u zajednici i smanjuje potencijal za kvalitetnije donošenje odluka koje bi bile u skladu sa stvarnim potrebama mladih. Saradnja Komisije za mlade pri Općinskom vijeću Kalesija s mladima, studentima i srednjoškolcima, iako funkcionalna, nije formalno strateški regulisana putem pisanog akta. Trenutna praksa saradnje zasniva se na aktivnom angažmanu predsjednika (člana Općinskog vijeća) i članova Komisije (predstavnika političkih stranaka), koji

---

24

Zakon o volontiranju Federacije Bosne i Hercegovine, 2012: <https://s.mladi.org/ZakonovolontiranjuFBiH>.

25

su na raspolaganju mladima za delegiranje pitanja, inicijativa i rješenja, te aktivno doprinose prilikom razmatranja vijećničkog materijala koji se odnosi na mlade.

Saradnja se ostvaruje kroz obostranu inicijativu; Komisija kontaktira udruženja ili pojedince, dok se mladi (samoinicijativno ili preko udruženja) obraćaju Komisiji za informacije i podršku. Unatoč postojećoj saradnji, implementacija formalnog akta se smatra neophodnom i dobrodošlom. Takav bi akt omogućio Komisiji da strateški predloži, na primjer, kvartalne sastanke s udruženjima koja se bave pitanjima mladih. Poziv na ovakve sastanke bi bio javnog karaktera, čime bi se osigurala inkluzija i učešće mladih koji nisu formalno organizovani u udruženja, te bi se time institucionalizovao i osnažio dijalog između mladih i lokalne vlasti.

Kultura i sport

Ustavom Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 60/02, 18/03, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05 i 88/08) propisano je, među posebnim nadležnostima kantona, i utvrđivanje i provođenje kulturne politike. Uz to, navodi se da svaki kanton može na općinu i grad na svojoj teritoriji prenijeti ovlaštenja u vezi sa kulturom.

Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/2006 i 51/2009) utvrđuje nadležnosti jedinica lokalne samouprave u oblastima koje su uobičajene za lokalne zajednice između kojih je i oblast kulture i sporta. Osim toga, Zakon o principima lokalne samouprave u FBiH kao vlastite nadležnosti jedinica lokalne samouprave propisuje ocjenjivanje kvaliteta pružanja usluga od strane javnih ustanova u oblastima kulture i sporta. Općine i gradovi, također, prema svojim mogućnostima mogu finansijskim sredstvima pomoći takve javne ustanove u vršenju njihovih nadležnosti kako bi se podigla kvaliteta usluga u skladu sa potrebama građana.

Zakon o sportu u BiH („Službene novine Bosne i Hercegovine“, broj: 27/08, 102/09 i 66/16) definirao je sport kao djelatnost od javnog interesa. Sport u Bosni i Hercegovini organiziran je na decentraliziran način s utvrđenim pravima i nadležnostima BiH, entiteta, Brčko Distrikta BiH i drugih nivoa administrativnog organiziranja. Zakon o sportu BiH kao javne interese i ciljeve BiH u sportu, između ostalih, propisuje razvijanje svijesti građana, posebno mladih o sportu i njegovim vrijednostima te doprinos vaspitanju, obrazovanju i razvoju djece i mladih. Dodatni, Zakon propisuje da se u BiH mogu organizirati međunarodna sportska takmičenja i priredbe poput zimskih i ljetnjih festivala mladih Evrope.

Zakonski i podzakonski akti iz oblasti kulture i sporta koji se primjenjuju u Tuzlanskom kantonu, a koji se direktno ili indirektno tiču mladih su:

- Zakon o mladima Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 36/10)
- Zakon o sportu („Službene novine Tuzlanskog kantona“ br. 8/10, 8/13 i 6/18; 11/21)
- Zakon o kulturi (Sl.novine 22/21,)
- Zakon o zaštiti kulturne baštine ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj: 16/20)
- Zakon o arhivskoj građi i arhivu BiH ("Službeni list BiH" br. 16/01),
- Zakon o bibliotečkoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“ br. 6/00, 15/11 i 7/17)
- Zakon o arhivskoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“ br. 15/00 i 13/11)
- Zakon o muzejskoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“ br. 10/02)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o muzejskoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“ br. 13/11)
- Zakon o pozorišnoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“ br. 10/02)

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pozorišnoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“ br. 13/11)
- Zakon o estradnoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“ br. 6/05)
- Zakon o izdavačkoj djelatnosti („Službene novine Tuzlanskog kantona“ br. 3/02)
- Zakon o javnom informisanju („Službene novine Tuzlanskog kantona“ br. 15/00)

Zakonom o kulturi Tuzlanskog kantona, utvrđena su načela i ciljevi u oblasti kulture kao i program razvoja kulture, definiran je razvoj kulturnih djelatnosti, oblici međunarodne kulturne saradnje, amatersko djelovanje u oblasti kulture, uslovi rada i djelovanja u oblasti kulture, finansiranje programa i projekata u oblasti kulture, kriteriji, te mjerila u postupku stvaranja i realiziranja programa. Ove oblasti u sportu regulisane su Zakonom o sportu Tuzlanskog kantona. Oba pomenuta zakona propisuju da se Kanton i gradovi/općine brinu za ostvarivanje općeg interesa u oblasti kulture, što podrazumijeva, između ostalog, i osiguravanje sredstava iz budžeta Tuzlanskog kantona, kao i u općinskim/ budžetima grada za očuvanje kulturnog naslijeđa, pripremanje i izvođenje programa i projekata, akcija i manifestacija u oblasti kulture, za podsticaj umjetničkog stvaralaštva i za nagrade u oblasti kulture kao i za investicije u javnu infrastrukturu u oblasti kulture.

Oblast kulture i sporta je nije u nadležnosti državnog nivoa, već nižih nivoa vlasti. Ministarstvo civilnih poslova BiH je na državnom nivou nadležno za utvrđivanje osnovnih principa koordinacije, usklađivanje planova entitetskih tijela vlasti i definisanje strategije na međunarodnom planu u oblasti kulture. Sektor za nauku i kulturu pri Ministarstvu civilnih poslova BiH vrši koordinaciju aktivnosti sa nadležnim entitetskim tijelima vlasti za definiranje strategije na međunarodnom planu u područjima nauke i kulture. Sektor za sport pri Ministarstvu civilnih poslova BiH nadležan je za pripremu i provedbu propisa, usklađivanje planova entitetskih tijela vlasti i definiranje strategije na međunarodnom planu u području sporta, učestvovanje u radu međunarodnih organizacija i obezbjeđivanja izvršavanja međunarodnih obaveza BiH iz oblasti sporta.

Na entitetskom nivou, postoje ministarstva nadležna za pitanja kulture i sporta i to u Republici Srpskoj Ministarstvo prosvjete i kulture, a u Federaciji BiH Ministarstvo kulture i sporta.

U Federacije BiH nadležnosti u oblasti kulture i sporta, dalje su na nivou kantonalnih ministarstava, pa tako nadležnost za provođenje politika i mjera iz oblasti kulture i sporta u Tuzlanskom kantonu ima Ministarstvo za kulturu, sport i mlade Tuzlanskog kantona²⁶. Ministarstvo obavlja upravne, stručne i druge poslove iz ove oblasti u skladu sa zakonom i drugim propisima od čega je za mlade od naročitog značaja obezbjeđivanje primjene najviših standarda ljudskih prava i sloboda utvrđenih međunarodnim aktima, ustavima i zakonima u oblastima iz nadležnosti Ministarstva, definisanje i provođenje kantonalnih programa djelovanja za mlade u pojedinim oblastima omladinskog sektora propisanih Zakonom o mladima Federacije BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj: 36/10); praćenje pružanja potpore mladima koja dolazi od nevladinog sektora;- vođenje spiska udruženja, institucija, ustanova, međunarodnih i drugih organizacija koje rade s mladima ili pružaju potporu omladinskim aktivnostima; koordinacija aktivnosti u vezi s radom s mladima i omladinskim aktivnostima; uočavanje negativnih uticaja na mlade bilo koje institucije, udruženja ili organizacije, uključujući i međunarodne organizacije, a koji su u suprotnosti sa Ustavom i zakonom, kao i predlaganje za poduzimanje zakonskih mjera koje provode nadležna tijela; savjetovanje mladih i njihovih predstavnika, naročito o pravnim postupcima ostvarivanja prava i izvršavanja obaveza koje se temelje na Zakonu o mladima Federacije BiH.

Skupština Tuzlanskog Kantona je sukladno svojim ovlastima formirala i Komisiju za kulturu, sport i mlade²⁷ koja je nadležna da: a) razmatra i daje prijedloge rješenja Skupštini u oblasti uspostave, razvoja i

26

<https://mksmtk.gov.ba/nadleznosti-ministarstva>

27

<https://skupstina.tk.gov.ba/radna-tijela>

finansiranja institucija kulture na nivou Kantona, b) razmatra i podnosi prijedloge Skupštini o pitanjima zaštite objekata kulturno-historijskog naslijeđa, c) razmatra pitanja i daje prijedloge za razvoj i unapređenje javnih sportskih objekata, d) daje prijedloge za unapređenje učešća mladih u javnom životu, e) ostvaruje saradnju sa organizacijama mladih radi unapređenja položaja mladih i učešća u javnom životu, i o tome Skupštini podnosi izvještaje i daje prijedloge akcija.

2.1.5.2. Iz analize o položaju i potrebama mladih

Aktivizam mladih

Politika na lokalnom nivou u Kalesiji zanima 35% mladih, a u velikoj mjeri zanima njih 6,4%. S druge strane, lokalna politika ne zanima i uopće ne zanima ukupno 57,6% ispitanih mladih ljudi. Kada je u pitanju kreiranje društvenih promjena, mladi prepoznaju da je rad u nevladinom sektoru najefikasniji način djelovanja, što potvrđuje 63,7% ispitanika.

Mladi donekle imaju utjecaja na odluke koje se tiču njih, a donose se na lokalnom nivou. Ocjena je to 32,9% ispitanih mladih u Kalesiji. Da imaju malo utjecaja na odluke smatra 41,6% mladih, a da uopće nemaju utjecaja ističe njih 18%. S druge strane, da mladi imaju mnogo utjecaja kazalo je 4,8% mladih.

Grafikon 13. Utjecaj mladih na donošenje odluka

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Podaci o uključenosti mladih u općini Kalesija ukazuju na veoma nisku stopu formalnog članstva u organizacijama civilnog društva, s obzirom na to da čak 79,3% mladih navodi da nisu članovi niti jedne organizacije. Među onima koji su formalno uključeni, prednjače omladinske organizacije (14,6%) i organizacije za ljudska prava ili humanitarnu pomoć (4,2%). Ipak, participacija u aktivnostima je nešto veća od formalnog članstva, jer je 17,2% mladih učestvovalo u aktivnostima omladinskih organizacija u protekloj godini, pri čemu se ističe značajno veća angažovanost žena (66,2%) u odnosu na muškarce.

Grafikon 14. Članstvo u organizacijama

Izvor: Institut za razvoj mladih

Kultura i sport

Na pitanje da li imaju priliku posjećivati događaje iz oblasti kulture i umjetnosti (predstave, koncerte, izložbe i slično), bez obzira na to da li ih posjećuju, 45,9% mladih odgovorilo je da je to rijetko. Da često imaju priliku prisustvovati takvim događajima odgovorilo je 23,1% mladih. Kulturne događaje nikako nema priliku posjećivati, prema njihovim odgovorima, 22,8% ispitanika.

Grafikon 15. Posjećivanje događaja iz kulture i umjetnosti

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Priliku da često prisustvuju sportskim događajima ima 38,7% mladih, a 40,1% ih kaže da imaju priliku, ali rijetko. Na drugoj strani, 14,6% mladih ističe da nemaju uopće priliku posjećivati sportske događaje. Da ne znaju za sportske događaje istaklo je 5,8% mladih.

Skoro trećina mladih u općini Kalesija sasvim bi sigurno posjećivala sportske događaje kada bi za to imala priliku (28,6%), a vjerovatno bi išlo na ovakve događaje 39% ispitanih.

Grafikon 16. Posjećivanje sportskih događaja

Kada je u pitanju zadovoljstvo podrškom lokalnih vlasti kulturnim sadržajima, najviše je neodlučnih mladih, odnosno onih koji su ni zadovoljni ni nezadovoljni (40,1%).

2.1.5.3. Aktivno učešće mladih, kultura, sport i volonterizam u Kalesiji

Trenutno postoje dvije aktivne omladinske organizacije koje djeluju na području Općine Kalesija – Udruženje mladih "TRIK" i Udruženje "Libero". Povremeno se pojavljuju inicijative drugih formalnih i neformalnih grupa, ali one najčešće nisu formalno registrovane kao omladinske organizacije u skladu sa Zakonom o mladima Federacije BiH. Potrebno je uspostaviti zvaničnu i ažuriranu bazu podataka omladinskih organizacija na nivou općine, s obzirom na to da spisak organizacija civilnog društva koji je dostupan na web stranici Općine nije redovno ažuriran.

Volonterski angažman mladi se najviše iskazuje kroz udruženja kao što su Udruženje mladih „TriK“ i lokalni Crveni križ, što sugerira da mladi reaguju na konkretne prilike za volontiranje.

Na području Općine Kalesija postoji **Centar za djecu i mlade** kojim upravlja Udruženje mladih "TRIK", a koji je namijenjen za korištenje svim omladinskim organizacijama i neformalnim grupama mladih. Centar je otvoren 2021. godine uz podršku Općine Kalesija i međunarodne organizacije World Vision. Kroz memorandum o saradnji dogovoreno je da Općina finansira troškove režija narednih pet godina, uz mogućnost produženja. Prostor se koristi za edukativne radionice, neformalno obrazovanje, psihosocijalnu podršku, kreativne i kulturne aktivnosti, kao i slobodno provođenje vremena mladih. Postoji potreba za zapošljavanjem koordinatora/ice Centra i dodatnim ulaganjima u sadržaje i opremu kako bi Centar u potpunosti odgovarao potrebama mladih.

Na području Općine Kalesija djeluje više od 20 sportskih kolektiva, gdje dominiraju loptaški sportovi, a svakako da je veliki broj mladih angažovan u sportskim kolektivima. Kroz KUD-ove je također aktivan značajan broj mladih, što pokazuje da mladi žele sadržaje koji su u nekoj mjeri i zabavnog karaktera, koji potencijalno bude druženja sa drugima i putovanja. U posljednjih nekoliko godina u Kalesiji je sve popularniji i biciklistički sport, te postoji i udruženje/klub koji okuplja ljubitelje biciklizma. Rezultat toga su redovne godišnje biciklijade, kako za odrasle tako i za djecu, ali i odlazak biciklista u druge dijelove BIH, kao i dolazak drugih u Kalesiju.

Općina Kalesija prepoznaje ulogu civilnog društva te je u Budžetu za 2025. godinu izdvojila značajna sredstva 40.000 KM za projekte udruženja od društvenog značaja. Isti iznos je bio izdvojen i u 2024. te 2023. godini.

U prvobitno usvojenom Budžetu (decembar 2024. usvojen Budžet za 2025. godinu) postojao je i budžetski kod "614311 - Organizacije i udruženja koja pomažu rad mladih" koja je iznosila 5.000 KM. Taj iznos za ovaj budžetski kod/stavku je povećan kroz Rebalans budžeta u aprilu 2025. godine na 10.000 KM. Međutim ovaj transfer nije tačno deinisan niti predstavljen organizacijama koje imaju pravo na povlačenje ovih sredstava, te se ne dodjeljuje putem javnog poziva. Na ovoj stavci je u prethodnim godinama izdvajano 5.000,00 KM u 2023. godini te 8.000,00 KM u 2024. godini.

Javna ustanova Bosanski kulturni centar „Alija Izetbegović“ Kalesija osnovana je 2001. godine. U sklopu ove ustanove djeluje i biblioteka. U okviru svojih aktivnosti JU BKC „Alija Izetbegović“ Kalesija okuplja građane svih starosnih dobi, sa područja Općine, kroz organizaciju različitih kulturnih, edukativnih i informativnih sadržaja.

Uz redovne sadržaje kao što su promocije knjiga, tribine, projekcije filmova, koncerti, pozorišne predstave, glavni kulturni sadržaji u Kalesiji su Festival izvorne muzike, Kalesijsko ljeto, Kalesijska likovna kolonija – KLIK, Kulturna manifestacija „Ikre“, „Dani Povelje“, Škola slikanja, Dramski studio, i drugo.

Kulturna ponuda u Kalesiji obogaćena je organizacijom manifestacije "Kalesijsko ljeto", čiji je cilj osigurati kvalitetne sadržaje za sve uzraste, posebno tokom vikenda. Program manifestacije je raznolik i obuhvata

koncert sevdaha, sportske turnire za djecu i mlade (mali fudbal, odbojka na pijesku), te pozorišne predstave za djecu. Poseban akcenat stavlja se na kulturno naslijeđe, što potvrđuje i organizacija "Međunarodne smotre folklore" u saradnji sa GKUD „Halisije“ Kalesija.

Javna ustanova BKC „Alija Izetbegović“ Kalesija igra ključnu ulogu u približavanju pozorišne umjetnosti mladima, kroz produkciju predstava unutar dramskog studija za djecu i mlade. Ove predstave se koriste kao platforma za tematizovanje problema iz svakodnevnog života. Dodatno, u saradnji sa Udruženjem "Ankata", realizovan je "Festival dječijeg teatra" u periodu od 2019. do 2023. godine. Ovaj festival je imao regionalni karakter, okupljajući djecu i mlade iz gotovo cijele Bosne i Hercegovine na radionicama usmjerenim na osvještavanje i promociju pozorišne umjetnosti. JU Bosanski kulturni centar „Alija Izetbegović“ Kalesija raspolaže velikom salom sa 250 mjesta, galerijskim prostorom i bibliotečkim prostorom.

Pored BKC, na području općine Kalesija djeluju i KUD “Halisije” Kalesija, KUD “Biser” Tojšići, KUD “14 maj” Tojšići. JU BKC ima uspješnu saradnju sa organizacijama koje se bave kulturom kao što su upravo KUD-ovi iz općine.

Najznačajniji kulturni događaji u zajednici su festivali i smotre folklor. Festivali poput “Festival dječijeg teatra” uključivao je djecu i mlade u pripremi istih, kao i smotre folklore, u kojima učestvuju mladi. Kada su upitanju smotre folklor na području općine Kalesija, organizuju ih aktivna kulturno-umjetnička društva svake godine, gdje imaju za cilj predstaviti tradiciju Kalesije i BiH. U pripreme su uključeni mladi sa svojim kreativnim idejama, kako bi svojim vršnjacima približili i time aktivirali mlade da se uključe u takve i slične projekte. Tu je i manifestacija “Igrom do kulture” koja se realizira u saradnji sa UG “Alfa” Kikaći, a u okviru manifestacije Kalesijsko ljeto.

U realizaciji “Igrom do kulture” učestvuju mladi koji kreiraju igre, koje izvode djeca do 14 godina. Ova manifestacija uključuje sportske i fizičke aktivnosti te razvija takmičarski duh. U sklopu ove manifestacije realizira se i takmičenje u pjevanju, u kojem mogu učestvovati djeca do 17 godina. Ima za cilj da očuva tradicionalnu bosansku narodnu pjesmu.

Relevantne službe i institucije u Općini Kalesija prikupljaju informacije o interesima mladih u oblastima sporta i kulture putem kombinacije direktnih i participativnih metoda. Ovi podaci se sistemski prikupljaju anketiranjem mladih, te se dodatno uspostavlja saradnja sa omladinskim udruženjima i neformalnim grupama. Takođe, aktivno se koriste i platforme za neposrednu komunikaciju, kao što su javne rasprave i radionice, čime se osigurava dvosmjerna komunikacija i uvid u stvarne potrebe i preferencije mladih u ovim segmentima.²⁸

✓ Pregled finansijskih izdvajanja za oblasti kulture i sporta

	2022.	2023.	2024.	2025.
Izdaci za kulturu	20.000,00 KM;	10.000,00 KM ;	5.000,00 KM	10.000,00 KM
Transfer za BKC Alija Izetbegović Kalesija (odnosi se na plate uposlenika i sve ostale tekuće troškove)	294.000,00 KM;	309.000,00 KM;	486.320,00 KM	506.000,00 KM
Proaktiva - Šampioni znanja	2.500,00 KM.	2.500,00 KM.	2.500,00 KM.	

Izdaci za organizaciju Kalesijskog ljeta		0,00 KM	30.000,00 KM	7.500,00 KM
---	--	---------	--------------	-------------

Izvor: Radna grupa za kulturu i sport

Tabela 11. Izdaci iz Budžeta Općine za oblast sporta

Godina	2022.	2023.	2024.
Ukupna izdvajanja	349.0000,00 KM	341.000,00 KM	346.000,00 KM

Izvor: Radna grupa za oblast sporta

Iznosi koji su navedeni predstavljaju ukupan zbir svih izdvajanja iz oblasti sporta iz Budžeta Općine Kalesija za navedene godine. Sredstva nisu smještena na jednoj jedinstvenoj budžetskoj stavci, već su raspoređena kroz više budžetskih stavki koje se odnose na sport.

U okviru ovih iznosa finansiraju se sljedeće aktivnosti i troškovi:

- Transferi sportskim klubovima putem Javnog poziva (sufinansiranje redovnog rada i troškova takmičenja);
- Finansiranje Sportskog saveza općine Kalesija za operativne troškove, koordinaciju i organizaciju manifestacija;
- Organizacija sportskih manifestacija i takmičenja od značaja za općinu;
- Održavanje i uređenje sportskih terena i objekata u vlasništvu/općinskoj nadležnosti;
- Nagrade i priznanja najuspješnijim sportistima (u skladu sa stavkom „Izdaci za nadarene sportiste“);
- Podrška školskom sportu i programima za djecu i omladinu;
- Ostali tekući i kapitalni izdaci u sektoru sporta, uključujući manja ulaganja u infrastrukturu i opremu.

Sportski savez općine Kalesija je u 2024. godini, između ostalog, imao i zadatak za realizaciju transfera finansijskih sredstava od budžeta do svih korisnika tih sredstava po usvojenom planu finansiranja sporta i sufinansiranja sportskih klubova sa područja općine Kalesija. Sredstva su dodijeljivana u skladu sa usvojenim kriterijima o raspodjeli sredstava za 2024. godinu i sva su potrošena za potrebe sportskog takmičenja. U 2025. godini sredstva namjenjena za sufinansiranje sportskih udruženja su u iznosu od 200.000 KM .

Za rad i funkcionisanje klubova na području naše općine je potrebno puno više sredstava ali zahvaljujući sportskim radnicima koji vode klubove kao i privrednicima.

Pored Općine Kalesija, sportske kolektive s područja općine podržavaju i drugi subjekti, među kojima se ističu:

- Privredni subjekti – lokalne firme i preduzetnici često pružaju finansijsku ili materijalnu podršku sportskim klubovima kroz sponzorstva, donacije i druge oblike saradnje;
  - Kantonalni nivo vlasti – Ministarstvo za kulturu, sport i mlade Tuzlanskog kantona povremeno pruža podršku kroz javne pozive i projekte usmjerene ka razvoju sporta;
  - Sportski savez Federacije BiH i BiH, kao i relevantne sportske asocijacije, podržavaju učešće klubova na takmičenjima višeg ranga;
  - Građani i simpatizeri klubova – kroz članarine, dobrovoljne priloge i organizaciju humanitarnih akcija.
- Ova višeslojna podrška je ključna za opstanak i razvoj sportskih udruženja, naročito u uslovima ograničenih budžetskih sredstava.

Institucija vrednuje najuspješnije sportiste. Rezultati sportista i sportskih kolektiva s područja općine Kalesija vrednuju se na kraju svake kalendarske godine, a Sportski savez općine Kalesija, u saradnji s Općinom, organizuje manifestaciju izbora najuspješnijih sportista i sportskih kolektiva, kojom se javno odaje priznanje za ostvarene rezultate.

Pored simboličnih nagrada i priznanja, u Budžetu Općine Kalesija planirana je posebna stavka „Izdaci za nadarene sportiste“ u iznosu od 6.000,00 KM, kojom se dodatno podržavaju sportisti koji ostvaruju značajne rezultate na kantonalnom, federalnom i državnom nivou.

Na ovaj način se afirmišu sportski uspjesi, podstiče dalji rad i motivacija sportista, te odaje priznanje njihovom doprinosu promociji sporta i općine Kalesija.

Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja Tuzlanskog kantona sa 30.000 KM podržalo je projekat izgradnje sportsko-zabavnog parka u centru Kalesije. Urađen je projekat i Općini su dodijeljena novčana sredstva. Lokacija gradnje sportsko-zabavnog parka će biti određena u narednom periodu a uz odobrena novčana sredstva od strane Ministarstva trgovine, turizma i saobraćaja određena sredstva će obezbijediti i Općina Kalesija kako bi se što prije krenulo sa realizacijom projekta.

Identifikovani problemi:

1. Nedostatak finansijske podrške za omladinske projekte i udruženja

Ograničena budžetska sredstva namijenjena projektima omladinskih organizacija smanjuju mogućnosti realizacije projekata i daljnjeg razvoja omladinskih organizacija.

2. Nerazvijena kultura volontiranja

Volontiranje među mladima nije dovoljno prepoznato niti sistemski podržano od institucije vlasti, što rezultira niskim nivoom uključenosti u volonterske aktivnosti. Općina organizira nekoliko zanimljivih manifestacija i priredbi tokom godine u koji se mladi mogu uključiti ali je potreban neki vid poticaja odnosno prepoznavanja njihovog uloženog truda i rada kojeg daju lokalnoj zajednici. Općina kao i nevladin sektor zajedničkim djelovanjem trebaju poticati i podržavati volonterske aktivnosti i organiziranje.

3. Nepovezanost između mladih i lokalnih institucija

Mladi nemaju uspostavljene redovne kanale komunikacije s Općinom i javnim ustanovama, zbog čega su slabo uključeni u procese donošenja odluka. Mladi nisu uključeni u procese odlučivanja u tijelima koja djeluju pri Općini a koja razmatraju određena pitanja i probleme koji se tiču mladih. Institucija i predstavnici mladih kao i organizacija zajedno trebaju raditi na uključivanju mladih u sve procese odlučivanja čime će se steći veće povjerenje među mladima u radu institucije kao i javnih ustanova.

4. Nedostatak sistemske evidencije i praćenja, te slaba promocija postojećih mogućnosti i programa

Ne postoji jedinstvena baza podataka o omladinskim organizacijama, projektima i aktivnostima koji vodi Općina, što otežava planiranje i evaluaciju politika prema mladima, odnosno svih mjera i programa koji se realiziraju na lokalnom nivou. Programi i prilike namijenjene mladima nisu dovoljno vidljivi niti prilagođeni komunikacijskim kanalima koje mladi danas koriste.

5. Nedostatak adekvatne sportske infrastrukture, prostora za provođenje slobodnog vremena mladih

Postojeći sportski objekti i prostori za slobodno vrijeme mladih nisu dovoljni, funkcionalni ili ravnomjerno dostupni svim mladima. Postojeći sportski objekti ne odgovaraju na potrebe mladih te je potrebno njihovo moderniziranje i rekonstrukcija.

6. Ograničena finansijska sredstva za kulturne projekte

Nedovoljna ulaganja u oblast kulture i podršku umjetnicima ili udruženjima koja se bave kulturom ograničavaju razvoj kreativnosti i dostupnost programa mladima. Potrebno je da se podrškom mladim umjetnicima i udruženjima dođe i do razvoja novih programa i aktivnosti unutar zajednice koji će obogatiti kulturni sadržaj.

7. Nizak nivo aktivizma i motivacije kod mladih

Mladi iskazuju nizak stepen interesa i motivacije za društveni angažman, što je posljedica nedostatka podrške, prilika i prepoznatljivosti njihovog doprinosa.

2.1.6. Informisanje i mobilnost mladih

Uvod

Kvalitetno **informisanje mladih** predstavlja temelj za njihovu aktivnu participaciju, obrazovanje i zapošljavanje. Pristup tačnim, pravovremenim i relevantnim informacijama omogućava mladima da donose odluke o svom obrazovanju, karijeri i društvenom angažmanu. Iako postoje zakoni koji garantuju pravo na pristup informacijama, u praksi informisanje mladih u Bosni i Hercegovini ostaje nedovoljno koordinisano, često neusklađeno s potrebama mladih i ograničeno na kratkoročne projekte. Zbog nepostojanja jedinstvenog sistema informisanja, mladi najčešće dolaze do informacija putem društvenih mreža i interneta, dok institucionalni kanali komunikacije nisu dovoljno prilagođeni njihovim navikama i jeziku. Ključno je uspostaviti održive mehanizme koji će omogućiti dvosmjernu komunikaciju između mladih i institucija, te razvoj lokalnih i online servisa posvećenih informiranju mladih o prilikama za obrazovanje, zapošljavanje, volontiranje i mobilnost. Informisanje mora biti dostupno svima, posebno marginaliziranim grupama mladih, uz osiguravanje objektivnosti, transparentnosti i jednakog pristupa.

Mobilnost mladih, kao drugi stub ove oblasti, doprinosi razvoju ličnih i profesionalnih kompetencija, povećava zapošljivost i jača društvenu koheziju. Kroz programe mobilnosti – formalne i neformalne razmjene, obuke, volontiranje i studentska putovanja – mladi stiču iskustva koja doprinose njihovom osnaživanju i boljem razumijevanju različitih kultura i zajednica. Iako međunarodni programi poput Erasmus+ i RYCO otvaraju značajne prilike, unutrašnja mobilnost mladih unutar BiH i dalje je zapostavljena. Uspostavljanje lokalnog fonda za mobilnost, kao i sistemska podrška razmjenama između različitih dijelova zemlje, ključni su koraci ka jačanju solidarnosti i međusobnog razumijevanja mladih. Ulaganje u informisanje i mobilnost mladih nije samo ulaganje u pojedince, već i u razvoj demokratskog, otvorenog i povezanog društva. Kroz dostupne informacije i mogućnosti kretanja, mladi postaju aktivni nosioci promjena, spremni da doprinesu razvoju svojih zajednica i izgradnji stabilne i uključive Bosne i Hercegovine.

2.1.6.1. Pravni i institucionalni okvir

U Bosni i Hercegovini ne postoji poseban zakon koji se isključivo bavi informisanjem mladih, ali pravo na pristup informacijama i obaveza javnih institucija da informišu građane (uključujući mlade) uređena je kroz nekoliko ključnih zakona na državnom i entitetskom nivou:

- Zakon o slobodi pristupa informacijama (ZOSPI) -Na nivou BiH, FBiH i RS postoje odvojene verzije ovog zakona. Zakon garantuje pravo svim građanima, uključujući mlade, da traže i dobiju informacije od javnih institucija. Institucije su dužne da aktivno objavljuju važne informacije, a ne samo da odgovaraju na zahtjeve. Ovaj zakon je temelj za transparentnost i javno informisanje, ali ne sadrži posebne odredbe o ciljanom informisanju mladih.
- Zakon o mladima Federacije BiH (član 11, član 14 i drugi) obavezuje vlasti da unaprijede pristup informacijama važnim za mlade, propisuje da mladi moraju biti informisani o pravima, mogućnostima i programima podrške. Ovaj zakon posebno naglašava uloga omladinskih organizacija i omladinskih savjeta u prenošenju informacija mladima.
- Zakon o elektronskim komunikacijama, medijima i javnim servisima regulišu djelovanje medija i obavezu da informisanje bude tačno, nepristrasno i dostupno svim grupama, uključujući mlade.
- Zakon o sistemu državne uprave i entitetski zakoni propisuju da su institucije dužne obezbijediti javnost rada i aktivno komunicirati sa građanima, ali to se najčešće ne radi sistematski s fokusom na mlade.

Komisija za pitanja mladih Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine u okviru svojih nadležnosti ima ulogu predlagача mjera za unapređenje informativne politike i transparentnosti prema mladima, te praćenje provođenja određenih evropskih dokumenata i konvencija o pravima mladih, između ostalih i Evropske povelje o informisanju mladih.

Na nivou države BiH pitanjima mladih se bavi Ministarstvo civilnih poslova BiH, gdje u okviru Sektora za obrazovanje djeluje Odsjek za mobilnost i mlade. U nadležnost Sektora za obrazovanje, između ostalih, spadaju i poslovi vezani za učešće u evropskim programima i projektima u oblasti obrazovanja i mobilnosti mladih. Nažalost, sistemska podrška mobilnosti mladih na državnom, entitetskom ili kantonalnom nivou u BiH ne postoji. Postoje pozitivni primjeri na lokalnom nivou, poput fondova za mobilnost mladih u pojedinim općinama, ali takvi slučajevi su rijetki i ograničeni.

2.1.6.2. Iz analize o položaju i potrebama mladih

Analiza istraživanja položaja i potreba mladih ukazuje na to da televiziju kao izvor informacija koristi svega 26,5% mladih, a kada su u pitanju društvene mreže, Instagram je najpopularniji servis, dok su visoko pozicionirani i YouTube, TikTok i Facebook. Sama upotreba interneta je izuzetno visoka, s obzirom na to da je 91% mladih koristilo internet svakodnevno u mjesecu prije anketiranja, pri čemu se za pristup primarno koriste pametni telefoni. Unutar digitalnog prostora, najzastupljenije društvene mreže i online servisi su ključni za svakodnevnu interakciju i konzumiranje sadržaja. Tradicionalni pisani mediji su gotovo u potpunosti marginalizovani, što potvrđuje podatak da 82% mladih nikako ne čita dnevne novine, a 83% ne koristi magazine i časopise kao izvor informacija.

Grafik 17. Svakodnevno korištenje interneta

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Općina Kalesija trenutno ne organizuje redovne informativne sesije sa mladima na kojima bi se direktno razgovaralo o temama koje su njima važne. Ne postoji ustaljen mehanizam kroz koji bi se sistematski prikupljale informacije o interesima i potrebama mladih, poput javnih rasprava, otvorenih foruma ili tematskih radionica. Umjesto toga, takvi podaci se povremeno prikupljaju kroz projektne ankete ili u saradnji s nevladinim organizacijama koje rade s mladima.

Mobilnost mladih

Mobilnost mladih iz Kalesije na unutar države je izrazito visoka, s obzirom na to da je 94,2% njih putovalo u druge gradove u BiH u posljednjoj godini. Mladi su aktivni i u međunarodnim putovanjima, s 59,7% onih koji su putovali u inostranstvo u protekloj godini, najčešće turistički (51,1%) ili u posjetu rodbini (24,4%). Iako je učešće u programima mobilnosti niže (studentska razmjena i ljetna škola po 2,1%), u volonterskim kampovima je učestvovalo 8% mladih, pri čemu su dominantnije žene.

Istovremeno, lokalna mobilnost je opterećena izazovima, budući da mladi u fokus grupama ističu da neredovan i nesiguran javni prijevoz, uz visoke cijene karata, značajno otežava obavljanje svakodnevnih obaveza i pristup slobodnim aktivnostima.

Kada je u pitanju **odlazak iz države**, podaci ukazuju na snažan migracioni potencijal i prisustvo emigracije u najbližem okruženju mladih. Iako značajan dio njih, 45,6%, nije zainteresiran za napuštanje države, visok procenat mladih je zainteresiran za odlazak. Značajno, 17% mladih je već poduzelo određene korake za odlazak, dok 27,8% planira to učiniti kada se za to steknu uslovi.

Glavni pokretači za razmišljanje o odlasku su primarno ekonomski, s 40,8% mladih koji navode bolje uslove rada i veće mogućnosti zaposlenja kao primarni razlog, a zatim ih za odlazak vani motivira bolji standard i kvalitet života. Nedostatak perspektive u BiH, loša politička situacija, te potraga za boljom socijalnom i

zdravstvenom brigom također su važni faktori. Ukupno, ovi podaci naglašavaju da, unatoč visokoj unutrašnjoj i vanjskoj mobilnosti, ekonomske i systemske slabosti u BiH generiraju značajan odliv mladih kadrova iz Kalesije, te zahtijevaju hitnu implementaciju mjera za zadržavanje mladih.

Tabela 12. Odlazak stanovništva iz TK i općine Kalesija

Godina	Migracije	Odlazak stanovništva iz TK i Kalesije			
		Ukupno	15-19 godina	20-24 godine	25-29 godina
2021.	Kalesija	348	26	64	63
	Tuzlanski kanton	3.609	234	554	591
2022.	Kalesija	404	38	61	60
	Tuzlanski kanton	3.707	263	496	609
2023.	Kalesija	341	20	52	59
	Tuzlanski kanton	3.519	238	441	609
2024.	Kalesija	203	20	47	60
	Tuzlanski kanton	3.523	245	470	595

Izvor: Federalni zavod za statistiku

2.1.6.3. Informisanje i mobilnost mladih na području općine Kalesija

Članovi Radne grupe navode da Općina Kalesija koristi višestruke i raznovrsne kanale za efikasno informisanje mladih o aktuelnim prilikama, konkursima i programima podrške. Prvi i najformalniji kanal je Zvanična web stranica Općine Kalesija, na kojoj se redovno objavljuju svi relevantni javni pozivi, konkursi za stipendiranje i sufinansiranje projekata mladih. Drugi, izuzetno važan kanal, jeste korištenje Facebook-a te lokalni portali (poput NEON Televizije i Ntv.ba) za bržu distribuciju informacija, najave konkursa, objavu rezultata i promociju aktivnosti mladih. Na zvaničnoj web stranici Općine Kalesija sadržaji namijenjeni mladima jesu prisutni, ali čine manji dio ukupno objavljenih informacija. Prema trenutnoj analizi objava, otprilike 20 do 30 posto sadržaja odnosi se direktno na mlade – uglavnom kroz informacije o stipendijama, javnim pozivima za projekte, događajima poput sportskih igara ili prijema mladih, te podršci omladinskom preduzetništvu. Iako se takvi sadržaji redovno objavljuju, jasno je da nisu dominantni na stranici, jer većinu čine informacije općeg karaktera koje se odnose na administraciju, javne radove, budžet, komunalne aktivnosti i slično.

S druge strane, na službenoj Facebook stranici Općine Kalesija prisustvo informacija za mlade je nešto izraženije. Društvene mreže, zbog svoje prirode i načina komunikacije, omogućavaju bržu i vizuelno privlačniju objavu sadržaja, pa se informacije vezane za mlade češće dijele i imaju veći doseg. Objave koje se tiču mladih često sadrže fotografije, pozive na učešće i direktne poruke, što ih čini pristupačnijim upravo toj ciljnoj grupi.

Iz Radne grupe navode da je mladima omogućen i direktan dolazak u Općinu o dobijanje potrebnih informacija u Službi za opću upravu i društvene djelatnosti, ili putem informativnih tabli u zgradi Općine, ali i da surađuju sa omladinskim i nevladinim sektorom (poput TRIK-a, Crvenog križa, Fondacije tuzlanske zajednice i IMPAKT fondacije), čime Općina osigurava širenje informacija i uključivanje mladih u različite projekte putem već uspostavljenih mreža.

Općina Kalesija prepoznaje važnost povezanosti i izdvaja značajna sredstva na godišnjem nivou za sufinansiranje prevoza djece. Naime, iznos od 42.000 KM (2022. iznosio 55.000 KM, 2023. iznosio 42.000 KM; 2024. iznosio 42.000 KM) godišnje namijenjen je za pokrivanje troškova prevoza, čime se dodatno doprinosi olakšavanju svakodnevnog putovanja učenika, čineći obrazovanje dostupnijim i pristupačnijim.

U Općini Kalesija, oblici međunarodne **mobiliteti** mladih, uključujući studijske posjete, studentske razmjene, ljetne škole i škole u prirodi, trenutno nisu značajno zastupljeni. Institucionalno, Općina ne raspolaže sistematizovanim podacima o učešću svojih studenata i učenika u međunarodnim programima razmjene ili posjetama izvan Bosne i Hercegovine.

Tokom referentnog perioda (2022. i 2023. godina), Općina nije imala sistemsko finansiranje za ovakve aktivnosti. Ključni izazov leži u izostanku namjenskog budžetskog fonda za podršku mobilnosti mladih (putni troškovi, kotizacije, vize i slično), što onemogućava institucionalnu finansijsku podršku. Dodatno, izostanak zahtjeva mladih prema Općini za finansiranje takvih aktivnosti ukazuje na potencijalno nizak nivo svijesti, nedovoljnu informisanost ili slabu zainteresovanost mladih o postojećim mogućnostima međunarodne mobilnosti. Stoga je nužno razmotriti uspostavljanje namjenskog mehanizma podrške mobilnosti.

Općina Kalesija raspisuje Javne pozive za dodjelu sredstava organizacijama civilnog društva, pružajući podršku projektima koji doprinose razvoju zajednice u različitim oblastima. Iako u referentnom periodu nije bilo projekata specifično usmjerenih na povećanje mobilnosti mladih, aplikanti koji su se prijavili na ove pozive nisu imali u planu projekte koji bi direktno adresirali ovu temu.

Jedini izuzetak bili su projekti kulturnih i umjetničkih društava, koja su aplicirala za sredstva vezana za ekskurzije i putovanja u okviru Smotri folkloru i sličnih manifestacija. Ovi projekti, iako se ne odnose direktno na mobilnost mladih u svakodnevnom prevozu, doprinose širenju horizonta mladih kroz kulturne aktivnosti i omogućuju im učešće u međunarodnim događajima i razmjenama.

Za 2022. godinu, iznos sredstava za 15 podržanih projekata bio je 30.500,00 KM, dok je u 2023. godini, uz 22 podržana projekta, iznos dodeljenih sredstava bio 40.000,00 KM. U 2024. godini planirano je 17 projekata sa ukupnim iznosom od 40.000,00 KM.

Ovaj pristup ukazuje na to da iako se direktna mobilnost mladih nije bila prioritet, Općina Kalesija pruža značajnu podršku u drugim segmentima društvenog života, uključujući i mogućnosti za putovanja i kulturne razmjene, čime doprinosi širem razvoju mladih i njihovoj društvenoj integraciji.

Općina Kalesija trenutno ne organizuje redovne informativne sesije sa mladima na kojima bi se direktno razgovaralo o temama koje su njima važne. Ne postoji ustaljen mehanizam kroz koji bi se sistematski prikupljale informacije o interesima i potrebama mladih, poput javnih rasprava, otvorenih foruma ili tematskih radionica. Umjesto toga, takvi podaci se povremeno prikupljaju kroz projektne ankete ili u saradnji s nevladinim organizacijama koje rade s mladima.

Institucije poput Centra za socijalni rad, policije, škola i Doma zdravlja u Općini Kalesija informacije o programima i aktivnostima namijenjenim mladima razmjenjuju direktno s mladima, ali i putem objava na zvaničnim web stranicama, društvenim mrežama i kroz lokalne medijske kuće.

Kada se pokrene neki zdravstveni ili edukativni program za mlade informacije se objavljuju na web stranicama i Facebook profilima relevantnih institucija, a često ih prenose i lokalni mediji, čime se osigurava šira dostupnost i pravovremenost informacija. Takođe, institucije organizuju radionice, predavanja ili sastanke gdje direktno komuniciraju s mladima, ali i koriste ove javne kanale da obavijeste što veći broj mladih.

Na ovaj način mladi dobijaju više mogućnosti da budu informisani i uključe se, bilo putem neposredne komunikacije ili kroz medijske i digitalne platforme koje redovno prate.

Identifikovani problemi:

1. Neadekvatni kanali za informisanje mladih kao i neprilagođen sadržaj

Sistem informisanja mladih na lokalnom nivou nije razvijen u skladu s njihovim potrebama i savremenim komunikacijskim kanalima. Informacije o pravima, programima, pozivima i konkursima kao i prilikama

često nisu dostupne na kanalima i u formatima koje mladi koriste, što rezultira slabom informiranošću i niskim stepenom uključenosti.

2. Nepostojanje Fonda za mobilnost mladih kao redovne budžetske stavke.

Općina nema uspostavljen redovan i dugoročan finansijski mehanizam za podršku mobilnosti mladih. Zbog toga su razmjene, studijske posjete, učešće na edukacijama, takmičenjima i međunarodnim programima dostupni ograničenom broju mladih i često zavise od periodične podrške s obzirom na nedostatak redovne budžetske stavke za ovaj tip podrške mladima.

3. Postojeći kanali informisanja (web stranica, Facebook, fizički dolazak) nisu prilagođeni potrebama i navikama mladih.

Postojeći oblici komunikacije, poput službene web stranice, društvenih mreža i informisanja putem fizičkog dolaska u institucije, ne odgovaraju načinima informisanja mladih. Sadržaji su često previše formalni, neinteraktivni i nedovoljno ažurirani, što dodatno udaljava mlade od izvora informacija koje nudi institucija ali sve druge javne ustanove na području općine.

4. Ograničena zainteresovanost i slabija uključenost mladih u dostupne informativne i savjetodavne aktivnosti.

Zbog nedostatka relevantnih sadržaja, prilagođenih termina i savremenih metoda rada s mladima, mladi pokazuju slab interes za postojeće informativne, edukativne, volonterske i sve druge vrste aktivnosti. To dovodi do nedovoljnog korištenja dostupnih resursa i smanjenog povjerenja u institucije.

5. Neredovne i ograničene međugradske autobuske linije smanjuju mobilnost mladih.

Neredovne i ograničene autobuske linije značajno utiču na mobilnost mladih, posebno onih iz ruralnih dijelova općine. Otežan pristup obrazovnim ustanovama, kulturnim i sportskim događajima, radnim mjestima dodatno povećava osjećaj izolovanosti i nejednakih mogućnosti.

2.1.7. Sigurnost mladih

Sigurnost mladih obuhvata mnogo više od fizičke zaštite i odsustva prijetnji. Ona podrazumijeva osjećaj stabilnosti, povjerenja i perspektive koji omogućavaju mladima da žive, rade i razvijaju se u svojoj zajednici. Mladi se danas suočavaju s kompleksnim izazovima koji utiču na njihovu sigurnost, od ekonomske neizvjesnosti i nesigurnog zapošljavanja, preko porasta nasilja, diskriminacije i govora mržnje, do rastuće nesigurnosti u digitalnom prostoru. Sve to utiče na njihovu percepciju sigurnosti i spremnost da ostanu i doprinesu razvoju svojih lokalnih zajednica. Sigurnost mladih treba posmatrati kao sveobuhvatan koncept koji obuhvata fizičku, socijalnu, ekonomsku, digitalnu i psihološku dimenziju. Ona se gradi kroz stabilne društvene strukture, efikasne institucije, dostupne javne servise i okruženje koje potiče povjerenje i međusobno uvažavanje. Zajednice koje nude osjećaj pripadnosti, ravnopravnost, prilike za napredovanje i podršku u kriznim situacijama doprinose dugoročnoj sigurnosti i održivosti života mladih u njima. Jačanjem svih ovih dimenzija lokalne zajednice mogu postati sigurna, podržavajuća i privlačna mjesta za mlade, gdje će oni moći graditi svoju budućnost i doprinositi razvoju društva.

2.1.7.1. Pravni i institucionalni okvir

Sigurnost je u Bosni i Hercegovini garantirana prevashodno aktima krivičnog zakonodavstva, koje čine Krivični zakon BiH te krivični zakoni entiteta i Brčko distrikta BiH. Pored krivičnih zakona koji čine osnovu pravnog okvira, sigurnost mladih, iako ne izričito, garantirana je i kroz druge zakone države BiH, entiteta i Brčko distrikta BiH kojima su eventualno propisana krivična djela. Navedeni zakoni čine dopunsko krivično zakonodavstvo, te se kazne i druge sankcije mogu propisivati jedino ako su u skladu s odredbama sistemskog krivičnog zakonodavstva. U širem smislu, u pravni okvir kojim se osigurava sigurnost mladih ubrajaju se i krivični procesni zakoni (Zakon o krivičnom postupku BiH, zakoni o krivičnom postupku na nivou entiteta kao i Zakon o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH), kao i Zakon o izvršenju krivičnih sankcija. Važno je navesti i posebno krivično zakonodavstvo, poput Zakona o ravnopravnosti spolova BiH, kojim je 2003. godine prvi put regulirano seksualno uznemiravanje, kao i Zakona o zabrani diskriminacije BiH, a koji moraju biti u skladu s krivičnim zakonima u pogledu uvjeta odgovornosti i kažnjivosti.

U kontekstu mladih, važno je napomenuti da Krivični zakon Federacije BiH ne propisuje krivično djelo vršnjačkog nasilja, stoga se na maloljetne počiniocima krivičnih djela primjenjuju Krivični zakon Federacije BiH, Zakon o krivičnom postupku Federacije BiH kao i Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Federacije BiH. Također, na maloljetne prijestupnike primjenjuje se i Zakon o prekršajima Federacije BiH. Postupanje s djecom i mladima počiniteljima krivičnih djela podrazumijeva prvenstveno njihovu zaštitu, podršku i pronalazak najboljih rješenja kako bi se korigirala njihova neprilagođena ponašanja. Djeca i mladi spadaju u osjetljivu kategoriju čija se ličnost odlikuje posebnim psihofizičkim karakteristikama, što zahtijeva i posebna pravila postupanja. Ona su utvrđena Zakonom o zaštiti i postupanju sa maloljetnicima u krivičnom postupku Federacije BiH, koji u svojoj primjeni ima zadatak da štiti najbolji interes djeteta. Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku FBiH podrazumijeva brojne aktere koji su uključeni u pružanje pomoći djetetu, a to su: policija, organi starateljstva, porodica, škola, brojne institucije društvene zajednice te na kraju tužilaštva i sudovi.

U Tuzlanskom kantonu primjenjuje se Zakon o unutrašnjim poslovima Tuzlanskog kantona (Službene novine Tuzlanskog kantona, 4/10, 5/11, 14/11, 2/12, 8/13, 10/14, 9/15, 13/16, 14/17, 11/18 i 14/18), a rad Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona temelji se na Ustavu BiH, Ustavu Federacije BiH, Ustavu Kantona, te zakonima i drugim propisima BiH, FBiH i Kantona. Propisi koje donosi Ministarstvo i sve ostale radnje Ministarstva moraju biti u skladu sa međunarodno prihvaćenim principima policijske službe.

Propisi prema kojima postupa Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona su brojni, a ističemo neke od njih koji su važni za mlade i njihovu sigurnost:

- Porodični zakon Federacije BiH (Službene novine FBiH 35/05, 34/14, 41/05),

- Zakon o javnom redu i miru (Službene novine Tuzlanskog kantona 9/01),
- Zakon o sprečavanju i suzbijanju zloupotrebe opojnih droga (Službeni glasnik BiH 08/06),
- Zakon o zaštiti od nasilja u porodici (Službene novine FBiH 20/13),
- Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku (Službene novine FBiH 7/14, 74/20),
- Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama TK (Službene novine TK 23/13)

Ustavno uređenje BiH usložnjava i oblast sigurnosti, a što za posljedicu ima velik broj institucija, tijela i službi koja se bave pitanjem sigurnosti u BiH. Na nivou BiH za pitanje sigurnosti je nadležno Ministarstvo sigurnosti BiH.

Na nivou Federacije BiH djeluje Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, u okviru kojeg policijske poslove iz svog djelokruga vrše policajci Federalne uprave policije. Usvajanjem Dejtonskog mirovnog sporazuma 1995. godine napravljena je asimetrija u hijerarhiji i organizaciji policijskih poslova. Temeljna organizacija je i dalje policijska stanica u okviru policijske uprave, a policijske uprave su u sastavu kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova. Svako od deset kantonalnih ministarstava ima vlastite zakone o unutrašnjim poslovima i zakone o policijskim službenicima što dodatno usložnjava sistem sigurnosti u FBiH. Pored toga kantonalna ministarstva samostalno vrše svoje poslove propisane zakonima kao i odabir i školovanje kadrova, činovanje, te svi imaju svoje budžete. Nadležno ministarstvo u Tuzlanskom kantonu je Ministarstvo unutrašnjih poslova TK. Unutrašnje poslove iz nadležnosti Kantona obavljaju organizacione jedinice u Ministarstvu i Upravi policije.

Policija kao posebna služba sigurnosti, koja je i u BiH na osnovu zakona zadužena za sigurnost građana i njihove imovine ima specifičnu ulogu i u zaštiti maloljetnika. Policija je u svakodnevnom kontaktu sa maloljetnicima, a posebno kategorijom maloljetnih prestupnika. Specifičnost uloge policije je i u tome što imaju zadatke da djeluju preventivno i represivno.

✓ **Tuzlanski kanton**

Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona (MUP TK) nadležno za pitanje sigurnosti na području Tuzlanskog kantona Kantona i zaduženo za izvršavanje poslova propisanih Zakonom o unutrašnjim poslovima Tuzlanskog kantona. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji MUP TK nije sistematizovano radno mjesto u Policijska uprava (PU) i Policijska stanica (PS) čiji bi osnovni i isključivi zadatak bio bavljenje zaštitom maloljetnika, prevencijom maloljetničkog prestupništva, nasiljem u porodici, ili međuvršnjačkim nasiljem i drugim problemima vezanim za maloljetnike, ali se ovi poslovi obavljaju putem interno zaduženih službenika policije koji rade na poslovima i zadacima vezanim za predmetnu problematiku. U Sektoru kriminalističke policije MUP-a TK formirano je Odjeljenje za borbu protiv maloljetničke delinkvencije i nasilja u porodici u kojem je sistematizovano 8 radnih mjesta. Važećim pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji MUP TK u svakoj Policijskoj stanici određen je po jedan službenik policije zadužen za rad policije u zajednici.

Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona je u mjesecu oktobru 2022.godine , evropskom mjesecu Cyber sigurnosti, provela završne aktivnosti u okviru javne kampanje pod nazivom „Sigurni na mreži“, započete u aprilu 2022.godine. Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona podržala je realizaciju jednogodišnje kampanje „Razmislite prije nego podijelite“ koja za cilj ima prevenciju zloupotrebe i zlostavljanja djece i mladih puteim informacijskih i komunikacijskih tehnologija, kao globalna kriminalna aktivnost, pored koje je dogovorena intenzivna saradnju u cilju podizanja svijesti djece, mladih, roditelja, nastavnika, ostalih profesionalaca i građana BiH o nasilju nad djecom u digitalnom okruženju i mogućnostima njegovog adekvatnog suzbijanja.

Ministarstvo unutrašnjih poslova se sastoji od devet policijskih uprava od kojih je jedna PU Kalesija. U sklopu Policijske uprave Kalesija djeluje PS Kalesija.

2.1.7.2. Iz analize o položaju i potrebama mladih

Sigurnosnom situacijom u Kalesiji, mladi su uglavnom zadovoljni. Sigurnosnom situacijom u Kalesiji 39,8% mladih više je zadovoljno nego nezadovoljno. S druge strane, sigurnošću u Kalesiji je više nezadovoljno nego zadovoljno 26% ispitanih. Da su potpuno zadovoljni sigurnosnom situacijom odgovorilo je 21,8% mladih, a potpuno nezadovoljnih je 10,6%.

Grafikon 18. Zadovoljstvo sigurnosnom situacijom

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

U slučajevima kada se trebaju sjetiti znaju li nekoga ko je bio žrtva nasilja, značajni oblici nasilja koje su mladi istakli je nasilje u porodici, i to 21,8% poznaje nekoga ko je bio žrtva ovog oblika nasilja. Kod međuvršnjačkog nasilja, 38,2% mladih je odgovorilo da poznaje nekoga ko je bio žrtva, a kod nasilja na internetu, 20,2% mladih ističe da poznaje takve žrtve.

Na pitanje da li su oni bili žrtve nekog oblika nasilja, 77,2% je kazalo kako nikada nisu bili žrtve. Potom, 12,2% ih je odgovorilo da su bili žrtve međuvršnjačkog nasilja, 4,2% nasilja na internetu i 1,9% nasilja u porodici. Žrtava nasilja na radnom mjestu, prema njihovim odgovorima, je 1,9%. Pored toga, 2,4% ih je odgovorilo da su bili žrtve razbojništva. Da li su bili žrtve bilo koje vrste nasilja nije željelo odgovoriti 2,7% ispitanika, a da ne znaju da li su bili žrtve odgovorilo je 1,9%.

U kontekstu teme sigurnosti, korisno je spomenuti i to da 84,6% mladih kaže da nisu bili žrtve provale ili krađe, ni oni, niti članovi njihove porodice u posljednjih pet godina. S druge, strane 10,3% potvrdilo je da su oni ili članovi njihove porodice bili žrtve provale ili krađe.

Kada je u pitanju zadovoljstvo radom policijskih službi u Kalesiji, neodlučnih ima 36,3% (ni zadovoljni ni nezadovoljni), a nezadovoljnih njihovim radom je 24,7%. Potpuno nezadovoljnih njihovim radom je 7,4%. Zadovoljstvo radom policije izrazilo je 22,8%, a potpuno zadovoljnih je 4% mladih.

Grafikon 19. Zadovoljstvo radom policije

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Kroz razgovor s mladima, naglasili su da se osjećaju nesigurno zbog pasa lotalica, ali i u pojedinim dijelovima općine koji nisu dobro osvijetljeni. Osim toga, problematična su im i neka naselja koja su udaljenija od centralnog dijela Kalesije zbog svega navedenog.

2.1.7.3. Stanje sigurnosti na području općine Kalesija

Sigurnosni kontekst u Općini Kalesija obuhvata mjere prevencije rizika, s posebnim fokusom na uključivanje mladih u sistem zaštite i spašavanja. U 2025. godini, kao nova i inovativna snaga, formirano je **Udruženje GSS Kalesija** (Gorska služba spašavanja), čiji su pripadnici mladi volonteri koji prolaze specijalizovanu obuku i opremanje za akcije zaštite i spašavanja (Z/S). U cilju daljnjeg jačanja sistema, neophodno je raditi na formiranju udruženja **DVD Kalesija** (Dobrovoljno vatrogasno društvo). Ovo udruženje bi također okupljalo mlade volontere, obučavajući ih za poslove dobrovoljnog vatrogastva, čime bi se mladi aktivno uključili u sistem zaštite ljudi i materijalnih dobara i smanjio rizik od prirodnih i drugih nesreća.

Što se tiče specifičnih sigurnosnih rizika, Općina se nalazi na području koje je u prošlosti bilo izuzetno zagađeno minama i NUS-om (neeksplozirana ubojna sredstva). Kontinuiranim humanim deminiranjem ugroženost je značajno smanjena u blizini naseljenih mjesta. Prevencija se aktivno provodi kroz projekat MISLI MINE, realizovan u saradnji s nevladinim organizacijama (NVO CIVITAS) i Crvenim križem.

Ovim edukacijama se mladi informišu o opasnostima od mina, što je rezultiralo izostankom minskih incidenata u posljednjih deset godina. Iako podaci iz prethodnih analiza pokazuju da 6,4% mladih navodi da se ne osjeća sigurno u državi, fokus na obuku mladih volontera u GSS-u i planirano formiranje DVD-a predstavlja pozitivan korak ka povećanju subjektivne i objektivne sigurnosti kroz jačanje otpornosti lokalne zajednice na krizne situacije.

Identifikovani problemi:

1. **Nedovoljno razvijena saobraćajna kultura, učestali prekšiooci saobraćajnih propisa sa naročitim štetnim posljedicama (objesna vožnja, kladioničarske trke, i vožnja pod uticajem opojnih sredstava, alkohola isl).**

Na području općine prisutna je nedovoljno razvijena saobraćajna kultura među mladima, što se ogleda u učestalim kršenjima saobraćajnih propisa, uključujući opasnu vožnju, upravljanje vozilima pod uticajem alkohola ili opojnih sredstava. Ovakva ponašanja dovode do ozbiljnih sigurnosnih rizika, povećanog broja saobraćajnih nezgoda i teških posljedica po zdravlje i život mladih.

2. **Prisutnost online nasilja kao novog vida medija odnosno kanala kojim se vrši nasilje prema mladima.**

Online nasilje predstavlja sve izraženiji oblik ugrožavanja sigurnosti mladih s obzirom na široku upotrebu digitalnih kanala komunikacije i korištenja društvenih mreža. Mladi su izloženi različitim oblicima online nasilja, uključujući uznemiravanje, prijetnje, govor mržnje i zloupotrebu ličnih podataka, dok mehanizmi prevencije i zaštite nisu dovoljno razvijeni niti poznati mladima. Jedan od problema je i nesigurnost odnosno nedostatak hrabrosti i povjerenja u institucije i organe sigurnosti da se prijavi nasilje. Mladi često nisu spremni da priznaju da su bili žrtve nasilja, niti da nasilje prepoznaju i prijave nadležnim institucijama. Razlozi uključuju strah, nepovjerenje u institucije, nedovoljnu informisanost o pravima i procedurama zaštite, te društvenu stigmatizaciju, što dodatno otežava pravovremenu reakciju i zaštitu u skladu sa zakonom.

3. **Nedovoljan broj edukativnih radionica sa mladima koje bi se bavila pitanjem sigurnosti mladih.**

Na području općine ne postoji dovoljan broj kontinuiranih edukativnih radionica i programa koji se bave pitanjima sigurnosti mladih, prevencije nasilja i rizičnih ponašanja i generalno problema koji su povezani sa sigurnošću mladih. Postojeće aktivnosti su rijetke i nedovoljno sistemski planirane, što umanjuje njihov dugoročni efekat.

Vizija razvoja institucionalne brige o mladima u općini Kalesija

VIZIJA: Kalesija je zajednica u kojoj mladi imaju kvalitetne uslove za obrazovanje, zapošljavanje i siguran život, te razvijenu podršku sportu, kulturi, aktivizmu i mobilnosti u kojoj mladi žele ostati, razvijati se i doprinosti njenom razvoju.

Vizija polazi od mapiranog stanja koje pokazuje da mladi Kalesije žele kvalitetnije obrazovne programe, veću usklađenost s tržištem rada, pristup praktičnim znanjima i bolju konekciju s lokalnom privredom. U viziji se zato naglašava da je Kalesija sredina u kojoj mladi mogu da uče, razvijaju se i grade profesionalnu budućnost bez potrebe napuštanja lokalne zajednice. Fokus razvoja treba biti i razvoj ponude neformalnog obrazovanja kroz poticanje nevladinih organizacija i drugih aktera da organiziraju edukativne radionice, seminare na području lokalne zajednice.

Nalazi rezultata istraživanja ukazuju na izražene probleme u oblasti zdravlja, mentalnog zdravlja, socijalne uključenosti i sigurnosti mladih. Vizija zato posebno naglašava „dostupnu zdravstvenu i socijalnu zaštitu“ te „sigurno okruženje“, što predstavlja neophodan temelj za stabilan i zdrav razvoj mladih.

Kroz mapiranje stanja u oblastima sporta, kulture, aktivizma i volonterizma jasno je identificirano da mladi žele više sadržaja, dostupnu infrastrukturu, podršku omladinskim organizacijama i prilike da učestvuju. Zato vizija postavlja ambiciju da Kalesija bude zajednica koja mladima pruža „bogate mogućnosti u sportu, kulturi, aktivizmu i mobilnosti“.

S obzirom da mladi trenutno nisu dovoljno uključeni u procese donošenja odluka i ne osjećaju se dovoljno konsultovanim, vizija naglašava njihovu aktivnu ulogu u društvu i prepoznaje ih kao „ključne nosioce razvoja zajednice“. Time se strateški fokus stavlja na participaciju, osnaživanje i dugoročno partnerstvo sa mladima.

Vizija postavlja Kalesiju kao mjesto u kojem mladi žele ostati, ali i aktivno doprinijeti njenom razvoju, što je jedan od najvažnijih elemenata održivosti lokalne razvojne politike prema mladima.

Općina Kalesija djelovanje prema mladima za period 2026–2031. usmjerava kroz ciljeve i mjere u oblastima od interesa za mlade a koje su u dijelu Analiza položaja i potreba mladih obrađene u osam tematskih cjelina.

Pravci djelovanja Strategije prema mladima su sublimirani u tri strateška cilja za koje će se isplanirati setovi prioriteta, mjera i aktivnosti u cilju daljeg planiranja i provedbe strategije prema mladima.

3. STRATEŠKI CILJEVI I OPIS

Strateški cilj 1. Uspostaviti i razvijati sistem u općini koji povezuje obrazovanje, praktično učenje i tržište rada radi povećanja zapošljivosti mladih.

Razvojni cilj polazi od činjenice da mladi u Kalesiji imaju ograničen pristup savremenim obrazovnim sadržajima, praktičnoj nastavi i programima koji ih pripremaju za tržište rada, što je jedan od najvećih uzroka njihove nezaposlenosti i odlaska iz zajednice. Mapirano stanje u obrazovanju ukazuje na niz sistemskih izazova: nedovoljna tehnička opremljenost škola, ograničen broj programa neformalnog obrazovanja, odsustvo sadržaja koji razvijaju poduzetništvo, digitalne i praktične vještine, te slaba saradnja obrazovnog sistema i lokalne privrede. Mladi, posebno iz ruralnih područja, nemaju adekvatan pristup kursevima i kvalitetnim vannastavnim sadržajima, a proces profesionalne orijentacije je nedovoljno razvijen. U oblasti rada i zapošljavanja mladi se suočavaju s izrazito visokim stepenom nezaposlenosti, neusklađenosti vlastitih kompetencija sa potrebama tržišta rada, nedostatkom radnog iskustva, nedovoljnom informisanošću o programima podrške i ograničenim pristupom poduzetničkim inicijativama. Lokalni poslodavci izražavaju potrebu za mladom radnom snagom, ali mladi često ne posjeduju praktične vještine, što je posljedica slabe institucionalne saradnje između obrazovnog sistema i privrednog sektora. Zastupljena je i izražena migracija mladih prema većim centrima zbog boljih obrazovnih prilika i posla.

Ovaj cilj nastoji povezati obrazovanje i zapošljavanje u integrirani sistem, u kojem škole, institucije i privreda zajednički djeluju na razvoju kompetencija mladih. Strateški cilj usmjeren je na modernizaciju infrastrukture u oblasti obrazovanja, razvoj relevantnih programa neformalnog obrazovanja, unapređenje praksi, dualnog obrazovanja i stručnog osposobljavanja, te jačanje preduzetničkih inicijativa. Time se stvaraju uslovi da mladi razviju znanja i vještine koje povećavaju njihovu zapošljivost, konkurentnost i motivaciju da ostanu u Kalesiji.

Ključni smjerovi djelovanja obuhvataju osiguranje kvalitetnog obrazovnog okruženja, povećanje pristupa edukativnim programima, jačanje saradnje obrazovnih ustanova i privrede, unapređenje karijernog savjetovanja, razvoj programa samozapošljavanja i podrške poslovnim idejama mladih, te sistemsko informisanje mladih o prilikama za zapošljavanje i stručno usavršavanje.

Strateški cilj 2. Jačati humanu sigurnost kroz bolji pristup zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj podršci i sigurnom okruženju za mlade

Mapirana situacija u oblasti zdravlja, socijalne brige i sigurnosti pokazuje da mladi u Kalesiji nemaju ujednačen, dostupan i kvalitetan sistem podrške koji bi obuhvatio zdravstvenu zaštitu, mentalno zdravlje, socijalnu uključenost i sigurnost u zajednici. U zdravstvenom sistemu zabilježeni su problemi poput neredovnog obavljanja sistematskih pregleda, nedostatka specijaliziranih usluga savjetovanja za mentalno zdravlje, neadekvatne informiranosti o zdravstvenim uslugama, te nedovoljne promocije zdravih životnih stilova. Dio mladih ne koristi preventivne zdravstvene usluge, a ruralna udaljenost dodatno otežava pristup.

U oblasti socijalne brige evidentan je nedostatak specifičnih programa usmjerenih mladima, nepostojanje podrške ugroženim grupama i marginaliziranim mladima, ograničeni budžetski kapaciteti, slaba percepcija institucija socijalne zaštite kao partnerskih i posvećenih razvoju mladih, te nedovoljna umreženost sa organizacijama civilnog društva. Mladi iz socijalno osjetljivih grupa posebno su izloženi riziku socijalne isključenosti.

Sigurnost mladih obilježena je pojavama vršnjačkog nasilja, nasilja u digitalnom prostoru, verbalnog i fizičkog nasilja, te nedovoljnom informiranošću mladih o vlastitim pravima, sigurnosnim procedurama i mehanizmima zaštite. Iako je formiran multidisciplinarni tim, ne postoje dovoljno razvijeni preventivni programi niti kontinuirane kampanje usmjerene na sigurnost mladih, a saradnja institucija može biti unaprijeđena.

Ovaj cilj nastoji unaprijediti humanu sigurnost kao temelj stabilnog i zdravog razvoja mladih kroz integrisan pristup zdravstvenoj zaštiti, socijalnim uslugama i sigurnosnim mehanizmima. Fokus je na dostupnom zdravstvenom sistemu prilagođenom mladima, jačanju mentalnog zdravlja, preventivnim programima, razvijanju usluga socijalne inkluzije, jačanju međusektorske saradnje, te unapređenju sigurnosnih protokola i edukativnih aktivnosti.

Cilj je usmjeren na stvaranje okruženja u kojem se mladi osjećaju sigurno, zaštićeno i uključeno, te imaju pristup uslugama koje doprinose njihovom fizičkom, mentalnom i socijalnom blagostanju. Ojačana humana sigurnost doprinosi njihovoj stabilnosti, smanjuje rizik od društvenih problema i potiče njihov aktivniji doprinos zajednici.

Strateški cilj 3. Stvoriti poticajno okruženje za razvoj sporta, kulture i aktivizma koje prepoznaje, razvija i nagrađuje individualnu nadarenost, talenat i društveni angažman mladih u zajednici.

Aktivno učešće mladih u društvu u Kalesiji otežano je zbog niza faktora utvrđenih kroz istraživanje i rad radnih grupa: nedostatak adekvatnog prostora za mlade, ograničena finansijska podrška omladinskim organizacijama, slaba motivacija mladih, nedostatak volonterske infrastrukture, nedovoljna institucionalna saradnja, te nepostojanje prilagođenog sistema informisanja. Mladi izražavaju osjećaj da ne mogu utjecati na procese odlučivanja, a participacija mladihu organiziranom aktivizmu je niska dok volontiranje skoro i da ne postoji.

U oblasti sporta i kulture, iako postoji veliki broj udruženja i aktivnosti, mladi nemaju adekvatan pristup infrastrukturnim kapacitetima (oprema u objektima te dostupnost dvorane ili drugog prostora) i kvalitetnim programima za razvoj sporta i kulture. Nedostaje sistemska promocija postojećih sadržaja, kao i kontinuirano ulaganje u opremu, sportske i kulturne sadržaje. Postoji interes mladih za učešće u kulturnim i sportskim aktivnostima, ali nedostaju raznovrsni i dostupni programi, posebno u ruralnim područjima. Mlade je potrebno uključiti i u procese odlučivanja, ne samo u Komisiju za mlade već i u druga radne grupe za kreiranje sadržaja i manifestacija.

Informisanje mladih o programima, konkursima i mogućnostima u velikoj mjeri zavisi od zastarjelih komunikacijskih kanala. Mladi malo prate službene stranice institucija, a komunikacija u formama koje koriste mladi (Instagram, video sadržaji, interaktivni formati) nije dovoljno razvijena. Zbog toga mladi često uopće nisu upoznati s prilikama koje im stoje na raspolaganju.

Mobilnost mladih unutar i van Bosne i Hercegovine zavisi od dostupnosti programa razmjena, stipendija i grantova, ali mladi iz Kalesije često ne posjeduju informacije, kapacitete ili mentorsku podršku za njihovo korištenje.

Ovaj strateški cilj nastoji stvoriti dinamično, poticajno i uključivo okruženje u kojem mladi imaju pristup sportu, kulturi, aktivizmu, volonterizmu, informacijama i mobilnosti. Razvoj ovih oblasti doprinosi ličnom razvoju mladih, njihovom povezivanju sa zajednicom i jačanju društvene kohezije.

Cilj obuhvata jačanje infrastrukture i programa, unapređenje podrške omladinskim organizacijama, stvaranje efikasnog sistema informisanja, razvoj volonterskih mehanizama, modernizaciju kulturnih i sportskih sadržaja, te omogućavanje većeg učešća mladih u regionalnim, nacionalnim i međunarodnim mobilnostima. Time se mladima otvaraju nove prilike, jača osjećaj pripadnosti zajednici i podstiče njihova aktivna uloga u društvenom životu Kalesije.

3.1. PREGLED STRATEŠKIH CILJEVA SA INDIKATORIMA

Redni broj i oznaka	NAZIV	Indikatori (3 po stavci)		
		Indikatori strateškog cilja ²⁹	Polazne vrijednosti indikatora	Ciljne vrijednosti indikatora
Strateški cilj 1	Uspostaviti i razvijati sistem u općini koji povezuje obrazovanje, praktično učenje i tržište rada radi povećanja zapošljivosti mladih.	Procent mladih koji aktivno rade na pokretanju vlastitog binisa	4,2%	8,00%
		Procent mladih koji nikako nisu imali praktičnu nastavu tokom redovnog školovanja	13,8%	10%
		Procent mladih koji nisu pohađali neki kurs ili edukaciju koji nisu u sklopu redovnog obrazovanja	67,4%	55%
Strateški cilj 2	Jačati humanu sigurnost kroz bolji pristup zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj podršci i sigurnom okruženju za mlade	Procent mladih koji doprinose svom kućnom budžetu	41,9%	45%
		Procent mladih koji kažu da su zadovoljni uslugama u Domu zdravlja	36,4%	40,0%
		Procent mladih koji su potpuno zadovoljni sigurnosnom situacijom	21,8%	25%
Strateški cilj 3	Stvoriti poticajno okruženje za razvoj sporta, kulture i aktivizma koje prepoznaje, razvija i nagrađuje individualnu nadarenost, talenat i društveni angažman mladih u zajednici.	Procent mladih koji tvrde da nemaju nikako priliku da posjećuju kulturne sadržaje	22,8%	15%
		Formirana platforma za informisanje mladih (podstranica za mlade na web stranici Općine)	NE	Da
		Procent mladih koji nisu članovi niti jedne organizacije	79,3%	70%
		Procent mladih koji se nikako ne bave hobijima	23%	15%

3.2. OPIS STRATEŠKIH CILJEVA, PRIORITETA I MJERA

Strateški cilj 1. Uspostaviti i razvijati sistem u općini koji povezuje obrazovanje, praktično učenje i tržište rada radi povećanja zapošljivosti mladih.

Strateški cilj 1 ima za cilj da kroz nekoliko prioriteta učini obrazovanje dostupnije te da unaprijedi proces nastave u školama i stvori okruženje koje će podržavati najuspješnije učenike i studente nagrađujući ih za njihovu izvrsnost i uspješne rezultate koje ostvaruju. Strateški cilj 1. će nastojati da utiče na usklađivanje obrazovnih programa u školama sa novim potrebama tržišta rada a sve u komunikaciji i saradnji sa višim nivoem vlasti koji nosi glavnu nadležnost u kreiranju i odobravanju novih nastavnih programa. Kroz ovaj strateški cilj nastojat će se inicirati razvoj novog programa na području općine u skladu sa prepoznatim potrebama lokalnog tržišta rada i poslodavaca.

U tom kontekstu, uspostavljanje sveobuhvatnog sistema formalnog i neformalnog obrazovanja koji omogućava mladima sticanje neophodnih vještina 21. vijeka postaje presudno. Ovaj sistem treba obuhvatiti ne samo akademske predmete, već i praktične vještine koje će omogućiti mladima da uspješno pređu na tržište rada.

Broj obrazovnih institucija u FBiH iznosi 1.337. Ipak, samo u posljednjih 5 godina broj studenata na univerzitetima opao je za 19,5%. Ovaj pad može biti povezan s brzim promjenama na tržištu rada i nedostatkom adekvatnih obrazovnih programa koji odgovaraju tim promjenama. Rad studenata, iako predviđen Bolonjskim procesom, često nije jasno reguliran, što može stvoriti dodatne prepreke za mlade ljude koji žele steći radno iskustvo tokom studija.

Nezaposlenost mladih je poseban izazov. Prema istraživanju iz 2021. godine, 44,7% mladih ne radi u struci za koju su se školovali, što ukazuje na ozbiljan nesklad između obrazovanja i tržišta rada. Poslodavci često preferiraju zapošljavanje mladih bez prethodnog radnog iskustva, što ukazuje na potrebu za dodatnim mjerama koje će pomoći mladima da steknu potrebno iskustvo i vještine. Zakon o radu i programi Federalnog zavoda za zapošljavanje, poput "Prvo radno iskustvo" i "Mladi s iskustvom", nastoje pružiti podršku, ali i dalje postoji potreba za povećanjem informiranosti o ovim programima. Jačanje međusektorske saradnje može dodatno poboljšati efikasnost ovih inicijativa i omogućiti bolju integraciju mladih na tržište rada.

Pored toga fokus će biti i na unaprjeđenju različitih vrsta podrške u obrazovanju kroz digitaliziranje nastavnih procesa i moderniziranje infrastrukture. Aktivnosti će biti usmjeren i na proširivanje trenutnog sistema stipendiranja, gdje će se pružiti veća podrška mladima kroz stipendiranje, uključujući i podršku mladima koji se školuju za deficitarna zanimanja kao i najboljim učenicima srednjih škola. Da bi svi mladi imali pristup obrazovanju jedna od ključnih stvari za unaprjeđenje je i sistem javnog prijevoza gdje on trenutno ne odgovara potrebama mladih posebno onih iz ruralnih zajednica koji često imaju probleme sa dolaskom u centar općine ili do obrazovnih ustanova. Pored jačanja sistema obrazovanja u zajednici strateški cilj nastoji poboljšati i povezanost obrazovnog sistema sa lokalnom privredom i privrednicima. Jedna od načina za to je i poboljšanje uvjeta praktične nastave te podizanje kvalitete provedbe praktične nastave. Praktična nastava na kraju treba odgovarati potrebama koje imaju učenici i studenti. Osim toga kroz jedan od prioriteta nastojat će se uspostaviti održiv i prije svega transparentan sistem podrške zapošljavanju, samozapošljavanju i poduzetništvu mladih. Posebna pažnja će se usmjeriti i na povećanje zapošljivosti mladih žena kao i mladih koji spadaju u neku od marginaliziranih skupina. Općina će u saradnju sa svim drugim akterima u zajednici uključujući Biro za zapošljavanje Kalesija, lokalnim privrednicima, Centrom za socijalni rad te Službom za opću upravu i društvene djelatnosti.

Identificirani problemi:

Na temelju Istraživanja o položajima i potrebama mladih, ulaznih podataka Radne grupe za izradu dokumenata i informacija do kojih se došlo kroz javne konsultacije, definirani su ključni problemi u oblasti obrazovanja i zapošljavanja, navedeni u tekstu koji slijedi.

PROBLEM 1. Obrazovni programi u školama nisu dovoljno usklađeni s potrebama lokalnog tržišta rada, što dovodi do sticanja znanja i vještina koje ne povećavaju zapošljivost mladih na području općine.

PROBLEM 2. Nedostatak sadržaja iz neformalnog obrazovanja

PROBLEM 3. Ne postoje kontinuirani programi za razvoj savremenih vještina (programiranje, poduzetništvo, medijska pismenost).

PROBLEM 4. Nedostatak adekvatne infrastrukture i digitalizacije u školama

PROBLEM 5. Nedostatak stručnog kadra u oblasti formalnog ali i neformalnog obrazovanja

PROBLEM 6. Ograničene mogućnosti za finansiranje stipendija i neučinkovit sistem raspodjele stipendija koji ne potiče izvrsnost i kvalitetu ili deficitarna zanimanja

PROBLEM 7. Prevoz učenika koji putuju do obrazovnih ustanova i centra općine ne odgovara njihovim potrebama

PROBLEM 8. Nedostatak saradnje između Općine, srednje škole i privrednika

PROBLEM 9. Praktična nastava slabo povezana s realnim sektorom i ne odgovara potrebama mladih

PROBLEM 10. Nepostojanje aktivne politike zapošljavanja mladih na lokalnom nivou.

PROBLEM 11. U budžetu ne postoji stavka usmjerena na poticanje zapošljavanja mladih ili podrške razvoju biznisa mladih.

PROBLEM 12. Slaba povezanost institucija i obrazovnog sistema s tržištem rada.

PROBLEM 13. Nedovoljna informisanost i pristup informacijama o programima zapošljavanja.

PROBLEM 14. Visoka stopa nezaposlenosti mladih, posebno među ženama i osobama sa srednom stručnom spremom.

Ostvarenje strateškog cilja planirano je kroz realizaciju tri prioriteta:

Prioritet 1.1. Podržavati razvoj i dostupnost obrazovanja

Prioritet 1.2. Uspostaviti bolju povezanost obrazovnog sistema i lokalne privrede

Prioritet 1.3. Stvoriti nove prilike i mogućnosti za zapošljavanje i podršku mladima

Prioritet 1.1. Podržavati razvoj i dostupnost obrazovanja

Ovaj prioritet usmjeren je na unapređenje kvaliteta, dostupnosti i relevantnosti obrazovanja za mlade u Općini Kalesija, s posebnim fokusom na usklađivanje obrazovnih sadržaja s potrebama tržišta rada. Kroz razvoj novih formalnih i neformalnih obrazovnih programa, digitalizaciju nastavnih procesa, modernizaciju infrastrukture te jačanje sistema stipendiranja i podrške učenicima, nastoji se povećati zapošljivost mladih i osigurati jednak pristup obrazovanju za sve.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj studenata prema mjestu prebivališta	Federalni zavod za statistiku	376	450
Procent mladih koji nisu nastavili obrazovanje iz finansijskih razloga	Institut za razvoj mladih KULT	8,4	5,0%

Mjera 1.1.1. Poboljšanje obrazovnih uslova i prateće podrške za mlade

Mjera ima za cilj unaprijediti obrazovne programe kroz identifikaciju potreba mladih i tržišta rada te razvoj savremenih sadržaja u formalnom i neformalnom obrazovanju. Aktivnosti uključuju mapiranje potreba mladih, uvođenje IT vještina, poduzetništva i medijske pismenosti, razvoj cjeloživotnog obrazovanja te jačanje saradnje s kantonalnim institucijama radi prilagođavanja nastavnih planova i programa savremenim zahtjevima tržišta rada. Mjerom će se podržati uvođenje novih sadržaja iz neformalnog obrazovanja prema prepoznatim potrebama mladih a Općina će pružati podršku ovim aktivnostima i kroz planiranja budžetskih sredstava. Općina će u saradnji sa relevantnim akterima analizirati postojeće nastavne planove i programe i njihovu usklađenost s potrebama lokalnog tržišta rada. Ova mjera fokusirana je na unapređenje materijalnih, tehničkih i kadrovskih kapaciteta obrazovnih ustanova. Kroz nabavku savremene opreme, digitalizaciju nastavnih procesa, obnovu školske infrastrukture i jačanje stručnih kompetencija nastavnog kadra, stvaraju se uslovi za kvalitetnije i dostupnije obrazovanje mladih. Općina će poduzeti aktivnosti da sa nadležnim Ministarstvom obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona unaprjeđuje uslove u školama i obrazovnim ustanovama te da se modernizira školska infrastruktura uz privlačenje investicija i međunarodnih organizacije koje će financirati digitalizaciju nastavnog procesa i moderniziranje školske infrastrukture. Općina Kalesija će posvetiti pažnju i dodatnoj podršci nastavnom osoblju iz škola u njihovoj edukaciji i jačanju vještina s ciljem da ih zadrži u lokalnoj zajednici i poboljša njihova znanja i kapacitete.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Provedeno istraživanje i izrađena analiza o potrebama mladih u domenu neformalno obrazovanja	Općina Kalesija	NE	DA
Broj institucija i obrazovnih ustanova koje su u toku strategije prilagođene za pristup osobama s invaliditetom	Općina Kalesija	0	10

Mjera 1.1.2. Pružiti veću podršku mladima kroz sistem stipendiranja

Mjera je usmjerena na analiziranje trenutnog sistema stipendiranja mladih te koliko je on efikasan odnosno podržavajući i koristan za podršku i poticanje mladih. Mjera je usmjerena i na unapređenje sistema stipendiranja kroz pravedniju i efikasniju raspodjelu sredstava, s posebnim fokusom na uvođenje stipendija za deficitarna zanimanja za koja se školuju učenici i studeni kao i za nagrađivanje izvrsnosti učenika i studenata. Cilj je potaknuti obrazovanje u oblastima od značaja za lokalnu zajednicu te smanjiti finansijske barijere kod mladih. Namjera je potaknuti mlade koji ostvaruju zapažene rezultate na takmičenjima i mlade koji pokazuju izvrsnost u nastavnom procesu da nastave svoje školovanje, unaprojeđivanje i razvoj vlastitih vještina i kapaciteta što će Općina prepoznati s ciljem da zadrži mlade u zajednici pokazujući im da su vrijedan resurs koji institucija želi nastaviti podržavati.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Iznos stipendija za srednjoškolce	Općina Kalesija	U 2026: 188.000,00 KM	Godišnje povećanje od 10% Ukupno: 1.216.059 KM
Uvedena podrška stipendiranja srednjoškolaca sa izvrsnim rezultatima	Općina Kalesija	NE	DA
Broj stipendiranih učenika i studenata	Općina Kalesija	117	200

Mjera 1.1.3. Poboljšati funkcionisanje i uređenost javnog prijevoza

Ovom mjerom nastoji se unaprijediti dostupnost obrazovnih ustanova kroz poboljšanje javnog prijevoza za učenike i studente. Aktivnosti uključuju istraživanje potreba mladih, sufinansiranje troškova prijevoza i zagovaranje redovnih i funkcionalnih prijevoznih linija u saradnji s nadležnim institucijama. Javni prijevoz trenutno ne zadovoljava potreba mladih pogotovo onih koji dolaze iz ruralnih zajednica pa je samim time njihov pristup sadržajima u centru općine kao i dolazak na nastavu otežan. Jedan od izazova je i frekventnost autobuskih linija što je potrebno unaprijediti. Mlade podržati na način da se omogući sufinansiranje troškova prijevoza za učenike koji su u potrebi, a prema ranije utvrđenim kriterijima te raspisanom javnom pozivu u ovu svrhu. Općinsko vijeće će kroz inicijative zatražiti od resornog ministarstva poboljšanje prijevoza na području općine odnosno povezanost općine sa drugim mjestima na području Tuzlanskog kantona.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Upućena inicijativa pružaocima usluga javnog prijevoza za povećanja broja termina vožnje kroz naselja na području općine	Općina Kalesija	NE	DA

Prioritet 1.2. Razvoj obrazovanja usmjerenog na potrebe lokalne privrede

Postavljeni prioritet ima za cilj jačanje saradnje između obrazovnih ustanova, lokalne privrede i institucija kako bi se mladima omogućilo sticanje praktičnih znanja i vještina relevantnih za zapošljavanje. Kroz partnerstva s poslodavcima, unapređenje praktične nastave i karijerno savjetovanje, mladi se bolje pripremaju za ulazak na tržište rada. Ne smije se zanemariti ni karijerno savjetovanje učenika koje je od iznimne važnosti za njihovo dalje usmjeravanje i prepoznavanja interesa koje imaju za određivanja u kojoj oblasti i kojim poslovima se žele baviti u budućnosti. Među ključnim aktivnostima je bolje povezivanje između institucija i ustanova u oblasti obrazovanja na lokalnom nivou kao i uključivanje nadležnih ministarstava u Tuzlanskom kantonu s ciljem podizanja interesa i potrebe za deficitarnim zanimanjima te pravilnom usmjeravanju srednjoškolaca čemu će prethoditi sastanci na lokalnom nivou gdje će se prepoznati šta je to interes Općine odnosno u kojima oblastima i poslovima želi vidjeti više mladih ljudi, kako bi ih na taj način potencijalno i zadržali u zajednici i omogućili uslove za zasnivanje porodice. Među interesima Općine je i podizanje kvaliteta izvođenja praktične nastave te uključivanje većeg broja privrednike u ove aktivnosti. Između ostalog unutar prioriteta nastojat će se razviti novi mehanizmi i aktivne politike zapošljavanja i poduzetništva mladih te uspostaviti održiv i transparentan sistem podrške mladima u zapošljavanju, samozapošljavanju i razvoju vlastitih biznisa.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj privrednih subjekata koji kroz partnerstvo sa školama omogućuju praksu učenicima	Općina Kalesija	0	10
Nastavak podrške programima stipendiranja, prakse, prvog zaposlenja	Općina Kalesija	0	da

Mjera 1.2.1. Uspostaviti bolju povezanost obrazovnog sistema i lokalne privrede

Mjera podrazumijeva uspostavljanje redovne komunikacije i saradnje između škola i lokalnih poslodavaca kroz sastanke, dane otvorenih vrata i karijerno savjetovanje. Poseban fokus stavlja se na promociju deficitarnih zanimanja i uključivanje službe za zapošljavanje Biro Kalesija. Na godišnjem nivou će se provoditi različite aktivnosti koje za cilj imaju intenzivirati saradnju obrazovnih ustanova i privrednika u općini uz podršku Općine Kalesija.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj realiziranih događaja Dani otvorenih vrata	Općina Kalesija	0	5
Uveden program karijernog savjetovanja	Općina Kalesija	NE	DA

Mjera 1.2.2. Poboljšati uvjete izvođenja praktične nastave

Cilj mjere je unaprijediti praktičnu nastavu kroz jaču povezanost s realnim sektorom. Početna aktivnost uključuje uspostavljanje baze poslodavaca kako bi se na lakši način povezali učenici sa poslodavcima. Mjera podrazumjeva i stvaranje kvalitetnijih prilika za praksu što će se postići boljim uvjetima za njeno provođenje. Jedna od aktivnosti za postizanje ove mjere je i praćenje zadovoljstva učenika kvalitetom praktične nastave i kvaliteti njene realizacije kako bi se dobile informacije koliko je mladima bilo korisno boraviti kod određenog poslodavca.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Uspostavljena baza lokalnih privrednika koji nude priliku za praktičnu nastavu	Općina Kalesija	NE	DA

Prioritet 1.3. Stvoriti nove prilike i mogućnosti za zapošljavanje i podršku mladima

Ovaj prioritet fokusiran je na razvoj aktivnih politika zapošljavanja i poduzetništva mladih kroz sistemsku, finansijsku i savjetodavnu podršku. Cilj je smanjenje nezaposlenosti mladih, posebno žena i mladih iz ruralnih područja, te jačanje njihove ekonomske samostalnosti. Novi program treba omogućiti stvaranje novih prilika za zapošljavanje mladih i planiranje budžetskih sredstava za njegovu realizaciju. Posebno je bitno kontinuirano vršiti edukacije i radionice za mlade na kojima će im se pružati upute i smjernice o preduzetništvu. Uporedo s tim treba omogućiti uspostavljanje održivog i transparentnog sistema podrške zapošljavanju i poticanja na jačanje preduzetničkih ambicija kod mladih i želje za uspostavljanjem vlastitih biznisa. Između ostalog u okviru ovog prioriteta Općina će posebnu pažnju u trajanju strategije posvetiti i jačanju finansijske pismenosti mladih i upoznavanjem sa ulogom lokalnih institucija i ustanova kako podrške mladima u njihovom preduzetništvu.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Procent mladih koji su čuli za programe zapošljavanje	Institut za razvoj mladih KULT	14,3%	20%
Procent mladih koji su pokrenuli vlastiti biznis	Institut za razvoj mladih KULT	3,2%	88%

Mjera 1.3.1. Podrška zapošljivosti i razvoju poduzetništva mladih kroz aktivne politike i mehanizme podrške

Mjera obuhvata uspostavljanje programa poticaja i samozapošljavanja mladih i unaprjeđenje preduzetništva jer trenutno nedostaje takvih programa koji bi unaprijedili situaciju u općini. Kada se govori o preduzetništvu misli se na omogućavanje treninga, mentorstva te sufinansiranja troškova pokretanja i razvoja biznisa što često nedostaje, a može biti važan faktor podrške mladima. Na području općine je važno i prepoznati potrebe lokalnog tržišta rada da bi se mogao ponuditi adekvatan sadržaj obuka i kurseva. S obzirom da se pokazalo da je stručno osposobljavanje korisno za mlade, Općina će i tokom trajanja strategije nastaviti podržavati programe stručnog osposobljavanja bez zasnivanja radnog odnosa. U aktivnosti uključiti i službu za zapošljavanje – Biro Kalesija kao bitnog aktera na području lokalne zajednice u rješavanju izazova koji se tiču zaposlenosti i nezaposlenosti mladih. Biro uz podršku Općine može preuzeti dio za obuku i kurseve prema iskazanim potrebama mladih ili kontaktirati eksperte koji mogu adekvatno odgovoriti.

Informacije koje se često komuniciraju prema mladima nisu predstavljene na odgovarajući način te ne dosežu do mladih i time se propušta šansa da oni koriste programe koje nudi Općina. Posebno je važno uspostaviti bolji način prezentiranja i transparentnosti procesa koji se vežu za zaposlenje mladih. Ono što jeste izazov u jedinicama lokalne samouprave tiče se budžetskih izdvajanja za programe koji se tiču zapošljavanja ili podrške pokretanju biznisa mladih. Među najznačajnijim iskoracima u okviru ove mjere je i podržavanje razvoja preduzetništva kroz uvođenje novog granta za podršku biznisima koje pokreću mladi na području ove lokalne zajednice. Dakle, Općina na taj način želi pružiti podršku mladima koji svoju budućnost vide u razvoju i održavanju vlastitih malih biznisa.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Uspostavljen program poticaja samozapošljavanja mladih i unaprjeđenje poduzetništva kroz budžetska sredstva Općine Kalesija.	Općina Kalesija	NE	DA
Broj korisnika programa poticaja unaprjeđenja poduzetništva i razvoj startup biznisa od strane mladih	Općina Kalesija	0	Ukupno: 60 (10 po godini odnosi se na startup grantovi)
Broj realiziranih edukacija i radionica o razvoju vlastitog biznisa	Biro za zapošljavanje Kalesija	0	2 godišnje 12 ukupno

Mjera 1.3.2. Poduzimati aktivnosti na zapošljivosti mladih žena i mladih iz ruralnih područja

Visoka stopa nezaposlenosti mladih žena i mladih iz ruralnih sredina ukazuje na potrebu za ciljanim i inkluzivnim mjerama. Ova mjera direktno odgovara na identificirane strukturne nejednakosti u pristupu tržištu rada. Kroz programe zapošljavanja, prekvalifikacije i dokvalifikacije, s posebnim fokusom na žene bez kvalifikacija, žene sa srednjom stručnom spremom i mlade iz ruralnih područja, povećavaju se njihove kompetencije i konkurentnost na tržištu rada. Saradnja s poslodavcima i JU Služba za zapošljavanje Kalesija omogućit će kreiranje programa koji odgovaraju stvarnim potrebama privrede, dok radionice za jačanje vještina zapošljivosti (pisanje CV-a, priprema za intervju, aktivno traženje posla) doprinose boljoj pripremljenosti mladih za zapošljavanje.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Uspostavljen i razvijen program zapošljavanja marginaliziranih mladih	Općina Kalesija	NE	DA

Mjera 1.3.3. Jačati finansijsku pismenosti i poznavanja uloga lokalnih institucija kao podrška poduzetništvu mladih

Da bi mladi bili aktivni sudionici svih procesa u lokalnoj zajednici potrebno im je omogućiti vještine i kapacitete koji će im pomoći da odgovore na sve izazove i probleme. U današnjem svijetu, među najvećim izazovima je kako unaprijediti finansijsku pismenost mladih koja je jako važna. Ono što će Općina Kalesija preduzeti u trajanju strateškog dokumnta je da će se organizirati periodične edukacije o finansijskoj pismenosti ali i poduzetništva i digitalnih alata namijenjenih učenicima i studentima kroz koje će se jačati njihova znanja i vještina, te će na taj način oni biti bolje pripremljeni za sve izazove ne samo prilikom tražena zaposlenja nego i u redovnim aktivnostima u kojima budu sudjelovali na prostoru lokalne zajednice. Nedostatak znanja o finansijskom planiranju, upravljanju novcem i funkcionisanju lokalnih institucija predstavlja značajnu prepreku za poduzetničke inicijative mladih. Među ciljevima je upoznati mlade i o načinu funkcionisanja svih institucija i ustanova na području općine te zašto su te institucije i ustanove važne za mlade.

U skopu redovnog obrazovanja pisanje CV-a i motivacionog pisma nije detaljno pojašnjeno, te mladi nemaju adekvatno znanje iz ove oblasti. Kako bi pripremili mlade za adekvatan izlazak na tržište rada, ali i

unaprijedili profesionalnu orijentaciju, edukacija za učenike završnih razreda srednjih škola na ovu temu je jako korisna i potrebna. Pored toga, dodatak tome svemu može biti edukacija za pisanje email pošte kao i Microsoft Office paketa.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Uspostavljen sistem edukacije i informisanja o finansijskoj pismenosti, poduzetništvu, radionica i obuka za digitalni marketing, e-trgovine, startape	Općina Kalesija	0	4 obuke godišnje Ukupno 24
Broj mladih koji su educirani o temama finansijske pismenosti	Općina Kalesija	0	Godišnje: 15 Ukupno: 115
Broj organizovanih radionica o funkcionisanju općinskih službi, biroa i agencija	Općina Kalesija	0	3 obuke godišnje Ukupno: 18

STRATEŠKI CILJ 2 Jačati humanu sigurnost kroz bolji pristup zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj podršci i sigurnom okruženju za mlade

Strateški cilj 2 usmjeren je na unapređenje humane sigurnosti mladih u općini Kalesija, što podrazumijeva stvaranje uslova u kojima mladi imaju osiguran dostupan, kvalitetan i pravovremen zdravstveni sistem, funkcionalne mehanizme socijalne podrške te život u sigurnom i poticajnom okruženju. Humana sigurnost se u ovom kontekstu ne posmatra isključivo kroz fizičku sigurnost, već kao sveobuhvatan koncept koji obuhvata socijalnu uključenost, mentalno i fizičko zdravlje, osjećaj pripadnosti zajednici i povjerenje u institucije.

Analiza položaja i potreba mladih, kao i situaciona i SWOT analiza iz nacrtu Strategije i Akcionog plana, ukazuju na niz strukturnih problema: nedovoljno razvijene programe socijalne podrške mladima, nepostojanje preciznih podataka o marginaliziranim grupama, ograničen pristup psihosocijalnoj zaštiti, nisku svijest o preventivnoj zdravstvenoj zaštiti te prisutnost različitih oblika nasilja i rizičnih ponašanja. Ovi problemi zahtijevaju sistemski, međusektorski i dugoročan odgovor, u skladu s principima definisanim Uredbom o izradi strateških dokumenata u Federaciji BiH (2021).

Među najozbiljnijim problemima se ističu oni iz oblasti zdravstvene zaštite s obzirom na visoke procente mladih koje ne vode redovnu brigu o zdravlju, jer ne vrše redovno sistematske preglede, dok su mlade žene ugrožene jer ne vrše ginekološke preglede. Izazov za ovu zajednicu je i nepostojanje psihologa koji će redovno biti na usluzi mladima ali i stanovništvu.

U oblasti socijalne brige, potrebno je uspostaviti adekvatne evidencije podataka o mladima koji se nalaze u marginaliziranim skupinama a pogotovo o mladima koji su socijalno isključeni. Općina će poduzeti aktivnosti na kreiranju novog pristupa u stambenom zbrinjavanju mladih koji bi trebao unaprijediti postojeći program stambene podrške.

Kroz planirane aktivnosti u okviru strategije fokus će se staviti na povećanje aktivnosti sa mladima ne samo od strane Općine, nego i uključivanje drugih ustanova i aktera u zajednici kako bi se zajednički radilo na programima i aktivnostima koji će dovesti do poboljšanja situacije. Namjerava se ostvariti veća saradnja između Centra za socijalni rad, Doma zdravlja, Policijske uprave Kalesija te omladinskih organizacija na koordinaciji u vezi sa pitanjima koja se tiču mladih. Cilj kojem će se težiti je osiguravanje jednake uključenosti mladih kroz različite aspekte u zajednici i osiguranje različitih vidova podrške, kako bi se mladima omogućili adekvatniji životni uslovi i usluge koje su im na raspolaganju.

Prisustvo različitih oblika nasilja je također među kompleksnijim problemima unutar zajednice koji će se pokušati adresirati odnosno gdje je cilj da se smanji opasnost i utjecaj nasilja na mlade. Prije svega tu se misli na prisustvo i štetni utjecaj međuvršnjaškog nasilja, nasilja u porodici te nasilja na internetu koje je u porastu. U općini je prisutan i problem nedovoljno razvijene saobraćajne kulture, gdje su često među prekršiocima zakona upravo mladi.

Za sve ono što je navedeno u brojnim slučajevima nije dovoljan odgovor i djelovanje samo jedne institucije ili ustanove nego animiranje šire društvene zajednice.

Identificirani problemi:

Problem 1. Mladi su socijalno isključeni te ne postoje podaci o broju mladih koji se nalaze u socijalno ugroženoj kategoriji

Problem 2. Postojeći sistem stambene podrške ne odgovara stvarnim potrebama mladih

Problem 3. Nedostatak budžetskih sredstava za podršku mladima

Problem 4. Nedovoljni materijalni, finansijski, infrastrukturni i ljudski kapaciteti za pružanje socijalnih usluga mladima i djeci sa poteškoćama u razvoju, socijalno ugroženim i drugim marginaliziranim grupama

Problem 5. Dom zdravlja Kalesija nema redovnog psihologa

Problem 6. Ne postoje edukacije niti informativne kampanje iz oblasti zdravstvene zaštite, kao ni savjetovalište za mlade

Problem 7. Mladi ne vode brigu o vlastitom zdravlju

Problem 8. Mladi ne obavljaju redovno sistematske preglede

Problem 9. Mlade žene ne rade redovno ginekološke preglede što ugrožava zdravlje

Problem 10. Prisustvo različitih oblika nasilja: vršnjačko, verbalno, fizičko te nasilje putem interneta

Problem 11. Nedovoljno razvijena saobraćajna kultura

Prioriteti koji bi trebali dovesti do poboljšanja u oblasti socijalne brige, zdravstvene zaštite i sigurnosti mladih su:

- Prioritet 2.1. Razvijati sistem podrške, zaštite i osnaživanja marginaliziranih mladih i mladih u stanju socijalne potrebe
- Prioritet 2.2. Razviti sistem prevencije i rane identifikacije zdravstvenih problema
- Prioritet 2.3. Jačati sistem prevencije svih oblika nasilja za unapređenje sigurnosti mladih u lokalnoj zajednici

Prioritet 2.1. Razvijati sistem podrške, zaštite i osnaživanja marginaliziranih mladih i mladih u stanju socijalne potrebe

Ovaj prioritet proizilazi iz uočenog problema socijalne isključenosti dijela mladih u Kalesiji, kao i nedostatka pouzdanih i sistematiziranih podataka o mladima koji se nalaze u stanju socijalne potrebe. Analize pokazuju da mladi iz socijalno ugroženih kategorija, mladi s invaliditetom, mladi bez adekvatne porodične podrške, kao i mladi iz ruralnih područja, često nemaju jednak pristup uslugama, informacijama i razvojnim prilikama. Cilj ovog prioriteta je uspostaviti funkcionalan, koordiniran i inkluzivan sistem socijalne podrške koji će omogućiti pravovremenu identifikaciju potreba, ciljane mjere podrške i aktivno uključivanje mladih u društveni život zajednice. Prioritet je u skladu s principima jednakih mogućnosti, inkluzivnosti i socijalne pravde, te se oslanja na jačanje uloge JU Centar za socijalni rad Kalesija i saradnju sa drugim institucijama i organizacijama. U okviru ovog prioriteta nastojat će se unaprijediti podrška stambeno zbrinjavanje mladih na području općine te bolje identificiranje potreba u oblasti socijalne brige. Među koracima koji se namjeravaju poduzeti je i jačanje kadrovskih kapaciteta ustanova na području općine te poduzimanje aktivnosti na uređenju parkova, igrališta i pristupa javnim ustanovama za osobe sa invaliditetom i poteškoćama u razvoju.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Ukupan broj mladih bračnih parova koji je tokom trajanja strateškog dokumenta koristio stambene	Općina Kalesija	0	18

jedinice putem programa stambenog zbrinjavanja / rješavanja stambenog pitanja			
---	--	--	--

Mjera 2.1.1. Razvoj mehanizama saradnje za socijalnu uključenost mladih

Ova mjera je odgovor na nedostatak sistemskih podataka o broju i strukturi marginaliziranih mladih na području općine što može utjecati na neadekvatan sistem u oblasti socijalne brige koji treba odgovoriti na potrebe mladih. Svrha ove mjere je uspostavljanje analitičke osnove za planiranje ciljanih intervencija. Prikupljanje i analiza podataka omogućit će kreiranje programa koji odgovaraju stvarnim potrebama mladih, umjesto ad hoc i parcijalnih rješenja.

Kroz organiziranje aktivnosti za socijalno isključene mlade i uspostavljanje posebnih programa podrške, mjera doprinosi njihovom osnaživanju, jačanju socijalnih vještina i smanjenju rizika od dugotrajne isključenosti. Kontinuirane radionice uz podršku psihologa i socijalnih radnika imaju preventivnu i rehabilitacijsku ulogu, u skladu sa savremenim pristupima socijalne politike.

Cilj je unapređenje međuinstitucionalne saradnje, koja je prepoznata kao jedan od slabijih segmenata sistema. Kroz imenovanje kontakt osoba i redovne koordinacijske sastanke, osigurava se pravovremena razmjena informacija i koordinacija mjera socijalne brige.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Provedena analiza o potrebama marginaliziranih grupa mladih	Općina Kalesija	NE	DA
Broj marginaliziranih grupa koji koriste programe podrške u općini	Centar za socijalni rad	0	100

Mjera 2.1.2. Uspostaviti podršku za mlade kroz novi program u oblasti stambenog zbrinjavanja

Analiza je pokazala da neadekvatni programi stambenog osamostaljivanja za mlade predstavlja jednu od ključnih prepreka za samostalan život ove populacije, posebno mladih bračnih parova i mladih iz socijalno ugroženih kategorija. Postojeći modeli stambene podrške nisu prilagođeni realnim potrebama mladih. Ovom mjerom se predviđa kreiranje lokalnog programa subvencioniranog stanovanja, uz jasno definisane kriterije i budžetsku podršku. Informativne aktivnosti i promocija programa osigurat će transparentnost i dostupnost mjere, dok će dugoročno doprinositi smanjenju migracija mladih i jačanju demografske stabilnosti zajednice. Mladi će uz pomoć novog programa dobiti dodatnu podršku koja im može pomoći da planiraju ostanak u zajednici te zasnivanje porodice i potragu za adekvatnim zaposlenjem.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj radionica za predstavljanje programa subvencioniranog stanovanja za mlade i mlade porodice	Općina Kalesija	0	2 godišnje 12 ukupno

Mjera 2.1.3. Osigurati jednaku uključenost i socijalnu podršku mladima kroz različite aspekte života u zajednici

Ova mjera odgovara na uočene nedostatke u materijalnim, kadrovskim i infrastrukturnim kapacitetima sistema socijalne zaštite. Poseban fokus stavlja se na mlade s invaliditetom, mlade s poteškoćama u razvoju i mlade iz socijalno ugroženih porodica. Mjera predviđa jačanje kapaciteta Centra za socijalni rad kroz zapošljavanje dodatnog stručnog kadra, unapređenje pristupačnosti javnih prostora i razvoj socijalne karte Općine Kalesija čime će se na sistematičan način mapirati različite grupe mladih i njihove potrebe u zajednici. Time se osigurava ravnopravan pristup uslugama i aktivno uključivanje mladih u život zajednice. Na području općine među ciljevima je i unaprijediti infrastrukturu koju koriste mladi što se prije svega

odnosi na pristupe institucijama i javnim ustanovama te osiguranje prilagodbe i drugi sadržaja kao što su parkovi i igrališta. U okviru mjere poduzet će se i aktivnosti prema višem nivou vlasti s ciljem osiguranja dovoljnog broja asistenata u nastavi za mlade sa poteškoćama u razvoju.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj parkova i igrališta koji su prilagođeni mladima sa invaliditetom	Općina Kalesija	0	10

Prioritet 2.2. Razviti sistem prevencije i rane identifikacije zdravstvenih problema

Zdravstvena analiza ukazuje na niz izazova: nedovoljnu brigu mladih o vlastitom zdravlju, nizak obuhvat preventivnih pregleda, posebno u oblasti mentalnog i seksualno-reproduktivnog zdravlja, te nedostatak psihološke podrške u Domu zdravlja. Ovaj prioritet ima za cilj jačanje preventivnog pristupa zdravstvu i unapređenje dostupnosti usluga za mlade.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Procenat mladih koji su nezadovoljni zdravstvenim uslugama lokalnog Doma zdravlja	Institut za razvoj mladih KULT	23,9%	18%
Procenat mladih žena koje nikada nisu uradile ginekološki pregled	Institut za razvoj mladih KULT	56,9%	45%

Mjera 2.2.1. Unaprjeđenje dostupnosti psihosocijalne podrške za mlade

Mjera odgovara na jasno identifikovan problem nepostojanja stalnog psihologa i strukturiranih savjetodavnih usluga. Uspostavom savjetovališta, angažovanjem psihologa i razvojem Centra za mentalno zdravlje, mladi dobijaju siguran i povjerljiv prostor za podršku.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj psihologa koji rade u institucijama na području općine Kalesija	Općina Kalesija	0	2
Uspostavljeno telefonsko savjetovalište za mlade pri Domu zdravlja	Dom zdravlja	NE	DA
Broj radionica psihosocijalne podrške za mlade	Dom zdravlja	0	5 godišnje 30 ukupno

Mjera 2.2.2. Povećati informisanost i svijest mladih o dostupnim zdravstvenim uslugama, pravima i važnosti brige o zdravlju

Nedostatak informacija jedan je od ključnih razloga slabog korištenja zdravstvenih usluga. Ova mjera kroz kampanje, online vodiče i info-servise doprinosi povećanju informisanosti i osnaživanju mladih da aktivno brinu o svom zdravlju.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Uspostavljanje jedinstvene baze podataka o uslugama i pravima za mlade	Općina Kalesija	NE	DA
Broj radionica o dostupnim uslugama za mlade i podizanju svijesti o važnosti obavljanja redovnih sistematskih i ginekoloških pregleda.	Dom zdravlja	0	Godišnje: 10 Ukupno: 60
Broj realiziranih kampanja o dostupnim uslugama za mlade i podizanju svijesti o važnosti obavljanja redovnih sistematskih i ginekoloških pregleda.	Općina Kalesija	0	Godišnje: 1 Ukupno: 6

Prioritet 2.3. Jačati sistem prevencije svih oblika nasilja za unapređenje sigurnosti mladih u lokalnoj zajednici

Prisustvo vršnjačkog, porodičnog i digitalnog nasilja, kao i rizičnih saobraćajnih ponašanja, prepoznato je kao ozbiljan sigurnosni izazov. Ovaj prioritet ima za cilj jačanje preventivnih mehanizama i razvoj kulture nenasilja i odgovornosti.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Procent mladih žrtava međuvršnjačkog nasilja	Institut za razvoj mladih KULT	12,2%	8%
Uspostavljanje sistema prikupljanja i analize podataka o nasilju među mladima s ciljem unaprjeđenja politika koje su usmjerene na preventivno djelovanje	Općina Kalesija	NE	DA

Mjera 2.3.1. Pružanje podrške upostavljanja i razvoja programa prevencije i suzbijanja različitih oblika nasilja i devijantnih ponašanja

Mjera uključuje edukativne aktivnosti, kampanje i jačanje saradnje između Općine, Policijske uprave i omladinskih organizacija, čime se osigurava sveobuhvatan odgovor na nasilje.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj radionica o temi nasilja (međuvršnjačko, nasilje na internetu, porodično nasilje i drugi oblici) među mladima te kako prijaviti nasilje	Općina Kalesija	0	Godišnje: 5 radionica Ukupno: 30
Formiran program za rad s mladima pri PU Kalesija	Općina Kalesija	NE	DA
Uspostavljena kontakt tačka za podršku mladima u JU CSR Kalesija uz uključivanje PU Kalesija	Centar za socijalni rad	NE	DA

Mjera 2.3.2. Pružiti podršku PU Kalesija i raditi na razvijanju saobraćajne kulture kod mladih

Ova mjera odgovara na problem rizičnih ponašanja u saobraćaju kroz infrastrukturne, edukativne i nadzorne aktivnosti, s ciljem smanjenja broja nesreća i povećanja sigurnosti svih učesnika u saobraćaju.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broja mladih koji su učestvovali u edukacijama o sigurnosti u saobraćaju	Općina Kalesija	0	700
Broj raskrsnica koje imaju video nadzor	Općina Kalesija	0	5

Strateški cilj 3. Stvoriti poticajno okruženje za razvoj sporta, kulture i aktivizma koje prepoznaje, razvija i nagrađuje individualnu nadarenost, talenat i društveni angažman mladih u zajednici.

Strateški cilj 3 usmjeren je na unapređenje kvaliteta života mladih kroz razvoj aktivnog, kreativnog i participativnog okruženja, u kojem mladi imaju realne prilike da se izraze, razvijaju svoje talente, učestvuju u društvenim procesima i budu prepoznati kao važni akteri razvoja lokalne zajednice. Istraživanje o položaju i potrebama mladih pokazuje da značajan procenat mladih u Kalesiji nema pristup kulturnim sadržajima, ne učestvuje u radu omladinskih organizacija i ne bavi se hobijima ili društvenim aktivnostima, što ukazuje na nedovoljno razvijen sistem podrške aktivizmu, kulturi i sportu. Dodatno, SWOT analiza ukazuje na postojanje određenih infrastrukturnih i institucionalnih kapaciteta (BKC, sportski objekti, Komisija za mlade), ali i na ozbiljne slabosti koje se ogledaju u nedostatku systemske finansijske podrške omladinskom sektoru, slaboj povezanosti mladih s lokalnim institucijama, nepostojanju fonda za mobilnost mladih, te ograničenim mehanizmima za participaciju i informisanje mladih. Ovim strateškim ciljem Općina Kalesija nastoji uspostaviti održiv okvir u kojem će sport, kultura i omladinski aktivizam biti prepoznati kao ključni alati za jačanje društvene kohezije, prevenciju pasivnosti i odlaska mladih, te razvoj njihovih ličnih i profesionalnih potencijala. Strateški cilj operacionalizira se kroz niz prioriteta i mjera koje su direktno vezane za identifikovane probleme i potrebe mladih.

Identificirani problemi:

- Problem 1. Nedostatak finansijske podrške za omladinske projekte i udruženja
- Problem 2. Nepostojanje fonda kojim bi se podržavala mobilnost mladih
- Problem 3. Nepovezanost između mladih i lokalnih institucija
- Problem 4. Nerazvijena kultura volontiranja
- Problem 5. Nedovoljno razvijena svijest o korisnosti i važnosti volontiranja
- Problem 6. Neprepoznata važnost volontiranja od strane institucija
- Problem 7. Nedostatak systemske evidencije i praćenja, te slaba promocija postojećih mogućnosti i programa
- Problem 8. Nedostatak adekvatne sportske infrastrukture, prostora za provođenje slobodnog vremena mladih
- Problem 9. Nepostojanje baza podataka o uspješnim sportistima te nepostojanje praćanje rezultata klubova i udruženja
- Problem 10. Sadržaj koji se plasira prema mladima ne odgovara njihovim interesovanjima kao i kanali putem kojih se plasira taj sadržaj
- Problem 11. Nedostatak podrške mladima umjetnicima i udruženjima koja djeluju u oblasti kulture
- Problem 12. Ograničena finansijska sredstva za kulturne projekte

Prioriteti koji bi trebali dovesti do poboljšanja u oblasti kulture i sporta, aktivizma, mobilnosti i informisanja su:

- Prioritet 3.1. Podržati rad i razvoj omladinskog sektora na području općine
- Prioritet 3.2. Razvijen i prepoznat sistem volontiranja mladih kao oblika aktivnog učešća u razvoju lokalne zajednice

- Prioritet 3.3. Razviti i poboljšati sistem informisanja i komunikacije s mladima kroz prilagođene, dostupne i vidljive kanale
- Prioritet 3.2. Osigurati ravnopravan pristup sportskim i kulturnim sadržajima kroz ulaganje u infrastrukturu i sistemsku podršku

Prioritet 3.1. Podržati rad i razvoj omladinskog sektora na području općine

Analiza stanja pokazuje da omladinski sektor u Općini Kalesija djeluje u uslovima nedovoljne finansijske, organizacione i institucionalne podrške. Iako postoje aktivna omladinska udruženja i inicijative, njihovo djelovanje je često izazovno, i ograničeno nedostatkom stabilnih izvora finansiranja. Budžetska sredstva namijenjena mladima su relativno mala, a kriteriji raspodjele nisu u dovoljnoj mjeri transparentni i usmjereni isključivo usmjereni na omladinske organizacije.

Prioritet 3.1 je fokusiran na jačanje omladinskog sektora kroz unapređenje finansijskih, institucionalnih i participativnih mehanizama podrške mladima i omladinskim organizacijama. Identifikovani problemi u ovoj oblasti odnose se na nedostatak stabilne finansijske podrške za omladinske projekte, nepostojanje fonda za mobilnost mladih, kao i slabu povezanost između mladih i lokalnih institucija, što ograničava razvoj aktivnog omladinskog djelovanja.

U okviru ovog prioriteta, Akcionim planom je planirano unapređenje transparentnog planiranja i raspodjele budžetskih sredstava namijenjenih mladima, povećanje ukupnih budžetskih izdvajanja za omladinske organizacije, te uspostavljanje Fonda za mobilnost mladih. Također je planirano jačanje komunikacije i saradnje između Općine i mladih kroz javne rasprave i konsultativne procese, čime se stvara održiv okvir za razvoj omladinskog sektora i aktivnog učešća mladih u zajednici.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj omladinskih organizacija koje djeluju na području općine	Općina Kalesija	1	3
Procent mladih koji su članovi omladinske organizacije ili asocijacije	Institut za razvoj mladih KULT	14,6%	25%
Uspostavljen registar omladinskih organizacija	Općina Kalesija	NE	DA

Mjera 3.1.1. Osigurati kontinuiranu podršku Općine prema mladima

Mjera ima za cilj uspostavljanje kontinuirane i transparentne institucionalne podrške mladima i omladinskim organizacijama na području općine Kalesija. Ova mjera odgovara na problem fragmentirane i nedovoljno stabilne podrške omladinskom sektoru, koji trenutno u velikoj mjeri zavisi od povremenih i ograničenih budžetskih izdvajanja.

U skladu s Akcionim planom, u okviru ove mjere planirano je osiguranje transparentnog planiranja i raspodjele sredstava namijenjenih mladima putem jasno definisanih javnih poziva, povećanje ukupnih budžetskih izdvajanja za omladinske projekte i organizacije, kao i bolje predstavljanje i vidljivost budžetske stavke „Organizacije i udruženja koja pomažu rad mladih“. Također je planirano uspostavljanje Fonda za mobilnost mladih, koji će omogućiti mladima učešće u edukacijama, razmjenama i drugim oblicima mobilnosti. Realizacijom ove mjere jača se održivost omladinskog sektora, povećava broj mladih uključenih u organizirani omladinske aktivnosti i unapređuje povjerenje između mladih i lokalne vlasti.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Ukupni iznos sredstava za podršku omladinskim organizacijama i organizacijama koje rade s mladima u toku trajanja strategije	Općina Kalesija	U 2026: 22.000 KM Godišnje povećanje 10%	Ukupno: 169.743 KM
Broj javnih rasprava na kojima je raspravljano o dokumentima čiji se sadržaj tiče mladih	Općina Kalesija	0	Godišnje: 2 Ukupno: 12

--	--	--	--

Prioritet 3.2. Razvijen i prepoznat sistem volontiranja mladih kao oblika aktivnog učešća u razvoju lokalne zajednice

Prioritet 3.2 usmjeren je na razvoj i institucionalno prepoznavanje volontiranja mladih kao važnog oblika njihovog aktivnog učešća u razvoju lokalne zajednice. Analiza stanja pokazuje da, iako među mladima postoji interes za volontiranje, volontiranje se uglavnom odvija neformalno, bez jasno definisanih programa, mehanizama podrške i sistemskog priznanja stečenih iskustava. Nedostatak strukturiranog sistema volontiranja doprinosi slabijoj društvenoj uključenosti mladih i ograničenim prilikama za razvoj njihovih ličnih, socijalnih i profesionalnih kompetencija.

U okviru ovog prioriteta, Akcionim planom je planirano uspostavljanje održivog i koordiniranog sistema volontiranja mladih kroz razvoj programa volontiranja u saradnji s javnim ustanovama, obrazovnim institucijama i organizacijama civilnog društva. Poseban naglasak stavljen je na promociju volonterizma, prepoznavanje njegovog doprinosa razvoju zajednice, te stvaranje uslova u kojima će volontiranje mladih biti vidljivo, vrednovano i dugoročno održivo.

Realizacijom ovog prioriteta doprinosi se jačanju društvene odgovornosti mladih, razvoju osjećaja pripadnosti lokalnoj zajednici, kao i sticanju znanja i vještina koje povećavaju njihovu zapošljivost i aktivno građanstvo.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Procent mladih koji učestvuju u aktivnostima omladinskih organizacija	Institut za razvoj mladih KULT	17,2%	25%
Broj organizacija koje pružaju mladima priliku za volontiranje	Općina Kalesija	0	5

Mjera 3.2.1. Uspostaviti održive mehanizme podrške i promocije volontiranja

Mjera ima za cilj uspostavljanje sistemskih, dugoročnih i funkcionalnih mehanizama koji će omogućiti razvoj, podršku i promociju volontiranja mladih na području Općine Kalesija. Ova mjera direktno odgovara na identifikovani problem nepostojanja formalno uređenog sistema volontiranja, kao i nedovoljne vidljivosti i priznanja volonterskog angažmana mladih. U skladu s Akcionim planom, u okviru ove mjere planirano je razvijanje i provođenje volonterskih programa u saradnji s javnim ustanovama, školama, sportskim i kulturnim institucijama te organizacijama civilnog društva. Također je planirana promocija volonterizma kroz informativne i promotivne aktivnosti, povezivanje mladih s postojećim i novim volonterskim prilikama, te afirmacija volontiranja kao vrijednog oblika društvenog angažmana.

Mjera dodatno podrazumijeva stvaranje uslova za evidenciju i prepoznavanje volonterskog angažmana mladih, čime se volontiranje pozicionira kao relevantno iskustvo u ličnom i profesionalnom razvoju mladih. Provedbom ove mjere jača se kultura volontiranja, povećava broj mladih uključenih u volonterske aktivnosti i doprinosi održivom razvoju lokalne zajednice kroz aktivno učešće mladih.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Uspostavljena baza volontera	Općina Kalesija	NE	DA
Uspostavljanje fonda za nagrađivanje najboljih volontera	Općina Kalesija	0	500 godišnje
Broj nagrađenih volontera za njihov doprinos	Općina Kalesija	0	5

Prioritet 3.3. Razviti i poboljšati sistem informisanja i komunikacije s mladima kroz prilagođene, dostupne i vidljive kanale

Prioritet je usmjeren na unapređenje sistema informisanja mladih i jačanje komunikacije između mladih i lokalnih institucija. Analiza stanja pokazuje da mladi često nisu pravovremeno informisani o dostupnim programima, pravima, konkursima i aktivnostima, te da ne postoji jedinstven, mladima prilagođen kanal informisanja.

U okviru ovog prioriteta, Akcionim planom je planirano razvijanje i unapređenje digitalnih i komunikacijskih kanala Općine namijenjenih mladima, uključujući kreiranje posebne podstranice za mlade na web stranici Općine, kao i jačanje prisustva na društvenim mrežama. Time se osigurava dostupnost informacija, povećava vidljivost omladinskih aktivnosti i jača uključenost mladih u društveni život zajednice. U planu je i uspostavljanje novih kanala komuniciranja prema mladima i javnosti kao i prilagođavanje sadržaja koji se objavljuje.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj kampanja sa omladinskim organizacijama	Općina Kalesija	0	1 godišnje 6 ukupno

Mjera 3.3.1. Otvoriti i prilagoditi kanale informisanja potrebama mladih

Mjera ima za cilj uspostavljanje funkcionalnih, savremenih i mladima prilagođenih kanala informisanja koji će omogućiti lakši pristup relevantnim informacijama. Ova mjera odgovara na problem fragmentiranog i nedovoljno efikasnog sistema informisanja mladih. U skladu s Akcionim planom, planirano je uspostavljanje i redovno održavanje digitalnih kanala informisanja, uključujući otvaranje i vođenje profila Općine za mlade na društvenim mrežama (Instagram, YouTube), kao i kontinuirano objavljivanje informacija u saradnji s omladinskim organizacijama. Planirane su i informativne kampanje koje će povećati vidljivost prilika za mlade i podstaći njihovo aktivnije uključivanje.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Uspostavljen Instagram kanal Općine	Općina Kalesija	NE	DA
Uspostavljen YouTube kanal Općine	Općina Kalesija	NE	DA

Prioritet 3.4. Osigurati ravnopravan pristup sportskim i kulturnim sadržajima kroz ulaganje u infrastrukturu i sistemsku podršku

Prioritet je fokusiran na unapređenje dostupnosti sportskih i kulturnih sadržaja za mlade kroz ulaganje u infrastrukturu i jačanje sistemske podrške sportu i kulturi. Analiza stanja ukazuje na neravnomjernu dostupnost sportskih terena i kulturnih sadržaja, naročito u mjesnim zajednicama, te na potrebu za modernizacijom postojeće infrastrukture. U okviru ovog prioriteta, Akcionim planom je planirano ulaganje u izgradnju, rekonstrukciju i opremanje sportskih terena i objekata, jačanje finansijske podrške sportskim klubovima, te razvoj kvalitetnih sportskih i rekreativnih programa za mlade. Također je planirana podrška razvoju kulturno-umjetničkog stvaralaštva mladih kroz nove programe i jačanje institucija kulture. Pored toga cilj prioriteta je da se poveća zainteresiranost mladih za sportske i kulturne sadržaje kroz identifikovanje interesa mladih i njihovo uključivanje u kreiranje samog sadržaja. Posjećenost mladih određenim sportskim i kulturnim manifestacijama nije bila velika upravo zbog toga što sadržaj nije odgovarao njihovim interesovanjima.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj mjesnih zajednica u kojima je obnovljeno ili izgrađeno sportsko igralište u toku strategije	Općina Kalesija	0	10
Procenat mladih koji se ne bave sportom ili rekreativnim aktivnostima	Institut za razvoj mladih KULT	45,1%	35%

Mjera 3.4.1. Izgradnja, rekonstrukcija i opremanje sportskih terena i objekata

Mjera ima za cilj unapređenje sportske infrastrukture na području Općine Kalesija kako bi se mladima omogućili kvalitetni i sigurni uslovi za bavljenje sportom i rekreacijom. Akcionim planom je planirana izgradnja gradske sportske dvorane, rekonstrukcija i opremanje sportskih igrališta u mjesnim zajednicama, čime se direktno povećava dostupnost sportskih sadržaja mladima.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Završena izgradnja sportske gradske dvorane	Općina Kalesija	NE	DA
Broj klubova koji koriste gradsku sportsku dvoranu	Sportski savez	0	15

Mjera 3.4.2. Sistemska podrška sportskim klubovima i organizacija kvalitetnih sportskih i rekreativnih programa za mlade

Ova mjera usmjerena je na jačanje sportskih klubova i razvoj kvalitetnih sportskih i rekreativnih programa za mlade. U skladu s Akcionim planom, planirano je povećanje finansijske podrške sportskim klubovima i savezima, kao i podrška organizaciji sportskih i rekreativnih aktivnosti koje podstiču masovno učešće mladih i zdrave stilove života.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Ukupni iznos sredstava za rad sportskih klubova i saveza tokom trajanja Strategije	Općina Kalesija	305.000 KM	Godišnje: 500.000 KM Ukupno: 2.500.000 KM
Ukupan iznos sredstava za naderene sportiste tokom trajanja Strategije	Općina Kalesija	6.000 KM	Godišnje: 10.000 KM Ukupno: 50.000 KM

Mjera 3.4.3. Razvijati i podržavati kulturno-umjetničko stvaralaštvo mladih kroz jačanje institucija kulture i novih kulturnih programa

Mjera ima za cilj razvoj i afirmaciju kulturno-umjetničkog stvaralaštva mladih. Akcionim planom je planirana podrška organizaciji kulturnih događaja i programa namijenjenih mladima, finansijska podrška kulturno-umjetničkim inicijativama mladih, te jačanje kapaciteta institucija kulture za rad s mladima.

Indikator	Izvor	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost
Broj događaja iz kulture i umjetnosti prilagođenih mladima	Općina Kalesija	0	Godišnje: 2 Ukupno: 12
Iznos sredstava za podršku kulturno-umjetničkim aktivnostima mladih	Općina Kalesija	2026: 15.000 KM	Godišnje povećanje 5% Ukupno: 102.028 KM

--	--	--	--

4. INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR

**INDIKATIVNI
FINANSIJSKI
OKVIR
ZA
PERIOD
VAŽENJA
STRATEŠKOG
DOKUMENTA**

Redni broj i oznaka	Struktura finansiranja (u %)*	Ukupno KM	Budžet institucije (KM)	Ostali izvori	
					(KM)
Strateški cilj 1. Uspostaviti i razvijati sistem u općini koji povezuje obrazovanje, praktično učenje i tržište rada radi povećanja zapošljivosti mladih.	100%	2.185.690,00			
Prioritet 1.1. Podržavati razvoj i dostupnost obrazovanja	100%	1.970.067,00			
Mjera 1.1.1. Poboljšanje obrazovnih uslova i prateće podrške za mlade	100%	54.008,00			
Mjera 1.1.2. Pružiti veću podršku mladima kroz sistem stipendiranja	100%	1.216.059,00			
Mjera 1.1.3. Poboljšati funkcionisanje i uređenost javnog prijevoza	100%	700.000,00			
Prioritet 1.2. Razvoj obrazovanja usmjerenog na potrebe lokalne privrede	100%	0,00			
Mjera 1.2.1. Uspostaviti bolju povezanost obrazovnog sistema i lokalne privrede	100%	0,00			
Mjera 1.2.2. Poboljšati uvjete izvođenja praktične nastave	100%	0,00			
Prioritet 1.3. Stvoriti nove prilike i mogućnosti za zapošljavanje i podršku mladima	100%	215.623,00			
Mjera 1.3.1. Podrška zapošljivosti i razvoju poduzetništva mladih kroz aktivne politike i mehanizme podrške	100%	208.623,00			
Mjera 1.3.2. Poduzimati aktivnosti na zapošljivosti mladih žena i mladih iz ruralnih područja	100%	0,00			

Mjera 1.3.3. Jačati finansijsku pismenosti i poznavanja uloga lokalnih institucija kao podrška poduzetništvu mladih	100%	7.000,00		
Strateški cilj 2. Jačati humanu sigurnost kroz bolji pristup zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj podršci i sigurnom okruženju za mlade	100%	184.000,00		
Prioritet 2.1. Razvijati sistem podrške, zaštite i osnaživanja marginaliziranih mladih i mladih u stanju socijalne potrebe	100%	5.000,00		
Mjera 2.1.1. Razvoj mehanizama saradnje za socijalnu uključenost mladih	100%	5.000,00		
Mjera 2.1.2. Uspostaviti podršku za mlade kroz novi program u oblasti stambenog zbrinjavanja	100%	0,00		
Mjera 2.1.3. Osigurati jednaku uključenost i socijalnu podršku mladima kroz različite aspekte u životu u zajednici	100%	0,00		
Prioritet 2.2. Razviti sistem prevencije i rane identifikacije zdravstvenih problema	100%	74.000,00		
Mjera 2.2.1. Unaprjeđenje dostupnosti psihosocijalne podrške za mlade	100%	0,00		
Mjera 2.2.2. Povećati informisanost i svijest mladih o dostupnim zdravstvenim uslugama, pravima i važnosti brige o zdravlju	100%	74.000,00		
Prioritet 2.3. Jačati sistem prevencije svih oblika nasilja za unapređenje sigurnosti mladih u lokalnoj zajednici	100%	105.000,00		
Mjera 2.3.1. Pružanje podrške upostavljanja i razvoja programa prevencije i suzbijanja različitih oblika nasilja i devijantnih ponašanja	100%	0,00		
Mjera 2.3.2. Pružati podršku PU Kalesija i raditi na razvijanju saobraćajne kulture kod mladih	100%	105.000,00		
Strateški cilj 3. Stvoriti poticajno okruženje za razvoj sporta, kulture i aktivizma koje prepoznaje, razvija i nagrađuje individualnu nadarenost, talenat i društveni angažman mladih u zajednici	100%	3.464.771,00		
Prioritet 3.1. Podržati rad i razvoj omladinskog sektora na području općine	100%	179.743,00		
Mjera 3.1.1. Osigurati kontinuiranu podršku Općine prema mladima	100%	179.743,00		
Prioritet 3.2. Razvijen i prepoznat sistem volontiranja mladih kao oblika aktivnog učešća u razvoju lokalne zajednice	100%	5.000,00		
Mjera 3.2.1. Uspostaviti održive mehanizme podrške i promocije volontiranja	100%	5.000,00		
Prioritet 3.3. Razviti i poboljšati sistem informisanja i komunikacije s mladima kroz prilagođene, dostupne i vidljive kanale	100%	0,00		

Mjera 3.3.1. Otvoriti i prilagoditi kanale informisanja potrebama mladih	100%	0,00		
Prioritet 3.4. Osigurati ravnopravan pristup sportskim i kulturnim sadržajima kroz ulaganje u infrastrukturu i sistemsku podršku	100%	3.280.028		
Mjera 3.4.1. Izgradnja, rekonstrukcija i opremanje sportskih terena i objekata	100%	1.912.000,00		
Mjera 3.4.2. Sistemska podrška sportskim klubovima i organizacija kvalitetnih sportskih i rekreativnih programa za mlade	100%	526.000,00		
Mjera 3.4.3. Razvijati i podržavati kulturno-umjetničko stvaralaštvo mladih kroz jačanje institucija kulture i novih kulturnih programa	100%	842.028,00		
Ukupno:	100%	5.834.461,00		

5. OKVIR EVALUACIJE, IMPLEMENTACIJE, MONITORINGA I IZVJEŠTAVANJA

Implementacija Strategije za mlade Općine Kalesija vršit će se putem **godišnjih planova rada** nadležnih općinskih službi i organa koji su zaduženi za njenu provedbu. Za potrebe implementacije Strategije izradit će se akcioni plan, koji će biti usvojen od strane **Općinskog vijeća Kalesija**. Nadležni općinski organi dužni su u svoje godišnje planove rada integrirati mjere iz Strategije, odnosno preuzeti projekte i aktivnosti za koje su obezbijedena finansijska sredstva.

Koordinacija i uključenost:

Prilikom izrade godišnjih planova rada, općinske službe imaju obavezu preuzeti relevantne mjere iz Strategije sa pripadajućim indikatorima, polaznim i ciljnim vrijednostima za svaku godinu. Mjere Strategije se unose kao **programi u godišnje planove rada**, a svaki bi program trebao imati pripadajući budžetski kod sa planiranim sredstvima za njegovu implementaciju. Za svaki program definiraju se aktivnosti/projekti čija realizacija doprinosi ostvarenju mjere, prioriteta i strateškog cilja.

Monitoring i izvještavanje

Monitoring predstavlja sistematično i kontinuirano prikupljanje, analiziranje i korištenje podataka i indikatora radi praćenja napretka u realizaciji Strategije za mlade. Za uspješnu provedbu monitoringa:

- Općina će uspostaviti **evidencije** o implementaciji Strategije i indikatora ostvarivanja ciljeva i prioriteta;
- Evidencije će služiti kao osnova za **izradu godišnjih izvještaja o implementaciji Strategije**;
- Godišnji izvještaj sadrži podatke o realiziranim aktivnostima, očekivanim i ostvarenim rezultatima, planiranim i utrošenim sredstvima, te razloge eventualnog neizvršenja aktivnosti;
- Izvještaji će biti **javno dostupni na web stranici Općine Kalesija**;

Evaluacija

Evaluacija uključuje:

- Analizu stepena implementacije Akcionih planova i Strategije;
- Ocjenu efikasnosti i efektivnosti mjera u postizanju ciljeva;
- Sumiranje rezultata i prikupljanje podataka za planiranje sljedećeg ciklusa;
- Nezavisno istraživanje položaja i potreba mladih Općine Kalesija

Svi evaluacijski procesi provodit će se uz angažman **nezavisnih vanjskih evaluatora**, sa referencama u sličnim istraživanjima i posebnim fokusom na pitanja mladih.

Evaluacija je proces, obično sistematičan i objektivniji koliko je to moguće, kojim se određuju vrijednosti ili značaj aktivnosti, politike ili programa, planirane intervencije, intervencije u toku ili završene intervencije³⁰.

Evaluacija Strategije prema mladima pomaže da se odgovori na pitanja o intervenciji kao što su sljedeća:

- Koji su utjecaji provedenih mjera iz strategije?
- Provode li se mjere u skladu s planom?
- Ko i kakvu korist ima od provedenih mjera?

Monitoring je stalna funkcija koja koristi sistemsko prikupljanje podataka o određenim indikatorima da bi se menadžmentu i glavnim uključenim stranama tekuće razvojne intervencije osigurali pokazatelji stepena napretka i ostvarenja ciljeva i napretka u upotrebi dodijeljenih sredstava³¹.

Monitoring i evaluacija Strategije prema mladima trebaju se zasnivati na praćenju i vrednovanju rezultata.

Sistem zasnovan na rezultatima pomaže kreatorima Strategije, onima koji su je usvojili i onima koji prate njene rezultate u odnosu na ciljnu grupu, te drugim uključenim stranama da odgovore na osnovna pitanja o tome jesu li ostvareni predviđeni ishodi.

Monitoring zasnovan na rezultatima jeste stalan proces prikupljanja i analiziranja informacija zasnovanih na ključnim indikatorima, te poređenje stvarnih rezultata s očekivanim rezultatima kako bi se odredilo koliko dobro se implementira Strategija. To je kontinuiran proces određivanja napretka ka eksplicitnim, kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim rezultatima praćenjem pokazatelja kretanja, ka ostvarenju specifičnih, unaprijed određenih ciljeva (ishoda) upotrebom indikatora. Monitoring zasnovan na rezultatima osigurat će povratnu informaciju o napretku (ili nepostojanju napretka) osoblju i onima koji donose odluke, koji informacije mogu koristiti na različite načine kako bi poboljšali učinak.

Monitoring uključuje određivanje napretka ka ostvarenju ishoda ili uticaja. Ishod se ne može odrediti direktno, stoga je određen set indikatora koji, kad se pravilno izmjere, osiguravaju informacije o tome jesu li ili nisu ostvareni ishodi ili željeni učinci, tj. jesu li poduzete mjere doprinijele približavanju ispunjenja vizije Strategije.

Indikator učinka jeste „varijabla koja omogućava verifikaciju promjena u razvojnoj intervenciji ili pokazuje ishode relativne onome što je planirano“³² (OECD 2002, str. 29).

Evaluacija zasnovana na rezultatima jeste procjena planiranih, tekućih ili završenih intervencija kako bi se odredili njihova relevantnost, efektivnost i efikasnost, utjecaj i održivost. Namjera je osigurati informacije koje su vjerodostojne, upotrebljive omogućavajući uključivanje naučenih lekcija u proces donošenja odluka.

Evaluacija mjeru posmatra u širem pogledu, postavljajući pitanje je li napredak ka cilju ili određeni ishod uzrokovan mjerom ili postoje neka druga objašnjenja za promjene koje je odabrao sistem monitoringa.

30

21).
31

Glosar Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Razvojnog komiteta za pomoć (DAC) (OECD 2000, str.

27–28).
32

Glosar Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Razvojnog komiteta za pomoć (DAC) (OECD 2002, str.

29).

Glosar Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Razvojnog komiteta za pomoć (DAC) (OECD 2002, str.

Pitanja evaluacije mogu uključivati sljedeće:

- Jesu li ishodi vjerodostojni?
- Koliko efektivno i efikasno se ostvaruju?
- Koji neočekivani efekti su uzrokovani mjerama?
- Predstavlja li mjera strategiju za rješavanje određenog skupa potreba koja je najviše isplativa i održiva?

Monitoringom i evaluacijom zasnovanom na rezultatima mogu se demonstrirati poboljšanja ili pak nedostatak poboljšanja. Sistem monitoringa i evaluacije pružit će pravovremenu informaciju svim uključenim stranama, a prije svega Komisiji za mlade Općine Kalesija, o napretku postizanja učinka strategije.

On će pomoći u ranoj identifikaciji eventualne slabosti koja zahtijeva korektivne mjere. Podaci monitoringa također će osigurati informacije o netipičnim vrijednostima (područja koja rade naročito dobro ili naročito loše).

Ciljevi evaluacije se ogledaju kroz:

a) evaluaciju trenutnog stanja – cilj evaluacije trenutnog stanja može poslužiti da bismo nakon evaluacije poslije provedene aktivnosti mogli utvrditi do kakvih je promjena (po mogućnosti poboljšanja) došlo.

Evaluaciju trenutnog stanja dobili smo istraživanjem koje smo proveli prije izrade strategije prema mladima;

b) evaluaciju nastalih promjena – kod evaluacije nastalih promjena analiziramo proces od početnog do novog stanja. Najčešće procjenjujemo provedene aktivnosti u odnosu na postignuti rezultat;

c) evaluaciju učinkovitosti – evaluacija učinkovitosti također analizira proces, ali onaj koji nastupa nakon evaluacije provedenih aktivnosti. Ona procjenjuje je li aktivnost, pa naposljetku i cijela strategija prema mladima, bila učinkovita, tj. šta se to u zajednici poboljšalo.

Evaluacija fokusirana na rezultate

U planovima djelovanja po oblastima navedeni su željeni rezultati koji se namjeravaju postići planiranim aktivnostima. S obzirom na to da je planiran niz aktivnosti, najbolje je evaluaciju provoditi netom nakon provođenja aktivnosti, kako bismo saznali je li aktivnost bila odgovarajuća i smatra li je ciljna grupa dobrom.

Evaluacija pojedinih aktivnosti ne treba se pretvoriti u evaluacijsko istraživanje, već treba dati odgovor na osnovna pitanja koja bi ocijenila je li aktivnost postigla željeni rezultat, tj. dovela do značajnih promjena.

Pitanja dijelimo na ona koja postavljamo korisnicima aktivnosti i na ona koja postavljamo sebi kao evaluatoru.

Evaluacija kroz korisnike aktivnosti:

Pitamo li korisnike za njihovo mišljenje, aktivnosti možemo vrednovati na nekoliko načina, naprimjer:

- upitnikom;
- intervjuom;
- grupnom diskusijom i sl.

Bez obzira na to koju tehniku koristili, pogodna su nam sljedeća pitanja:

- Je li aktivnost bila prilagođena vama kao korisnicima?
- Koja je aktivnost postigla rezultat kod vas?
- Treba li aktivnost primjenjivati ubuduće i treba li nešto promijeniti?
- Je li aktivnost provedena u odgovarajućem periodu?

Odgovori na ova pitanja pomoći će nam da odgovorimo na pitanja koja postavljamo u internoj evaluaciji.

Internom evaluacijom dopunjavamo odgovore koje smo dobili od korisnika.

Postavljamo sebi sljedeća pitanja:

Je li aktivnost provedena onako kako je planirana?

Jesmo li obuhvatili ciljnu grupu?

Je li aktivnost provedena na vrijeme?

Je li odgovorna osoba/institucija dobro obavila svoj posao?

Je li aktivnost dovela do željenog rezultata?

Može li aktivnost poslužiti kao dobar primjer iz prakse?

Evaluacija učinkovitosti strategije prema mladima

Za strategiju prema mladima možemo reći da je postigla učinkovitost ako su dosegnuti željeni rezultati, predviđeni u planovima djelovanja.

Učinak strategije prema mladima odnosi se na specifične pokazatelje koji potvrđuju postizanje željenih rezultata iz plana djelovanja.

Primjer:

Strategijom prema mladima predviđeno je provođenje ulične kampanje za animiranje mladih da se aktivno uključe u rad lokalnih udruženja.

Željeni rezultat glasi: u lokalna udruženja uključilo se 20% novih mladih ljudi koji žele volontirati.

Ako nakon provođenja ove aktivnosti ustanovimo da je postignut željeni rezultat i da se za 20% više mladih zaista prijavilo da volontira u nekom od udruženja, pitamo se koji je učinak ostavio iza sebe ovaj rezultat.

Ako evaluacijom ustanovimo da su novi članovi udruženja pokrenuli četiri aktivnosti koje na neki način unapređuju zajednicu, onda možemo govoriti o učinkovitosti aktivnosti. Potvrdi li se učinkovitost većine aktivnosti, strategiju prema mladima ocjenjujemo učinkovitom.

6. SAŽETI PRIKAZ STRATEŠKOG DOKUMENTA

SAŽETI PREGLED STRATEŠKOG DOKUMENTA				
Redni broj i oznaka	NAZIV	Indikatori i finansijski izvori		
1. Stratešk i cilj	Uspostaviti i razvijati sistem u općini koji povezuje obrazovanje, praktično učenje i	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Procent mladih koji aktivno rade na pokretanju vlastitog binisa	4,2%	8,00%

	tržište rada radi povećanja zapošljivosti mladih.	Procent mladih koji nikako nisu imali praktičnu nastavu tokom redovnog školovanja	13,8%	10%
		Procent mladih koji nisu pohađali neki kurs ili edukaciju koji nisu u sklopu redovnog obrazovanja	67,4%	55%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		2.185.690,00		2.185.690,00
Prioritet 1.1.	Podržavati razvoj i dostupnost obrazovanja	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj studenata prema mjestu prebivališta	376	450
		Procent mladih koji nisu nastavili obrazovanje iz finansijskih razloga	8,4	5,0%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		1.970.067		1.970.067
1.1.1. Mjera	Poboljšanje obrazovnih uslova i prateće podrške za mlade	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Provedeno istraživanje i izrađena analiza o potrebama mladih u domenu neformalno obrazovanja	NE	DA
		Broj institucija i obrazovnih ustanova koje su u toku strategije prilagođene za pristup osobama s invaliditetom	0	10
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		54.008,00 KM		54.008,00 KM
1.1.2. Mjera	Pružiti veću podršku mladima kroz sistem stipendiranja	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Iznos stipendija za srednjoškolce	U 2026: 188.000,00 KM	Godišnje povećanje od 3% Ukupno za period 2026-2031: 1.216.059 KM
		Uvedena podrška stipendiranja srednjoškolaca sa izvrsnim rezultatima	NE	DA

		Broj stipendiranih učenika i studenata	117	200
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		1.216.059,00		1.216.059,00
1.1.3. Mjera	Poboljšati funkcionisanje i uređenost javnog prijevoza	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Upućena inicijativa pružaocima usluga javnog prijevoza za povećanja broja termina vožnje kroz naselja na području općine	NE	DA
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		700.000,00		700.000,00
Prioritet 1.2.	Razvoj obrazovanja usmjerenog na potrebe lokalne privrede	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj privrednih subjekata koji kroz partnerstvo sa školama omogućuju praksu učenicima	0	10
		Nastavak podrške programima stipendiranja, prakse, prvog zaposlenja	0	da
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		0,00		0,00
1.2.1. Mjera	Uspostaviti bolju povezanost obrazovnog sistema i lokalne privrede	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj realiziranih događaja Dani otvorenih vrata	0	5
		Uveden program karijernog savjetovanja	NE	DA
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		0,00		0,00
1.2.2. Mjera	Poboljšati uvjete izvođenja praktične nastave	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Uspostavljena baza lokalnih privrednika koji nude priliku za praktičnu nastavu	NE	DA
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)

		0,00		0,00
Prioritet 1.3.	Stvoriti nove prilike i mogućnosti za zapošljavanje i podršku mladima	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Procent mladih koji su čuli za programe zapošljavanje	14,3%	20%
		Procent mladih koji su pokrenuli vlastiti biznis	3,2%	88%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		215.623,00		215.623,00
1.3.1. Mjera	Podrška zapošljivosti i razvoju poduzetništva mladih kroz aktivne politike i mehanizme podrške	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Uspostavljen program poticaja samozapošljavanja mladih i unaprjeđenje poduzetništva kroz budžetska sredstva Općine Kalesija.	NE	DA
		Broj korisnika programa program poticaja unaprjeđenje poduzetništva i razvoj startup od strane mladih	0	Ukupno: 60 (10 po godini odnosi se na startup grantovi)
		Broj realiziranih edukacija i radionica o razvoju vlastitog biznisa	0	2 godišnje 12 ukupno
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		208.623,00		208.623,00
1.3.2. Mjera	Poduzimati aktivnosti na zapošljivosti mladih žena i mladih iz ruralnih područja	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Uspostavljen i razvijen program zapošljavanja marginaliziranih mladih	NE	DA
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		0,00		0,00
1.3.3. Mjera	Jačati finansijsku pismenosti i poznavanja uloga lokalnih institucija kao podrška poduzetništvu mladih	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Uspostavljen sistem edukacije i informisanja o finansijskoj pismenosti, poduzetništvu, radionica i obuka za digitalni marketing, e-trgovine, startup	0	4 obuke godišnje Ukupno: 24

		Broj mladih koji su educirani o temama finansijske pismnosti	0	Godišnje: 15 Ukupno: 115
		Broj organizovanih radionica o funkcionisanju općinskih službi, biroa i agencija	0	3 obuke godišnje Ukupno: 18
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		7.000,00		7.000,00
2. Stratešk i cilj	Jačati humanu sigurnost kroz bolji pristup zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj podršci i sigurnom okruženju za mlade	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Procent mladih koji doprinose svom kućnom budžetu	41,9%	45%
		Procent mladih koji kažu da su zadovoljni uslugama u Domu zdravlja	36,4%	40,0%
		Procent mladih koji su potpuno zadovoljni sigurnosnom situacijom	21,8%	25%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		184.000,00		184.000,00
Prioritet 2.1.	Razvijati sistem podrške, zaštite i osnaživanja marginaliziranih mladih i mladih u stanju socijalne potrebe	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Ukupan broj mladih bračnih parova koji je tokom trajanja strateškog dokumenta koristio stambene jedinice putem programa stambenog zbrinjavanja / rješavanja stambenog pitanja	0	18
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		5.000,00		5.000,00
2.1.1. Mjera	Razvoj mehanizama saradnje za socijalnu uključenost mladih	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Provedena analiza o potrebama marginaliziranih grupa mladih	NE	DA
		Broj marginaliziranih mladih koji koriste programe podrške u općini	0	100
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		5.000,00		5.000,00

2.1.2. Mjera	Uspostaviti podršku za mlade kroz novi program u oblasti stambenog zbrinjavanja	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj radionica za predstavljanje programa	0	2 godišnje 12 ukupno
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		0,00		0,00
2.1.3. Mjera	Osigurati jednaku uključenost i socijalnu podršku mladima kroz različite aspekte u životu u zajednici	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj parkova i igrališta koji su prilagođeni mladima sa invaliditetom	0	10
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		0,00		0,00
Prioritet 2.2.	Razviti sistem prevencije i rane identifikacije zdravstvenih problema	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Procenat mladih koji su nezadovoljni zdravstvenim uslugama lokalnog Doma zdravlja	23,9%	18%
		Procenat mladih žena koje nikada nisu uradile ginekološki pregled	56,9%	45%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		74.000,00		74.000,00
2.2.1 Mjera	Unaprjeđenje dostupnosti psihosocijalne podrške za mlade	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj psihologa koji rade u institucijama na području općine Kalesija	0	2
		Uspostavljeno telefonsko savjetovalište za mlade pri Domu zdravlja	NE	DA
		Broj radionica psihosocijalne podrške za mlade	0	5 godišnje 30 ukupno
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		0,00		0,00

2.2.2. Mjera	Povećati informisanost i svijest mladih o dostupnim zdravstvenim uslugama, pravima i važnosti brige o zdravlju	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Uspostavljanje jedinstvene baze podataka o uslugama i pravima za mlade	NE	DA
		Broj radionica dostupnim uslugama za mlade i podizanju svijesti o važnosti obavljanja redovnih sistematskih i ginekoloških pregleda.	0	Godišnje: 10 Ukupno: 60
		Broj realiziranih kampanja o dostupnim uslugama za mlade i podizanju svijesti o važnosti obavljanja redovnih sistematskih i ginekoloških pregleda.	0	Godišnje: 1 Ukupno: 6
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		74.000,00		74.000,00
Prioritet 2.3.	Jačati sistem prevencije svih oblika nasilja za unaprjeđenje sigurnosti mladih u lokalnoj zajednici	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Procent mladih žrtava međuvršnačkog nasilja	12,2%	8%
		Uspostavljanje sistema prikupljanja i analize podataka o nasilju među mladima s ciljem unaprjeđenja politika koje su usmjerene na preventivno djelovanje	NE	DA
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		105.000,00		105.000,00
Mjera 2.3.1.	Pružanje podrške upostavljanja i razvoja programa prevencije i suzbijanja različitih oblika nasilja i devijantnih ponašanja	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj radionica o temi nasilja (međuvršnjačko, nasilje na internetu, porodično nasilje i drugi oblici) među mladima te kako prijaviti nasilje	0	Godišnje: 5 radionica Ukupno: 30
		Formiran program za rad s mladima pri PU Kalesija	NE	DA
		Uspostavljena kontakt tačka za podršku mladima u JU CSR Kalesija uz uključivanje	NE	DA

		PU Kalesija		
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		0,00		0,00
Mjera 2.3.2.	Pružati podršku PU Kalesija i raditi na razvijanju saobraćajne kulture kod mladih	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broja mladih koji su učestvovali u edukacijama o sigurnosti u saobraćaju	0	700
		Broj raskrsnica koje imaju video nadzor	0	5
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		105.000,00		105.000,00
3. Stratešk i cilj	Stvoriti poticajno okruženje za razvoj sporta, kulture i aktivizma koje prepoznaje, razvija i nagrađuje individualnu nadarenost, talenat i društveni angažman mladih u zajednici.	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Procent mladih koji tvrde da nemaju nikako priliku da posjećuju kulturne sadržaje	22,8%	15%
		Formirana platforma za informisanje mladih (podstranica za mlade na web stranici Općine)	NE	Da
		Procent mladih koji nisu članovi niti jedne organizacije	79,3%	70%
		Procent mladih koji se nikako ne bave hobijima	23%	15%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		3.464.771,00		3.464.771,00
Prioritet 3.1.	Podržati rad i razvoj omladinskog sektora na području općine	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj omladinskih organizacija koje djeluju na području općine	1	3
		Procent mladih koji su članovi omladinske organizacije ili asocijacije	14,6%	25%
		Uspostavljen registar omladinskih organizacija	NE	DA
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		179.743,00		179.743,00

3.1.1. Mjera	Osigurati kontinuiranu podršku Općine prema mladima	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Ukupni iznos sredstava za podršku omladinskim organizacijama i organizacijama koje rade s mladima u toku trajanja strategije	U 2026: 22.000 KM Godišnje povećanje 10%	Ukupno za period 2026-2031: 169.743 KM
		Broj javnih rasprava na kojima je raspravljano o dokumentima čiji se sadržaj tiče mladih	0	Godišnje: 2 Ukupno: 12
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		179.743,00		179.743,00
Prioritet 3.2.	Razvijen i prepoznat sistem volontiranja mladih kao oblika aktivnog učešća u razvoju lokalne zajednice	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Procent mladih koji učestvuju u aktivnostima omladinskih organizacija	17,2%	25%
		Broj organizacija koje pružaju mladima priliku za volontiranje	0	5
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		5.000,00		5.000,00
3.2.1. Mjera	Uspostaviti održive mehanizme podrške i promocije volontiranja	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Uspostavljena baza volontera	NE	DA
		Uspostavljanje fonda za nagrađivanje najboljih volontera	0	500 godišnje
		Broj nagrađenih volontera za njihov doprinos	0	5
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		5.000,00		5.000,00
Prioritet 3.3.	Razviti i poboljšati sistem informisanja i komunikacije s mladima kroz prilagođene, dostupne i vidljive kanale	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj kampanja sa omladinskim organizacijama	0	1 godišnje 6 ukupno
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)

		0,00		0,00
3.3.1. Mjera	Otvoriti i prilagoditi kanale informisanja potrebama mladih	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Uspostavljen Instagram kana l Općine	NE	DA
		Uspostavljen YouTube kanal Općine	NE	DA
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		0,00		0,00
Prioritet 3.4.	Osigurati ravnopravan pristup sportskim i kulturnim sadržajima kroz ulaganje u infrastrukturu i sistemsku podršku	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj mjesnih zajednica u kojima je obnovljeno ili izgrađeno sportsko igralište u toku strategije	0	10
		Procenat mladih koji se ne bave sportom ili rekreativnim aktivnostima	45,1%	35%
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		3.280.028		3.280.028
3.4.1. Mjera	Izgradnja, rekonstrukcija i opremanje sportskih terena i objekata	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Završena izgradnja sportske gradske dvorane	NE	DA
		Broj klubova koji koriste gradsku sportsku dvoranu	0	15
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		1.912.000,00		1.912.000,00
3.4.2. Mjera	Sistemska podrška sportskim klubovima i organizacija kvalitetnih sportskih i rekreativnih programa za mlade	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Ukupni iznos sredstava za rad sportskih klubova i saveza tokom trajanja Strategije	305.000 KM	Godišnje: 500.000 KM Ukupno: 2.500.000 KM
		Ukupan iznos sredstava za naderene sportiste tokom trajanja Strategije	6.000 KM	Godišnje: 10.000 KM Ukupno: 50.000 KM

		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		526.000,00		526.000,00
3.4.3. Mjera	Razvijati i podržavati kulturno-umjetničko stvaralaštvo mladih kroz jačanje institucija kulture i novih kulturnih programa	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora*	Ciljne vrijednosti indikatora**
		Broj događaja iz kulture i umjetnosti prilagođenih mladima	0	Godišnje: 2 Ukupno: 12
		Iznos sredstava za podršku kulturno-umjetničkim aktivnostima mladih	2026: 15.000 KM	Godišnje povećanje 5% Ukupno za period 2026-2031: 102.028 KM
		Budžet (KM)	Ostali izvori (KM)	Ukupno (KM)
		842.028,00		842.028,00

7. USAGLAŠENOST DOKUMENTA

Sukladno Uredbi o izradi strateških dokumenata u Federaciji BiH obavezna je međusobna usaglašenost strateških dokumenata na lokalnom nivou te je proces izrade strategije prema mladima Općine Kalesija za period 2026-2031. u svim fazama usmjeravan osiguravajući tako usaglašenost s relevantnim strateškim dokumentima, primarno Strategijom razvoja Općine Kalesija 2018-2027³³ te Strategijom razvoja Tuzlanskog kantona 2021–2027³⁴.

Strategija prema mladima Općine Kalesija do 2031. godine teži izgradnji naprednog i prosperitetnog okruženja za mlade u kojem oni ravnopravno učestvuju u procesima odlučivanja, razvijaju vlastite potencijale, učestvuju u društvenom životu zajednice, imaju adekvatne programe iz kulture i sporta koje koriste te imaju podršku za razvoj poslovnih planova i podrški u zapošljavanju. Ciljevi strategije usklađeni su sa Strategijom razvoja FBiH i Globalnim ciljevima Agende UN-a za održivi razvoj, Okvirom suradnje i Okvirom za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH te Mišljenjem Komisije o zahtjevu BiH za članstvo u EU.

Izrada Strategije prema mladima Općine Kalesija rađena je na način da je u skladu i sa dokumentima relevantnim za proces evropskih integracija i drugim međunarodno preuzetim obavezama Bosne i Hercegovine što uključuje Strategiju Evropske unije za mlade za period 2019–2027. godina, Strategiju omladinskog sektora Savjeta Evrope do 2030. godine, Strategiju Ujedinjenih nacija za mlade 2018–2030. godine, Agendu Ujedinjenih nacija za održivi razvoj 2015–2030. godina, odnosno Okvir za realizaciju ciljeva održivog razvoja u BiH. Ovakav pristup osigurava usaglašenost strategije prema mladima Općine Kalesija i sa svim relevantnim međunarodnim strateškim dokumentima od važnosti za mlade.

Strategija prema mladima Općine Kalesija za period 2026-2031. godine položaj i potrebe mladih posmatra u dva nivoa, a primarno se teži unapređenju a) sferi humane sigurnosti, ili socijalne uključenosti, kako je to

33

Strategija razvoja Općine Kalesija; dostupno na: <https://kalesija.ba/dokumenti/>, pristupljeno 1.2.2026. g.

34

Strategija razvoja Tuzlanskog kantona; dostupno na: <https://www.vladatk.kim.ba/strategija-razvoja-tk-za-period-2021-2027>, pristupljeno 1.2.2026. g.

predstavljeno Mišljenjem Komisije o zahtjevu BiH za članstvo u EU i Analitičkim izvještajem COM (2019) 261 final,³⁵ kao baze i preduvjeta za b) sferu kvalitetnog življenja koji su ciklično povezani. Percepcija humane sigurnosti i socijalne uključenosti je praktično povezana s realnim sadržajima društvenog života u zajednici: ekonomskim i demografskim položajem, posebno pronatalitnim politikama, zaštitom majčinstva i porodice te osposobljavanjem mladih, stanjem sigurnosti (realno stanje kriminaliteta u zajednici, efikasnost mehanizama društvene kontrole), kvalitetom usluga servisa, zaštitom temeljnih vrijednosti i ljudskih prava, stanjem zdravstvenog i odgojno-obrazovnog sistema (stanje u značajnim institucijama lokalne zajednice i stepen participacije građana u njihovom radu), kulturnim (ponuda i dostupnost kulturnih sadržaja), političkim i drugim procesima.

Sveobuhvatna, s obzirom na oblasti kojima se bavi, strategija prema mladima zahtijeva multidisciplinarno djelovanje i udruživanje različitih kapaciteta iz svih oblasti društvenog života kako bi se kreirali ishodi kojima se unapređuje položaj i zadovoljavaju potrebe mladih.

Strategija za mlade Općine Kalesija usuglašena je prvenstveno sa Strategijom razvoja FBiH do 2034. godine, naročito s prioritetima strateškog cilja 2 – *Prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj*, kojima se teže unaprijediti temeljne pretpostavke razvoja i sigurnosti društva kao što su zdravlje, socijalna uključenost, posvećenost i briga, funkcionalno obrazovanje te zapošljavanje, a koji čine bazu humane sigurnosti za demografski razvoj i kvalitativno napredovanje društva općenito.

Usaglašenost Strategije prema mladima Općine Kalesija sa Strategijom razvoja Općine Kalesija koja ističe 2027. godine ogleda se ponajviše u činjenici da Strategija prema mladima detaljno razrađuje radnje i pravce djelovanja na unapređenju kvalitete življenja populacije mladih i time daje praktična rješenja.

Gledajući usaglašenost Strategije prema mladima Općine Kalesija s relevantnim strategijama na međunarodnom planu ističe se veza s *Agendom Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2015.–2030. godine*, koja *Globalnim ciljevima za održivi razvoj* predstavlja temeljne oblasti unapređenja svakog društva za postizanje boljih uvjeta života. 17 je ciljeva međusobno povezano, a razvoj je neodvojiv od ravnoteže između socijalnog, ekonomskog i aspekta održivosti životne sredine. Ovaj će plan provoditi sve zemlje i sve zainteresirane strane, djelujući kroz partnerstvo zasnovano na suradnji. Značaj je Agende za mlade u FBiH, pa time i mlade Kalesije je taj što u širem prostoru postavlja unificirane ciljeve inkluzivnog razvoja i potencira stvaranje boljih prilika za mlade ljude u oblastima kao što su obrazovanje, zapošljavanje i učešće u javnom životu, postavlja standarde i preporuke za uključivanje mladih u procese donošenja odluka, što mladima omogućava da izraze svoje potrebe i perspektive. Mnogi ciljevi Agende, poput onih za sveopću dobrobit, obrazovanje i zapošljavanje, potiču kreiranje politika fokusiranih na poboljšanje i stvaranje prilika za mlade. Implementacija ovih politika može dovesti do poboljšanih uvjeta za obrazovanje mladih, kao i stvaranje novih radnih mjesta i programa obuke koji su prilagođeni njihovim potrebama. U BiH su *Agenda* i *Ciljevi održivog razvoja* prioritizirani *Okvirom saradnje za održivi razvoj vlasti u BiH i sistem UN-a do 2025. godine*³⁶ (Okvir saradnje), kojim su postavljeni strateški prioriteti koji usmjeravaju procese strateškog planiranja na nivou BiH, RS, FBiH i Brčko distrikta BiH. Okvirom su za realizaciju ciljeva održivog razvoja³⁷ (Okvir za realizaciju) definirani razvojni pravci po kojima će se realizirati Okvir saradnje i prema kojima će se druge strategije upravljati, a kako bi ostvarile usaglašenost s *Globalnim ciljevima za održivi razvoj*. Ukratko, Agenda je značajna za mlade ljude u FBiH jer promovira održiv razvoj, uključivanje u

---

35

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0261>

36

Okvir saradnje Bosne i Hercegovine i Ujedinjenih nacija za održivi razvoj Partnerstvo za održivi razvoj 2021.–2025., dostupno na https://bosniaherzegovina.un.org/sites/default/files/2021-08/Sustainable%20development_BHS_WEB_final.pdf, pristupljeno 15. 9. 2025. g.

37

Okvir za realizaciju ciljeva održivog razvoja u Bosni i Hercegovini, dostupno na: <https://fzpr.gov.ba/files/Strategije/Okvir-za-realizaciju-Ciljeva-odrzivog-razvoja-u-BiH.pdf>, pristupljeno 15. 9 2025.g.

processe odlučivanja, poboljšanje obrazovanja i zapošljavanja, kao i zaštitu ljudskih prava. Implementacija ove agende može doprinijeti stvaranju boljih uvjeta za mlade ljude i ostvarenju njihovog punog potencijala.

8. DETALJAN PREGLED MJERA

Veza sa strateškim ciljem	1. Uspostaviti i razvijati sistem u općini koji povezuje obrazovanje, praktično učenje i tržište rada radi povećanja zapošljivosti mladih.		
Prioritet	1.1. Podržavati razvoj i dostupnost obrazovanja		
Naziv mjere	1.1.1. Pобољшanje obrazovnih uslova i prateće podrške za mlade		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	<p>Mjera je usmjerena na unapređenje kvaliteta i dostupnosti obrazovanja mladima kroz jačanje formalnih i neformalnih obrazovnih sadržaja, modernizaciju nastavnog procesa i bolje usklađivanje obrazovanja sa potrebama tržišta rada. Fokus mjere je na razvoju novih programa neformalnog obrazovanja u oblastima savremenih vještina poput IT-a, poduzetništva i medijske pismenosti, uz kontinuirano informisanje mladih o dostupnim mogućnostima za učenje i usavršavanje. Istovremeno, mjera podrazumijeva analizu i unapređenje formalnih nastavnih planova kroz saradnju sa nadležnim institucijama, kao i ulaganje u digitalizaciju nastave, obnovu školske infrastrukture i jačanje kapaciteta nastavnog kadra. Poseban akcenat stavlja se na osiguranje budžetske podrške i privlačenje dodatnih sredstava kroz domaće i međunarodne projekte, čime se stvaraju dugoročni uslovi za savremen, kvalitetan i tržišno relevantan obrazovni sistem.</p>		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***

	Provedeno istraživanje i izrađena analiza o potrebama mladih u domenu neformalno obrazovanja	NE	DA
	Broj institucija i obrazovnih ustanova koje su u toku strategije prilagođene za pristup osobama s invaliditetom	0	10
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećan kvalitet obrazovanja i stečenih vještina mladih, bolja usklađenost obrazovanja sa potrebama tržišta rada te veća konkurentnost mladih na tržištu rada, uz savremenije i digitalno unaprijeđene obrazovne uslove. Mjera direktno doprinosi prioritetu kroz jačanje dostupnosti i kvaliteta obrazovanja, proširenje ponude obrazovnih sadržaja i stvaranje savremenih uslova za učenje, čime se mladima omogućava kontinuiran razvoj znanja i vještina potrebnih za lični i profesionalni napredak.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	54.008,00 KM		
Period implementacije mjere	2026-2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija		
Nosioci mjere	Općina Kalesija, Omladinsko udruženje „Trik“, Općinsko vijeće, Općinske službe, Ministarstvo obrazovanja i nauke TK, Mješovita srednja škola		
Ciljne grupe	Mladi, srednjoškolci, članovi omladinskih organizacija		

Veza sa strateškim ciljem	1. Uspostaviti i razvijati sistem u općini koji povezuje obrazovanje, praktično učenje i tržište rada radi povećanja zapošljivosti mladih.
Prioritet	1.1. Podržavati razvoj i dostupnost obrazovanja
Naziv mjere	1.1.2. Pružiti veću podršku mladima kroz sistem

	stipendiranja .		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na unapređenje sistema stipendiranja kao ključnog mehanizma podrške mladima u obrazovanju, s ciljem povećanja dostupnosti obrazovnih prilika i podsticanja izvrsnosti. Aktivnosti obuhvataju analizu postojećeg sistema stipendiranja kako bi se procijenila njegova efikasnost, obuhvat i pravednost, te njegovo dalje unapređenje u skladu sa potrebama mladih i lokalne zajednice. Poseban fokus stavlja se na veće stipendiranje deficitarnih zanimanja i nagrađivanje uspješnih srednjoškolaca, čime se doprinosi razvoju kadrova potrebnih lokalnom tržištu rada i motivisanju mladih za postizanje boljih obrazovnih rezultata.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Iznos stipendija za srednjoškolce	U 2026: 188.000,00 KM	Godišnje povećanje od 3% Ukupno: 1.216.059 KM
	Uvedena podrška stipendiranja srednjoškolaca sa izvrsnim rezultatima	NE	DA
	Broj stipendiranih učenika i studenata	117	200
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana dostupnost obrazovanja mladima, veća motivacija za postizanje akademskog uspjeha i razvoj kadrova u deficitarnim zanimanjima, što dugoročno doprinosi lokalnom socio-ekonomskom razvoju. Mjera jača sistem podrške obrazovanju kroz finansijsku pomoć mladima, smanjuje prepreke za nastavak školovanja i podstiče kvalitet i relevantnost obrazovanja, čime direktno doprinosi razvoju i dostupnosti obrazovanja.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	1.216.059,00 KM		

Period implementacije mjere	2026-2031. g.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija		
Nosioci mjere	Općina Kalesija i Općinsko vijeće		
Ciljne grupe	Srednjoškolci i mladi koji se školuju za deficitarna zanimanja		

Veza sa strateškim ciljem	1. Uspostaviti i razvijati sistem u općini koji povezuje obrazovanje, praktično učenje i tržište rada radi povećanja zapošljivosti mladih.		
Prioritet	1.1. Podržavati razvoj i dostupnost obrazovanja		
Naziv mjere	1.1.3. Poboljšati funkcionisanje i uredenost javnog prijevoza		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	<p>Mjera je usmjerena na unapređenje dostupnosti obrazovanja kroz poboljšanje sistema javnog prijevoza za učenike i studente, kao važnog preduslova za redovno pohađanje nastave. Aktivnosti podrazumijevaju prikupljanje relevantnih podataka o potrebama mladih kroz saradnju sa omladinskim organizacijama, nastavak finansijske podrške za sufinansiranje troškova prijevoza, te institucionalno zagovaranje prema nadležnim organima s ciljem rješavanja problema neredovnih i nedovoljnih prijevoznih linija. Poseban fokus stavlja se na uspostavljanje redovnijeg i funkcionalnijeg javnog prijevoza, čime se mladima omogućava ravnopravan pristup obrazovanju bez obzira na mjesto stanovanja..</p>		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***

	Upućena inicijativa pružaocima usluga javnog prijevoza za povećanja broja termina vožnje kroz naselja na području općine	NE	DA
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjene prepreke za pristup obrazovanju, veća redovnost pohađanja nastave i poboljšana mobilnost mladih, što doprinosi njihovoj obrazovnoj uključenosti i socijalnoj ravnopravnosti. Mjera direktno doprinosi dostupnosti obrazovanja kroz rješavanje infrastrukturnih i finansijskih prepreka, omogućavajući mladima nesmetan pristup obrazovnim ustanovama i jednake uslove za školovanje.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	871.561,00 KM		
Period implementacije mjere	2026-2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija		
Nosioci mjere	Općina Kalesija u saradnji sa nadležnim ministarstvom u Tuzlanskom kantonu		
Ciljne grupe	Mladi sa područja općine a posebno oni iz ruralnih krajeva, srednjoškolci i studenti		

Veza sa strateškim ciljem	1. Uspostaviti i razvijati sistem u općini koji povezuje obrazovanje, praktično učenje i tržište rada radi povećanja zapošljivosti mladih.
Prioritet	1.2. Razvoj obrazovanja usmjerenog na potrebe lokalne privrede
Naziv mjere	1.2.1. Uspostaviti bolju povezanost obrazovnog sistema i lokalne privrede
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na jačanje saradnje između obrazovnog sistema i

	<p>lokalne privrede kako bi se obrazovni programi i izbor zanimanja mladih bolje uskladili sa stvarnim potrebama tržišta rada. Aktivnosti obuhvataju redovno povezivanje škola, privrednika i institucija za zapošljavanje kroz godišnje sastanke, organizaciju događaja za direktno predstavljanje poslodavaca mladima, te sistemsku promociju deficitarnih zanimanja. Na ovaj način mladima se omogućava pravovremeno informisanje o mogućnostima zapošljavanja, dok se lokalnoj privredi osigurava razvoj potrebnih kadrova.</p>		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Broj realiziranih događaja Dani otvorenih vrata	0	5
	Uveden program karijernog savjetovanja	NE	DA
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	<p>Bolja usklađenost obrazovanja sa potrebama tržišta rada, povećana zapošljivost mladih i jačanje lokalne privrede kroz razvoj kadrova u deficitarnim zanimanjima. Mjera direktno doprinosi razvoju obrazovanja usmjerenog na lokalnu privredu kroz institucionalno povezivanje škola i poslodavaca, promociju relevantnih zanimanja i stvaranje uslova za dugoročnu saradnju obrazovnog i privrednog sektora.</p>		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	0,00 KM		
Period implementacije mjere	2026-2031. g.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija		
Nosioci mjere	JU Biro za zapošljavanje Kalesija, Udruženja privrednika, poslodavci, Mješovita srednja škola,		
Ciljne grupe	Mladi, privrednici i poslodavci sa područja općine		

Veza sa strateškim ciljem	1. Uspostaviti i razvijati sistem u općini koji povezuje obrazovanje, praktično učenje i tržište rada radi povećanja zapošljivosti mladih.		
Prioritet	1.2. Razvoj obrazovanja usmjerenog na potrebe lokalne privrede		
Naziv mjere	1.2.2. Poboljšati uvjete izvođenja praktične nastave		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na unapređenje kvaliteta i uslova izvođenja praktične nastave kroz sistemsko povezivanje obrazovnih ustanova i lokalnih poslodavaca. Aktivnosti obuhvataju posredovanje Općine u uspostavljanju saradnje između škola i privrednog sektora, formiranje baze poslodavaca spremnih za prijem učenika na praktičnu nastavu, te stvaranje kvalitetnijih i raznovrsnijih prilika za sticanje praktičnih znanja i vještina. Paralelno s tim, predviđeno je kontinuirano praćenje kvaliteta realizacije praktične nastave kroz ispitivanje zadovoljstva učenika, kako bi se sistem mogao prilagođavati stvarnim potrebama mladih i tržišta rada.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Uspostavljena baza lokalnih privrednika koji nude priliku za praktičnu nastavu	NE	DA
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšan kvalitet praktične nastave, veća primjenjivost stečenih znanja i vještina te bolja pripremljenost mladih za uključivanje na tržište rada. Mjera doprinosi razvoju obrazovanja usmjerenog na potrebe lokalne privrede kroz jačanje praktičnih		

	kompetencija mladih i uspostavljanje trajne saradnje između škola i privrednog sektora.
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	0,00 KM
Period implementacije mjere	2026 - 2031. g.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija
Nosioci mjere	Mješovita srednja škola, udruženja privrednika, poslodavci s područja općine, Služba za privredu, budžet i inspeksijske poslove
Ciljne grupe	Srednjoškolci

Veza sa strateškim ciljem	1. Uspostaviti i razvijati sistem u općini koji povezuje obrazovanje, praktično učenje i tržište rada radi povećanja zapošljivosti mladih.
Prioritet	1.3. Stvoriti nove prilike i mogućnosti za zapošljavanje i podršku mladima
Naziv mjere	1.3.1. Podrška zapošljivosti i razvoju poduzetništva mladih kroz aktivne politike i mehanizme podrške
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na jačanje zapošljivosti mladih i razvoj poduzetništva kroz sistemsku finansijsku, edukativnu i savjetodavnu podršku. Aktivnosti obuhvataju kontinuirano izdvajanje budžetskih sredstava za poduzetničke inicijative mladih, organizaciju obuka i kurseva u saradnji sa institucijama tržišta rada, kao i podršku programima stručnog osposobljavanja koji omogućavaju mladima sticanje radnog iskustva. Poseban fokus stavlja se na

	dostupnost informacija o programima zapošljavanja i poticajima kroz digitalne kanale i direktan rad sa mladima putem radionica i savjetovanja. Mjera također podrazumijeva odgovorno i transparentno planiranje sredstava za zapošljavanje mladih, čime se osigurava dugoročna i stabilna podrška njihovom profesionalnom razvoju.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Uspostavljen program poticaja samozapošljavanja mladih i unaprjeđenje poduzetništva kroz budžetska sredstva Općine Kalesija.	NE	DA
	Broj korisnika programa poticaja unaprjeđenja poduzetništva i razvoj startup biznisa od strane mladih	0	Ukupno: 60 (10 po godini odnosi se na startup grantovi)
	Broj realiziranih edukacija i radionica o razvoju vlastitog biznisa	0	2 godišnje 12 ukupno
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana zapošljivost mladih, razvoj poduzetničkih kompetencija i veće uključivanje mladih u lokalne ekonomske tokove. Mjera doprinosi stvaranju novih prilika za zapošljavanje kroz finansijsku i stručnu podršku mladima, jačanje njihovih kompetencija i razvoj održivih mehanizama podrške za ulazak na tržište rada.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	208.623,00 KM		
Period implementacije mjere	2026-2031. g.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija		
Nosioci mjere	Općina Kalesija, Investicijska fondacija IMPAKT, Ministarstvo za kulturu, sport i mlade Tuzlanskog kantona, Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona, Biro za zapošljavanje Kalesija, mediji sa područja općine		
Ciljne grupe	Mladi koji žele pokrenuti biznise, mladi sa srednjom		

	stručnom spremom, nezaposleni mladi sa Biroa za zapošljavanje
--	---

Veza sa strateškim ciljem	1. Uspostaviti i razvijati sistem u općini koji povezuje obrazovanje, praktično učenje i tržište rada radi povećanja zapošljivosti mladih.		
Prioritet	1.3. Stvoriti nove prilike i mogućnosti za zapošljavanje i podršku mladima		
Naziv mjere	1.3.2. Poduzimati aktivnosti na zapošljivosti mladih žena i mladih iz ruralnih područja		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na povećanje zapošljivosti mladih žena i mladih iz ruralnih područja kroz ciljane programe podrške, prekvalifikacije i jačanja kompetencija. Aktivnosti obuhvataju razvoj programa zapošljavanja prilagođenih potrebama mladih iz socijalno osjetljivih grupa, podsticanje poslodavaca na inkluzivno zapošljavanje te kontinuirano jačanje vještina potrebnih za ulazak na tržište rada kroz radionice i savjetodavne aktivnosti. Poseban fokus stavlja se na osnaživanje mladih žena bez kvalifikacija i mladih sa srednjom stručnom spremom, kao i na smanjenje prepreka s kojima se suočavaju mladi iz ruralnih sredina, čime se doprinosi ravnopravnijem pristupu ekonomskim prilikama.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Uspostavljen i razvijen program zapošljavanja marginaliziranih mladih	NE	DA
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana ekonomska uključenost mladih žena i mladih iz ruralnih područja, smanjenje nejednakosti na		

	tržištu rada i jačanje socijalne kohezije. Mjera doprinosi stvaranju novih prilika za zapošljavanje kroz inkluzivne programe podrške koji omogućavaju ravnopravan pristup tržištu rada i jačaju kapacitete mladih iz ranjivih grupa.
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	0,00 KM
Period implementacije mjere	2026-2031. g.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija
Nosioci mjere	Bira za zapošljavanje Kalesija, lokalni privrednici
Ciljne grupe	Mlade žene, mladi iz ruralnih krajeva, mladi iz marginaliziranih grupa

Veza sa strateškim ciljem	1. Uspostaviti i razvijati sistem u općini koji povezuje obrazovanje, praktično učenje i tržište rada radi povećanja zapošljivosti mladih.
Prioritet	1.3. Stvoriti nove prilike i mogućnosti za zapošljavanje i podršku mladima
Naziv mjere	1.3.3. Jačati finansijsku pismenosti i poznavanja uloga lokalnih institucija kao podrška poduzetništvu mladih
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na jačanje finansijske pismenosti i poduzetničkih znanja mladih, kao i na bolje razumijevanje uloge lokalnih institucija koje pružaju podršku zapošljavanju i razvoju poslovnih inicijativa. Aktivnosti obuhvataju redovne edukacije iz oblasti finansijske pismenosti, poduzetništva i korištenja digitalnih alata, namijenjene učenicima i studentima, te sistemsko informisanje mladih o radu općinskih službi i drugih

	relevantnih institucija. Poseban rezultat mjere je izrada vodiča o dostupnim institucijama i prilikama za mlade, čime se jača njihova informisanost, samostalnost i spremnost za pokretanje poduzetničkih aktivnosti.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Uspostavljen sistem edukacije i informisanja o finansijskoj pismenosti, poduzetništvu, radionica i obuka za digitalni marketing, e-trgovine, startape	0	4 obuke godišnje Ukupno 24
	Broj mladih koji su educirani o temama finansijske pismenosti	0	Godišnje: 15 Ukupno: 115
	Broj organizovanih radionica o funkcionisanju općinskih službi, biroa i agencija	0	3 obuke godišnje Ukupno: 18
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana finansijska i institucionalna pismenost mladih, jače poduzetničke kompetencije i veća spremnost za pokretanje vlastitih biznis inicijativa. Mjera doprinosi stvaranju novih mogućnosti za zapošljavanje kroz osnaživanje mladih znanjem, informacijama i vještinama potrebnim za aktivno učešće u ekonomskim tokovima i razvoj poduzetništva.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	7.000,00 KM		
Period implementacije mjere	2026-2031. g.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	JU Biro za zapošljavanje Kalesija		
Nosioci mjere	Općina Kalesija i Biro za zapošljavanje Kalesija		
Ciljne grupe	Učenici i studenti		

Veza sa strateškim ciljem	2. Jačati humanu sigurnost kroz bolji pristup zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj podršci i sigurnom okruženju za mlade
----------------------------------	---

Prioritet	2.1. Razvijati sistem podrške, zaštite i osnaživanja marginaliziranih mladih i mladih u stanju socijalne potrebe		
Naziv mjere	2.1.1. Razvoj mehanizama saradnje za socijalnu uključenost mladih		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na uspostavljanje koordinisanog sistema saradnje institucija s ciljem jačanja socijalne uključenosti marginaliziranih mladih i mladih u stanju socijalne potrebe. Aktivnosti obuhvataju kontinuirano prikupljanje i analizu podataka o ranjivim grupama mladih, provođenje stručnih radionica u saradnji sa psiholozima i socijalnim radnicima radi prepoznavanja njihovih potreba, te uspostavljanje jasnih komunikacijskih mehanizama kroz imenovanje kontakt osobe i redovne sastanke relevantnih aktera. Poseban fokus stavlja se na jačanje saradnje između Centra za socijalni rad i obrazovnih ustanova kako bi se osigurala pravovremena podrška i integrisani pristup rješavanju problema mladih.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Provedena analiza o potrebama marginaliziranih grupa mladih	NE	DA
	Broj marginaliziranih mladih koji koriste programe podrške u općini	0	30
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprijeđena institucionalna saradnja i efikasniji sistem podrške koji omogućava veću socijalnu uključenost, zaštitu i osnaživanje mladih iz ranjivih grupa. Mjera doprinosi razvoju sistema podrške kroz koordinisano djelovanje institucija, pravovremeno prepoznavanje potreba mladih i jačanje mehanizama njihove socijalne zaštite i		

	uključivanja.
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	5.000,00 KM
Period implementacije mjere	2026-2031. g.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija
Nosioci mjere	Općina Kalesija i Centar za socijalni rad
Ciljne grupe	Mladi (u stanju socijalne potrebe, marginalizirani),

Veza sa strateškim ciljem	2. Jačati humanu sigurnost kroz bolji pristup zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj podršci i sigurnom okruženju za mlade
Prioritet	2.1. Razvijati sistem podrške, zaštite i osnaživanja marginaliziranih mladih i mladih u stanju socijalne potrebe
Naziv mjere	2.1.2. Uspostaviti podršku za mlade kroz novi program u oblasti stambenog zbrinjavanja.
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na uspostavljanje systemske podrške mladima u rješavanju stambenog pitanja kao važnog preduslova njihove socijalne stabilnosti i osamostaljivanja. Aktivnosti obuhvataju razvoj i provođenje programa stambenog zbrinjavanja mladih, osiguravanje budžetskih sredstava za njegovu realizaciju te kontinuirano informisanje mladih o dostupnim mogućnostima kroz info sesije i promotivne aktivnosti. Mjera ima za cilj smanjiti stambene barijere s kojima se suočavaju mladi, posebno oni u stanju socijalne potrebe, i

	omogućiti im sigurnije uslove za samostalan život i dalji razvoj.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Broj radionica za predstavljanje programa subvencioniranog stanovanja za mlade i mlade porodice	0	2 godišnje 10 ukupno
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana stambena sigurnost mladih, jačanje njihove samostalnosti i smanjenje socijalne ranjivosti. Mjera doprinosi razvoju sistema podrške i zaštite mladih kroz konkretan mehanizam stambenog osnaživanja, čime se unapređuje njihova socijalna uključenost i dugoročna stabilnost.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	0,00 KM		
Period implementacije mjere	2026 -2031.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija		
Nosioci mjere	Općina Kalesija		
Ciljne grupe	mladi		

Veza sa strateškim ciljem	2. Jačati humanu sigurnost kroz bolji pristup zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj podršci i sigurnom okruženju za mlade
Prioritet	2.1. Razvijati sistem podrške, zaštite i osnaživanja marginaliziranih mladih i mladih u stanju socijalne potrebe
Naziv mjere	2.1.3. Osigurati jednaku uključenost i socijalnu podršku mladima kroz različite aspekte u životu u zajednici

Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	<p>Mjera je usmjerena na osiguravanje jednake uključenosti mladih u društveni život zajednice kroz jačanje socijalne podrške i uklanjanje prepreka za njihovo puno učešće. Aktivnosti obuhvataju podsticanje mladih u stanju socijalne potrebe na uključivanje u rad omladinskih organizacija, jačanje kapaciteta Centra za socijalni rad, te unapređenje pristupačnosti javnih prostora i institucija za mlade sa invaliditetom i poteškoćama u razvoju. Poseban fokus stavlja se na saradnju obrazovnih ustanova i socijalnih službi, uključujući osiguravanje adekvatne podrške u nastavi i uspostavljanje jasnih kontakt tačaka za rad sa mladima. Mjera promovira inkluzivno okruženje u kojem svi mladi imaju jednake mogućnosti za učešće, razvoj i socijalnu integraciju.</p>		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Broj parkova i igrališta koji su prilagođeni mladima sa invaliditetom	0	10
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	<p>Veća socijalna uključenost mladih iz ranjivih grupa, unaprijeđena pristupačnost javnog prostora i jači sistem institucionalne podrške. Mjera doprinosi izgradnji sveobuhvatnog sistema zaštite i osnaživanja mladih kroz inkluzivne prakse, međuinstitucionalnu saradnju i uklanjanje socijalnih i infrastrukturnih barijera.</p>		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	0,00 KM		
Period implementacije mjere	2026-2031. g.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija		

Nosioci mjere	Općinsko vijeće, Služba za opću upravu i društvene djelatnosti, Komisija za mlade, Mješovita srednja škola, Centar za socijalni rad
Ciljne grupe	mladi

Veza sa strateškim ciljem	2. Jačati humanu sigurnost kroz bolji pristup zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj podršci i sigurnom okruženju za mlade		
Prioritet	2.2. Razviti sistem prevencije i rane identifikacije zdravstvenih problema		
Naziv mjere	2.2.1. Unaprijeđenje dostupnosti psihosocijalne podrške za mlade		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na unapređenje dostupnosti psihosocijalne podrške mladima kroz razvoj savjetodavnih i preventivnih usluga u obrazovnom i zdravstvenom sistemu. Aktivnosti obuhvataju uspostavljanje besplatnih savjetovašta u školama i Domu zdravlja, pokretanje telefonskog savjetovašta za anonimnu podršku, te redovno provođenje edukativnih radionica o mentalnom zdravlju, stresu i anksioznosti. Poseban cilj mjere je uspostavljanje Centra za mentalno zdravlje kao trajne institucionalne podrške mladima, čime se stvara sistem rane identifikacije problema i pravovremene stručne pomoći.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Broj psihologa koji rade u institucijama na području općine Kalesija	0	2
	Uspostavljeno telefonsko savjetovašte za mlade pri Domu zdravlja	NE	DA

	Broj radionica psihosocijalne podrške za mlade	0	5 godišnje 30 ukupno
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšano mentalno zdravlje mladih, veća dostupnost stručne podrške i jačanje preventivnog sistema rane intervencije. Mjera doprinosi razvoju sistema prevencije kroz institucionalizaciju psihosocijalne podrške i stvaranje dostupnih mehanizama za rano prepoznavanje i rješavanje zdravstvenih problema mladih.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	0,00 KM		
Period implementacije mjere	2026-2031. g.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija		
Nosioci mjere	Dom zdravlja Kalesija, Ministarstvo zdravstva TK, Mješovita srednja škola		
Ciljne grupe	mladi		

Veza sa strateškim ciljem	2. Jačati humanu sigurnost kroz bolji pristup zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj podršci i sigurnom okruženju za mlade
Prioritet	2.2. Razviti sistem prevencije i rane identifikacije zdravstvenih problema
Naziv mjere	2.2.2. Povećati informisanost i svijest mladih o dostupnim zdravstvenim uslugama, pravima i važnosti brige o zdravlju
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na povećanje informisanosti mladih o zdravstvenim uslugama, pravima i značaju preventivne brige o zdravlju kroz sistemsko i dostupno informisanje. Aktivnosti obuhvataju provođenje informativnih kampanja putem digitalnih

	kanala Općine i organizacija civilnog društva, izradu online vodiča o zdravstvenim pravima i uslugama te uspostavljanje info servisa za mlade pri Domu zdravlja. Poseban fokus stavlja se na podizanje svijesti o važnosti redovnih zdravstvenih pregleda i preventivnih mjera, čime se doprinosi razvoju odgovornog odnosa mladih prema vlastitom zdravlju.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Uspostavljanje jedinstvene baze podataka o uslugama i pravima za mlade	NE	DA
	Broj radionica dostupnim uslugama za mlade i podizanju svijesti o važnosti obavljanja redovnih sistematskih i ginekoloških pregleda.	0	Godišnje: 10 Ukupno: 60
	Broj realiziranih kampanja o dostupnim uslugama za mlade i podizanju svijesti o važnosti obavljanja redovnih sistematskih i ginekoloških pregleda.	0	Godišnje: 1 Ukupno: 6
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Veća informisanost mladih o zdravstvenim pravima i uslugama, jačanje preventivne zdravstvene kulture i ranije prepoznavanje zdravstvenih rizika. Mjera doprinosi razvoju sistema prevencije kroz dostupno informisanje, jačanje zdravstvene pismenosti mladih i stvaranje mehanizama za pravovremeno korištenje zdravstvenih usluga.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	74.000,00 KM		
Period implementacije mjere	2026-2031. g.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija		
Nosioci mjere	Mediji s područja općine, Dom zdravlja		
Ciljne grupe	mladi		

Veza sa strateškim ciljem	2. Jačati humanu sigurnost kroz bolji pristup zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj podršci i sigurnom okruženju za mlade		
Prioritet	2.3. Jačati sistem prevencije svih oblika nasilja za unapređenje sigurnosti mladih u lokalnoj zajednici		
Naziv mjere	2.3.1. Pružanje podrške upostavljanja i razvoja programa prevencije i suzbijanja različitih oblika nasilja i devijantnih ponašanja		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na jačanje lokalnog sistema prevencije nasilja kroz razvoj koordinisanih programa edukacije, podrške i javnog zagovaranja. Aktivnosti obuhvataju provođenje kampanja protiv nasilja i podrške žrtvama, organizaciju edukacija o različitim oblicima nasilja i načinima prijavljivanja, te uspostavljanje saradnje između Općine, policije i omladinskih organizacija radi kreiranja sadržaja koji ohrabruje mlade na prijavu nasilja. Poseban fokus stavlja se na razvoj programa rada sa mladima u okviru policijskih struktura i uspostavljanje kontakt tačke za podršku u Centru za socijalni rad, čime se gradi integrisan sistem zaštite i rane intervencije.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Broj radionica o temi nasilja (međuvršnjačko, nasilje na internetu, porodično nasilje i drugi oblici) među mladima te kako prijaviti nasilje	0	Godišnje: 5 radionica Ukupno: 30
	Formiran program za rad s mladima pri PU Kalesija	NE	DA
	Uspostavljena kontakt tačka za podršku mladima u JU CSR Kalesija uz uključivanje PU Kalesija	NE	DA

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjenje nasilja među mladima, veća spremnost na prijavljivanje nasilja i jačanje osjećaja sigurnosti u lokalnoj zajednici. Mjera doprinosi jačanju sistema prevencije nasilja kroz institucionalnu saradnju, edukaciju mladih i razvoj mehanizama podrške, čime se unapređuje sigurnost mladih u zajednici.
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	0,00 KM
Period implementacije mjere	2026-2031. g.
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija
Nosioci mjere	Centar za socijalni rad, Policijska uprava Kalesija, Općinsko vijeće Kalesija, omladinske organizacije
Ciljne grupe	mladi

Veza sa strateškim ciljem	2. Jačati humanu sigurnost kroz bolji pristup zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj podršci i sigurnom okruženju za mlade
Prioritet	2.3. Jačati sistem prevencije svih oblika nasilja za unapređenje sigurnosti mladih u lokalnoj zajednici
Naziv mjere	2.3.2. Pružati podršku PU Kalesija i raditi na razvijanju saobraćajne kulture kod mladih
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na unapređenje sigurnosti mladih u saobraćaju kroz kombinaciju infrastrukturnih rješenja, normativnih mjera i edukativnih aktivnosti. Aktivnosti obuhvataju usvajanje i provođenje lokalnih odluka o bezbjednosti saobraćaja, postavljanje usporivača brzine i videonadzora na rizičnim lokacijama, te kontinuiranu edukaciju mladih o sigurnom ponašanju u saobraćaju kroz saradnju sa

	policijskim službenicima i školama. Mjera ima za cilj razvijanje saobraćajne kulture kod mladih i stvaranje sigurnijeg javnog prostora, uz jačanje saradnje između Općine i policijskih struktura.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Broja mladih koji su učestvovali u edukacijama o sigurnosti u saobraćaju	0	700
	Broj raskrsnica koje imaju video nadzor	0	5
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana sigurnost u saobraćaju, smanjen broj rizičnih situacija i razvijenija saobraćajna kultura među mladima. Mjera doprinosi prevenciji nasilja i rizičnih ponašanja kroz jačanje bezbjednosti u javnom prostoru i razvoj odgovornog ponašanja mladih, čime se unapređuje ukupna sigurnost zajednice.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	105.000,00 KM		
Period implementacije mjere	2026-2031. g.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija		
Nosioci mjere	Policijska uprava Kalesija		
Ciljne grupe	mladi		

Veza sa strateškim ciljem	3. Stvoriti poticajno okruženje za razvoj sporta, kulture i aktivizma koje prepoznaje, razvija i nagrađuje individualnu nadarenost, talenat i društveni angažman mladih u zajednici.
----------------------------------	---

Prioritet	3.1. Podržati rad i razvoj omladinskog sektora na području općine		
Naziv mjere	3.1.1. Osigurati kontinuiranu podršku Općine prema mladima		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na uspostavljanje stabilnog i transparentnog sistema institucionalne podrške mladima i omladinskom sektoru. Aktivnosti obuhvataju unapređenje planiranja i raspodjele budžetskih sredstava namijenjenih mladima, povećanje izdvajanja za programe i organizacije koje rade s mladima, te jasnije predstavljanje dostupnih budžetskih linija. Mjera podrazumijeva kontinuiranu podršku radu omladinskih organizacija i podsticanje mobilnosti mladih, čime se jača njihovo učešće u društvenim tokovima i razvoj omladinskog sektora kao važnog partnera lokalne zajednice.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Ukupni iznos sredstava za podršku omladinskim organizacijama i organizacijama koje rade s mladima u toku trajanja strategije	U 2026: 22.000 KM Godišnje povećanje 10%	Ukupno za period 2026-2031.: 169.743 KM
	Broj javnih rasprava na kojima je raspravljano o dokumentima čiji se sadržaj tiče mladih	0	Godišnje: 2 Ukupno: 12
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Stabilniji i održiviji omladinski sektor, veće učešće mladih u društvenom životu i jača institucionalna podrška njihovom razvoju. Mjera direktno doprinosi razvoju omladinskog sektora kroz finansijsku i institucionalnu podršku, jačanje kapaciteta organizacija mladih i stvaranje povoljnog okruženja za njihov rad.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	179.743,00 KM		
Period implementacije mjere	2026-2031. g.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije	Općina Kalesija		

mjere	
Nosioci mjere	Općinsko vijeće, mediji, omladinske organizacije, Općinski načelnik, Služba za opću upravu i društvene djelatnosti
Ciljne grupe	Mladi, omladinske organizacije, organizacije koje rade s mladima

Veza sa strateškim ciljem	3. Stvoriti poticajno okruženje za razvoj sporta, kulture i aktivizma koje prepoznaje, razvija i nagrađuje individualnu nadarenost, talenat i društveni angažman mladih u zajednici.
Prioritet	3.2. Razvijen i prepoznat sistem volontiranja mladih kao oblika aktivnog učešća u razvoju lokalne zajednice
Naziv mjere	3.2.1. Uspostaviti održive mehanizme podrške i promocije volontiranja mladih
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na razvoj održivog sistema podrške i promocije volontiranja mladih kao važnog oblika njihovog aktivnog učešća u zajednici. Aktivnosti obuhvataju uspostavljanje baze volontera na nivou općine, provođenje edukacija o značaju volontiranja u školama, te realizaciju medijskih kampanja i volonterskih akcija u saradnji sa omladinskim organizacijama. Poseban fokus stavlja se na javno priznanje i promociju pozitivnih primjera volonterizma kroz izbor i predstavljanje najboljih volontera, čime se jača kultura solidarnosti, društvene odgovornosti i građanskog angažmana među mladima.

Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Uspostavljena baza volontera	NE	DA
	Uspostavljanje fonda za nagrađivanje najboljih volontera	0	500 godišnje
	Broj nagrađenih volontera za njihov doprinos	0	5
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Razvijena kultura volontiranja, veći društveni angažman mladih i jača povezanost mladih sa lokalnom zajednicom. Mjera doprinosi izgradnji prepoznatog i održivog sistema volontiranja kroz institucionalnu podršku, promociju i aktivno uključivanje mladih u razvoj zajednice.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	5.000,00 KM		
Period implementacije mjere	2026-2031. g.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija		
Nosioci mjere	Osnovne i srednja škola, omladinske organizacije, udruženja i klubovi koji okupljaju mlade, Općinsko vijeće		
Ciljne grupe	mladi		

Veza sa strateškim ciljem	3. Stvoriti poticajno okruženje za razvoj sporta, kulture i aktivizma koje prepoznaje, razvija i nagrađuje individualnu nadarenost, talenat i društveni angažman mladih u zajednici.
Prioritet	3.3. Razvijati i poboljšati sistem informisanja i komunikacije s mladima kroz prilagođene, dostupne i vidljive kanale

Naziv mjere	3.3.1. Otvoriti i prilagoditi kanale informisanja potrebama mladih		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na razvoj savremenog i mladima prilagođenog sistema informisanja koji omogućava pravovremenu, dostupnu i razumljivu komunikaciju između Općine i mladih. Aktivnosti obuhvataju plansko i redovno informisanje o programima i prilikama za mlade, prilagođavanje sadržaja njihovim interesima, povećanje vidljivosti službenih komunikacijskih kanala te kreiranje posebnog web prostora posvećenog mladima. Poseban fokus stavlja se na saradnju sa omladinskim organizacijama u kreiranju kampanja i informativnih sadržaja, čime se jača dvosmjerna komunikacija i povjerenje između mladih i lokalne uprave.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Uspostavljen Instagram kanal Općine	NE	DA
	Uspostavljen YouTube kanal Općine	NE	DA
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećana informisanost mladih, veća uključenost u društvene procese i jača komunikacija između mladih i lokalne zajednice. Mjera doprinosi uspostavljanju vidljivog i funkcionalnog sistema informisanja koji mladima omogućava lak pristup relevantnim informacijama i aktivnije učešće u životu zajednice.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	0,00 KM		
Period implementacije mjere	2026-2031. g.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija		
Nosioci mjere	Omladinske organizacije i mediji na području općine		

Ciljne grupe	mladi
---------------------	-------

Veza sa strateškim ciljem	3. Stvoriti poticajno okruženje za razvoj sporta, kulture i aktivizma koje prepoznaje, razvija i nagrađuje individualnu nadarenost, talenat i društveni angažman mladih u zajednici.		
Prioritet	3.4. Osigurati ravnopravan pristup sportskim i kulturnim sadržajima kroz ulaganje u infrastrukturu i sistemsku podršku		
Naziv mjere	3.4.1. Izgradnja, rekonstrukcija i opremanje sportskih terena i objekata .		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na unapređenje sportske infrastrukture kao preduslova za ravnopravan pristup sportskim i rekreativnim sadržajima mladih. Aktivnosti obuhvataju analizu postojećeg stanja sportskih objekata, rekonstrukciju i adaptaciju terena, te izgradnju novih multifunkcionalnih igrališta. Poseban akcenat stavlja se na saradnju sa višim nivoima vlasti radi obezbjeđenja dodatnih ulaganja u sportske i kulturne objekte, čime se stvaraju kvalitetniji i dostupniji prostori za aktivno provođenje slobodnog vremena mladih.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Završena izgradnja sportske gradske dvorane	NE	DA
	Broj klubova koji koriste gradsku sportsku	0	15

	dvoranu		
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprijeđena sportska infrastruktura, veća dostupnost rekreativnih sadržaja i podsticanje zdravih stilova života među mladima. Mjera doprinosi osiguravanju ravnopravnog pristupa sportskim sadržajima kroz infrastrukturna ulaganja i stvaranje uslova za aktivno učešće mladih u sportu i rekreaciji.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	1.912.000,00 KM		
Period implementacije mjere	2026-2031. g.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija		
Nosioci mjere	Sportski savez Općine Kalesija, Ministarstvo za kulturu, sport i mlade TK		
Ciljne grupe	mladi		

Veza sa strateškim ciljem	3. Stvoriti poticajno okruženje za razvoj sporta, kulture i aktivizma koje prepoznaje, razvija i nagrađuje individualnu nadarenost, talenat i društveni angažman mladih u zajednici.
Prioritet	3.4. Osigurati ravnopravan pristup sportskim i kulturnim sadržajima kroz ulaganje u infrastrukturu i sistemsku podršku

Naziv mjere	3.4.2. Sistemska podrška sportskim klubovima i organizacija kvalitetnih sportskih i rekreativnih programa za mlade		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na jačanje sistemske podrške sportskim klubovima i razvoj kvalitetnih sportskih i rekreativnih programa dostupnih svim mladima. Aktivnosti obuhvataju finansijsku i organizacionu podršku klubovima radi omogućavanja besplatnih treninga i sportskih škola, organizaciju turnira i rekreativnih događaja, te jačanje saradnje između škola, omladinskih udruženja i sportskih kolektiva. Poseban fokus stavlja se na uspostavljanje objedinjene baze sportskih organizacija i mladih sportista te kontinuiranu promociju njihovih uspjeha, čime se podstiče veće učešće mladih u sportu i razvija pozitivna sportska kultura.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Ukupni iznos sredstava za rad sportskih klubova i saveza tokom trajanja Strategije	305.000 KM	Godišnje: 500.000 KM Ukupno: 2.500.000 KM
	Ukupan iznos sredstava za naderene sportiste tokom trajanja Strategije	6.000 KM	Godišnje: 10.000 KM Ukupno: 50.000 KM
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Veće učešće mladih u sportskim aktivnostima, jačanje sportskih kapaciteta zajednice i promocija zdravih stilova života. Mjera doprinosi ravnopravnom pristupu sportskim sadržajima kroz stabilnu podršku klubovima i razvoj dostupnih programa koji omogućavaju mladima aktivno i kvalitetno provođenje slobodnog vremena.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	526.000,00 KM		
Period implementacije mjere	2026-2031. g.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije	Općina Kalesija		

mjere	
Nosioci mjere	Sportski savez Općine Kalesija
Ciljne grupe	mladi

Veza sa strateškim ciljem	3. Stvoriti poticajno okruženje za razvoj sporta, kulture i aktivizma koje prepoznaje, razvija i nagrađuje individualnu nadarenost, talenat i društveni angažman mladih u zajednici.		
Prioritet	3.4. Osigurati ravnopravan pristup sportskim i kulturnim sadržajima kroz ulaganje u infrastrukturu i sistemsku podršku		
Naziv mjere	3.4.3. Razvijati i podržavati kulturno-umjetničko stvaralaštvo mladih kroz jačanje institucija kulture i novih kulturnih programa		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja*	Mjera je usmjerena na razvoj kulturno-umjetničkog stvaralaštva mladih kroz jačanje lokalnih institucija kulture i podršku savremenim kulturnim programima. Aktivnosti obuhvataju kontinuiranu podršku radu mladih umjetnika, jačanje kapaciteta ustanova kulture i udruženja koja djeluju u općini, te razvoj novih kulturnih sadržaja prilagođenih interesima mladih. Mjera ima za cilj stvaranje dinamičnog kulturnog prostora koji podstiče kreativnost, izražavanje i aktivno učešće mladih u kulturnom životu zajednice.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Broj događaja iz kulture i umjetnosti prilagođenih mladima	0	Godišnje: 2 Ukupno: 12
	Iznos sredstava za podršku kulturno-	2026: 15.000	Godišnje povećanje 5%

	umjetničkim aktivnostima mladih	KM	Ukupno za period 2026-2031: 102.028 KM
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Razvijen kulturni život mladih, veće učešće u umjetničkim aktivnostima i jačanje lokalnih kulturnih kapaciteta. Mjera doprinosi ravnopravnom pristupu kulturnim sadržajima kroz sistemsku podršku institucijama i programima koji omogućavaju mladima kontinuirano kulturno i kreativno izražavanje.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	842.028,00 KM		
Period implementacije mjere	2026-2031. g.		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kalesija		
Nosioci mjere	Sportski savez Općine Kalesija, Ministarstvo za kulturu, sport i mlade TK		
Ciljne grupe	mladi		

9. Prilozi

Prilozi koji su sastavni dio Nacrta strategije prema mladima Općine Kalesija:

Akcioni plan Strategije prema mladima Općine Kalesija 2026-2031.

Analiza istraživanja položaja i potreba mladih općine Kalesija